402

Walter Weller

Tot felul de întîmplări NEMAIPOMENITE

Consacrîndu-se de preferință schiței, Walter Weller aduce prin proza sa o notă cu totul aparte în ambianța aparițiilor din R. D. Germană, arta și umorul lui inedit constituind un captivant document de loc și de epocă. Întîmplările din volumul de față sînt într-adevăr „nemaipomenite", „de necrezut", extrapolare imaginativă, fabuloasă chiar, a unor comportări și tipuri reale. Fantasticul se îmbină cu o satiră necruțătoare, care proiectează faptele în ridicol și grotesc, dar al cărei obiect este lesne identificabil în realitate.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 5,50

9 CG WALTER WELLER 1983

WALTER WELLER

CG POVESTIRI

TOT FELUL DE ÎNTÎMPLĂRI nemaipomenite

Colecția GLOBUS / Editura Univers

9

WALTER WELLER

1988

WALTER WELLER

CG POVESTIRI

TOT FELUL DE ÎNTÎMPLĂRI nemaipomenite

Colecția GLOBUS / Editura Univers

402

Walter Weller

Tot felul de întîmplări NEMAIPOMENITE

Consacrîndu-se de preferință schiței, Walter Weller aduce prin proza sa o notă cu totul aparte în ambianța aparițiilor din R. D. Germană, arta și umorul lui inedit constituind un captivant document de loc și de epocă. Întîmplările din volumul de față sînt într-adevăr „nemaipomenite", „de necrezut", extrapolare imaginativă, fabuloasă chiar, a unor comportări și tipuri reale. Fantasticul se îmbină cu o satiră necruțătoare, care proiectează faptele în ridicol și grotesc, dar al cărei obiect este lesne identificabil în realitate.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 5,50

COPERTA colecţiei de ION STATE
Grafica: Nicolae Sîrbu. Ilustraţia: Mircea Dumitrescu

Walter Weller
Lauter unglaubliche Geschichten, 2. Auflage.

GLOBUS

Walter Weller

Tot felul de întîmplări NEMAIPOMENITE

POVESTIRI

În româneşte
de
I. M. ŞTEFAN şi
PETER SRAGHER
Cuvînt înainte de
I. M. ŞTEFAN

EDITURA UNIVERS

Bucureşti
1983

CUVÎNT ÎNAINTE

WALTER WELLER este un nume practic necunoscut pentru marea masă a cititorilor din România şi prea puţin familiar chiar speoialiştilor care studiază literatura de limbă germană. Acest lucru este cu atît mai regretabil, cu cît proza sa aduce o notă cu totul aparte în ambianţa apariţiilor din R. D. Germană, arta şi umorul lui inedit constituind un captivant document de loc şi de epocă.

S-a născut la Frankfurt pe Oder la 1 iunie 1920. Originar dintr-o familie muncitorească, a lucrat cîţiva ani ca zeţar calificat, însuşindu-şi totodată o temeinică şi multilaterală cultură generală. După 1945, destinul său s-a desfăşurat o vreme asemănător cu acela al altor tineri muncitori cu aspiraţii intelectuale. A urmat o facultate muncitorească, iar ulterior a devenit ceea ce în R. D. Germană se numea în acea perioadă „Neulehrer", adică „profesor nou", ca mulţi dintre tinerii cu studii pregătitoare şi apoi superioare făcute în perioada postbelică. A fost apoi conferenţiar la Institutul Pedagogic din Dresda, unde lecţiile sale substanţiale, vii, expuse într-o formă originală, trezeau întotdeauna un mare interes printre studenţi. Atras de arheologie şi istoria artei, a lucrat ani îndelungaţi ca cercetător ştiinţific al Institutului

de Preistorie din Dresda, unde a activat pînă în 1980. Începînd din 1981 este scriitor și publicist liber profesionist.

Printre scrierile sale se numără volumul de povestiri „Călătorie de vară“ (Sommerfahrt—1972), nuvela „Tunelul antifantomă“ (Die Antigeisterbahn—1973) — reluată și în volumul de față —, „Tot felul de întîmplări nemaipomenite“ (Lauter unglaubliche Geschichten — ediția I-a 1977, ediția a II-a 1979), în sfîrșit reportajul documentar „Cît de vechi sînt vechii maeștri“ (Wie alt sind die alten Meister 1980)*.

S-a consacrat de preferință schiței, gen care se bucură în ultimii ani de o mare popularitate în R. D. G. Debutul său relativ tîrziu se explică probabil prin factura scrisului său, de o viziune insolită, care extrage din realitățile trăite tocmai acele elemente pe care autorul le dorește înlăturate din practica social-culturală și din mentalitatea individuală. Într-adevăr, Weller este în primul rînd un antidogmatic, un nonconformist, care biciuiește fără cruțare rigiditatea, birocrația, falsele ierarhizări, hiperîndoctrinarea, lozincile goale, principiile devenite șabloane, amintind în această privință de unul dintre cei mai populari scriitori din patria sa, Hermann Kant. Spre deosebire de acesta însă, la care narațiunea exprimă nemijlocit subiecte reale, relatînd fapte care s-au întîmplat (caracterul predominant autobiografic al multora dintre operele lui Kant este evident) sau s-ar fi putut întîmpla, Weller își orientează diferit „barajul de artilerie“. Tirul e îndreptat, ca și la primul, împotriva mărginirii și artificio-

---

* Țin să mulțumesc lui Egon Landgraf, care mi-a furnizat prețioase date biografice despre autor.

sului, dar Weller preferă caricatura. Multe dintre portretele și momentele pe care le creionează cu subtilitate amintesc de penelul acid al unui Honoré Daumier, în a cărui grafică atîția contemporani s-au recunoscut, la vremea respectivă, cu revoltă și indignare, așa cum în scrierile autorului german se recunosc desigur destui „subresponsabili“, „responsabili“ și „înalți responsabili“ (termenii îi aparțin), precum și oameni de rînd contaminați de ei.

Aceste caracteristici apar deosebit de pregnant în cartea de față, care a constituit și cel mai mare succes al autorului: „Tot felul de întîmplări nemaipomenite“. Aici caricatura îmbracă veșmîntul fantasticului. Întîmplările sînt într-adevăr „nemaipomenite“, „de necrezut“, extrapolare imaginativă, fabuloasă chiar, a unor comportări și tipuri reale. Ceea ce își propune autorul este combaterea exagerărilor care se întorc împotriva unor rosturi la origine salutare, a unor racile adînci, în primul rînd a demagogiei. Fantasticul se îmbină cu o satiră necruțătoare, care proiectează faptele în ridicol și grotesc, dar al cărei obiect este lesne identificabil în realitate. Mai mult, argumentele imbatabile ale narațiunii lui Weller dau simțămîntului unor schițe-avertisment. „Iată unde poate duce contrafacerea unor bune intenții!“ pare a spune autorul. Sau: „Cît de bogată e viața, cît de sărace sînt schemele!“

Desigur, satira lui Weller nu poate fi înțeleasă pe deplin decît în contextul social care a generat-o. Scriitorul nu denigrează, dimpotrivă, asanează. Nici I. L. Caragiale, oricît de critic, nu denigrează societatea românească din secolul trecut, ci înfierează doar tarele ei; este un adevărat patriot, dar ridiculizează

festivismul și vorbăria găunoasă a lui Farfuridi, este un democrat autentic, dar își bate joc de politicianismul veros, iubește oamenii și respectă prietenia lor, dar condamnă prin rîs ipocrizia și intervenționismul venal în care relațiile umane pot degenera. Cu toate deosebirile rezultînd din coordonate de loc și timp diferite, pe Weller îl putem considera în descendența lui Heinrich Heine, care flagela și el, cu vehement sarcasm, în „Germania, o poveste de iarnă“ (Deutschland. Ein Wintermärchen) și într-o serie de poezii satirice, metehnele societății germane din epoca sa, proclamîndu-și crezul poetic și uman: „Sînt sabia, sînt flacăra.“ (Ich bin das Schwert, ich bin die Flamme).

Neîndoios că nu arheologii-amatori, înzestrați cu o baghetă magică electronică, din prima schiță a volumului, sînt de fapt ținta satirei lui Weller, ci augmentarea într-un exces monstruos a „elanului“ lor, ducînd în mod necesar la o activitate lipsită de sens, care trebuie anihilată prin mijloace abracadabrante. Fără îndoială nici succesele sportivilor din patria sa nu îl deranjează, ci dimpotrivă, dar afirmarea lor cu orice preț, uneori împotriva situației reale, îl face să împingă lucrurile în hilar, imaginînd o știință a statisticii sportive care denaturează realitatea și chiar o invenție optică înșelătoare, asigurînd întotdeauna victoria echipei favorite. Weller nu este nici partizanul existenței fantomelor sau a demonului, dar spiritul pretins educativ în care un „tunel fantomă“ (al groazei) dintr-un iarmaroc este transformat într-un „tunel antifantomă“, destinat risipirii superstițiilor printr-o înscenare puerilă, antrenează ipostaze și peripeții comice.

Pe planul relațiilor individuale, o povestire de o savoare irezistibilă este „Cum se întemeiază o căsnicie“ în care principialitatea găunoasă se confruntă — fiind învinsă pînă la urmă — cu impulsurile naturale ale sentimentelor omenești, refuzînd însă cu îndărătnicie să-și admită înfrîngerea. Cît despre urbea „maximelor înțelepte“ fixate în inscripții cioplite de pietrari — montate, demontate și iarăși montate, în noi și noi variante, într-o veritabilă cavalcadă —, cine nu ar recunoaște adresa acestei schițe, care pornește de la o stranie sarcină primită de un înalt responsabil, soluția revelîndu-i-se acestuia într-un vis de o imaginație debordantă.

Este de remarcat gradarea în care, de-a lungul povestirilor, Weller obține un comic din ce în ce mai copios, absurdul unor situații provocînd în planul estetic rîsul. Și cum să nu rîzi cînd organizatorii „tunelului antifantomă“ își înfăptuiesc „viziunea“ pe care o formulaseră inițial în felul următor: „Am hotărît pînă la urmă să înlăturăm trăsăturile de spaimă proprii principalelor personaje ale tunelului, înfățișîndu-le astfel: diavolul — filozofic, moartea — biologic, fantomele — psihologic și vrăjitoarele — istoric“. Iar în final, cînd principalul realizator al noii distracții educative se convinge că trebuie să renunțe, în ciuda sprijinului tuturor autorităților locale, la tunelul său și să-și lichideze întreprinderea, Weller însuși conchide sceptic și îl previne pe cititor: „Tunelul antifantomă mai există însă“. Feriți-vă deci, de falsul suprapedagogizării!

Formula sintetică și clasică a lui Henri Bergson, care definește rîsul ca fiind „du mécanique plaqué sur du vivant“ corespunde pe deplin comicului cons-

truit de W. Weller, ca și delimitarea clară, obiectivă a cititorului, mereu lucid, față de obiectul ridiculizat, contemplat cu bun simț și detașare. Sub aparenta evidență a ceea ce este fals, factic, spectatorul sesizează fără nici o ezitare unde se află firescul și adevărul. Comicul grotesc și comicul satiric se îmbină într-o urzeală imaginativă împinsă pînă la neverosimil — un neverosimil însă foarte bogat în semnificații, niciodată ostentativ ; faptele sînt acceptate cu o ironică resemnare, sub care clocotește parcă simțămîntul critic al lectorului, stimulat de autor printr-un sistematic procedeu pe care matematicienii îl denumesc „reducere la absurd".

În schițele lui Weller, personajele nu sînt niciodată cele care rîd. În relația autor-operă-audiență. autorul construiește prin intermediul operei comicul, în timp ce auditoriul îl trăiește. Dar pînă să ia o formă definitivă, rîsul e mai întîi o ușoară nedumerire, apoi se preface într-un zîmbet larg, pentru ca, în sfîrșit, să devină uluire și hohot, să năvălească nestăvilit, eliberator, din sufletul cititorului. Este un rîs interior, de o ironie profundă și cîteodată de o căldură benefică, ce se ridică asemenea unui edificiu monumental în fața prostiei, emfazei și falsității.

Acesta este Walter Weller, un scriitor neobișnuit, de o mare prospețime a expresiei, clarvăzător și incisiv — care își ajută contemporanii să judece și să trăiască dezbărați de clișee și canoane, în concordanță cu adevăratele imbolduri ale vieții.

I. M. ȘTEFAN

O ÎNTÎMPLARE NEMAIPOMENITĂ

DACĂ NE-AM închipui că zburăm cu un avion peste acea țară, atunci survolarea n-ar dura decît cîteva minute. De sus am zări doar fugitiv capitala, în schimb n-am vedea în nici un caz muzeul din centrul acesteia, deși — trebuie s-o spunem de la început —, el constituie adevărata inimă a țării.

Nu era nicidecum un muzeu gigantic, iar la începutul istorisirii noastre era alcătuit doar dintr-o clădire cu un singur etaj. A fost însă înzestrat cu un nou director, domnul Schulze-Waldau. Într-adevăr, acest om putea fi privit drept trinitatea încarnată într-un învățat posedat de specialitatea lui, a patriotului generos și a înflăcăratului tribun al poporului. Din momentul intrării sale în funcție, el a muncit cu o pasiune aproape fanatică pentru a face din știința preistoriei pivotul gîndirii și activității întregii populații a țării. Spre a schița cel puțin un singur aspect al acțiunii Schulze-Waldau în domeniul public, trebuie menționat faptul că, în toate împrejurările, asemenea răposatului Cato în Senatul roman,

el își încheia rostirile printr-un apel parcă turnat în bronz: „Nu întîmplător rimează ciobire cu moștenire *; să punem mîna pe sapă, pentru a ni-o însuși."

Niciodată însă n-ar fi avut Schulze-Waldau acel succes triumfal despre care vom mai vorbi, dacă acțiunea directorului n-ar fi venit în întîmpinarea anumitor năzuințe privind dezvoltarea progresivă a conștiinței și dacă, încă de demult, nu ar fi existat cu adevărat, pe teritoriul respectiv, civilizații bogate, care prilejuiseră și anterior descoperirea unor mărturii valoroase. Întrucît terenul era astfel pregătit, avîntul general nu a întîrziat să se arate. Adevărate cohorte de colaboratori onorifici s-au prezentat la muzeu și în cele mai nebănuite locuri din țară s-au înființat cercuri și colective arheologice de muncă. Pretutindeni, în școli, cămine de bătrîni, întreprinderi (de exemplu și la cea de salubritate), studiul monumentelor îngropate în pămînt a devenit principala temă a discuțiilor și curînd regiunile în care nu se făcea nimic din punct de vedere arheologic au început să fie considerate drept înapoiate și ca trebuind să fie stimulate. Nu este nicidecum de mirare că directorul Schulze-Waldau se bucura de o prețuire crescîndă. Dovezile de apreciere în diferite forme, nu s-au lăsat așteptate și în cele din urmă numele lui a fost înscris în Cartea de Aur a capitalei. Presa a explicat unanim te-

* În textul german „Erbe auf Scherbe" (N.t.)

meiul acestei cinstiri prin aceea că, datorită lui Schulze-Waldau, a luat naștere o nouă calitate a conștiinței sociale, care era denumită în mod admirativ arheologică, iar aceasta nu numai în limitele granițelor naționale.

Ținuta morală superioară a cetățenilor s-a abătut asupra muzeului printr-un flux crescînd al descoperilor arheologice. Înainte de toate, era vorba de cioburi de lut, cu alte cuvinte rămășițe ale unor vase vechi. Să mărturisim, sub pecetea celui mai desăvîrșit secret, că tot ce arăta a metal era reținut de majoritatea arheologilor onorifici (nu e cazul să se dea procente), deoarece vestitele vremuri somptuoase de altădată făceau ca gîndurile să zboare spre aur, argint și nestemate. O comportare desigur deloc lăudabilă, care însă a avut un caracter cu totul marginal și de aceea nu trebuie amintită decît în treacăt.

Cioburile au fost prelucrate cu mare conștiinciozitate în muzeu. S-a desenat, s-a fotografiat, s-a interpretat și s-a publicat. Deoarece personalul de bază nu mai putea face față lucrărilor, au fost angajate forțe noi și întrucît spațiul începuse să devină neîncăpător, în parcul vechii case patriciene au fost ridicate cîteva barăci. Între timp, Schulze-Waldau medita zi și noapte la o invenție care avea să se arate colosală. El făurea o baghetă magică arheologică *. Aparatul, prevăzut cu contoare,

* Aluzie la vergelele utilizate de rabdomanți pentru identificarea surselor de apă sau a unor minereuri (N.t.).

avea o antenă, care intra în vibrație atunci cînd era purtată deasupra unei porțiuni de sol ascunzînd mărturii preistorice. Dar asta nu era încă totul. Dispozitivul electronic al aparatului — de altfel foarte ușor —, indica în cîteva fracțiuni de secundă vechimea și apartenența, la o cultură sau alta, a obiectelor ascunse privirii. Cu greu se poate descrie avîntul nestăvilit produs în studiul țării de instrumentul amintit și — se poate spune fără înconjur — al traiului din epoca preistorică. Următoarea considerație ilustrează cel mai bine acest avînt. După încheierea lucrului, dar mai ales la sfîrșit de săptămînă, puteai vedea familii, grupuri de excursioniști, alpiniști, amatori de sporturi nautice, unități de poliție și armată detașate de la bază, profesori și copii pornind la țară, în căutare, cu aparatul detector încins pe spate. În fața automatelor de bilete se formau cozi imense, autobuzele erau supraîncărcate, drumurile erau blocate de mulțimea automobilelor, dar toată lumea avea ochi strălucitori, chipurile iradiau mulțumire, căci pe toți îi aștepta o pasionantă muncă de cercetare.

Este de prisos să descriem în amănunt cititorilor înzestrați cu imaginație, cum mișunau pretutindeni la țară drumeți cu baghete magice, cum se ridicau spre cer strigătele lor de bucurie, ori de cîte ori o baghetă de oțel începea să vibreze, cum oamenii alergau atunci din toate părțile, răscoleau cît ai clipi pămîntul pe hectare întregi și strîngeau cioburile cu chintalele. Înapoierea acasă era, e drept, destul de incomodă, trebuia oricum să te înghesui cu genți, rucsacuri sau chiar coșuri de rufe pline în diferite vehicule, dar nicăieri nu se auzea vreun cuvînt de supărare. Iar dacă se ivea cineva cu un bagaj deosebit de voluminos, burdușit cu diferite obiecte descoperite, nu i se făcea nici o imputare la urcarea în tren sau autobuz. Dimpotrivă, era întîmpinat cu ovații spontane. Grandioasa mișcare se finaliza la muzeu. A devenit necesar să se construiască, în fața clădirii, o rampă de descărcare din beton. Aici munceau cinci colegi robuști, mai tîrziu ajutați în activitatea lor de o bandă rulantă, pentru a transporta binecuvîntatele cioburi în interiorul muzeului. Acolo totul se desfășura după procedeul consacrat, pînă ce comorile își găseau odihna în depozitele tot mai pline.

Acum însă descrierea întîmplărilor nemaipomenite trebuie întreruptă fără întîrziere, căci povestitorul se vede nevoit să lămurească unele probleme interne ale muzeului. S-a ajuns, în scurt timp, ca toate încăperile să fie ticsite. A devenit chiar necesar să se închidă sălile cu exponate, stivuindu-se și aici materialele descoperite, pînă la tavan. În această fază a desfășurării evenimentelor, a ieșit la iveală că, în situații complexe apar întotdeauna persoane șovăielnice, care nu sînt întru totul la înălțimea sarcinilor. În rîndurile personalului, s-au ridicat voci — ce e drept, doar răzlețe — care cereau să se facă cunoscută populației situația așa cum este, fără nici un ascunziș. S-a

sugerat că trebuie să se apeleze la rațiune, dîndu-i-se populației de înțeles că — după cum arătau respectivii — se impunea o restrîngere considerabilă a „extravagantei căutări de cioburi“. Cititorii culți și competenți știu desigur care era răspunsul. Cu toate acestea, să redăm, firește prescurtată, replica lui Schulze-Waldau: Ce să înțelegem oare prin „căutări extravagante de cioburi“ și ce să înțelegem oare prin a face „cunoscută populației situația“? Ceea ce din păcate cîțiva bezmetici elucubrează și propun ar însemna — altfel spus — să defăimezi și să distrugi din nou minunata și unanim prețuita conștiință a locuitorilor. Oare cum poate cineva să se arate atît de lamentabil și sărac în idei? El, Schulze-Waldau, propune să rămînă totul cum a fost, să se continue calea validată de fapte, iar populația să poată scormoni mai departe, plină de entuziasm. (Schulze-Waldau se străduia adesea să se exprime într-un limbaj înduioșător și plin de culoare.) Ar fi de aceea cu totul greșit să se provoace neliniște în opinia publică prin probleme specifice muzeului. Singura soluție justă pentru a face față anumitor greutăți constă în a îndepărta pe ascuns (pentru a nu diminua avîntul general al căutătorilor) cioburile de prisos, acestea urmînd să fie scoase din muzeu și îngropate în locuri îndepărtate. După aceasta, celor descurajați le-a căzut, firește, vălul de pe ochi. Ei au înțeles și au mărturisit eroarea lor.

Și astfel s-a deschis un nou capitol în istoria muzeului. Schulze-Waldau a insuflat oamenilor săi o adevărată pasiune pentru misiunea lor înaltă și, spre onoarea cadrelor muzeale, acum din nou unite, s-a putut constata că fiecare a început această muncă plină de răspundere cu veritabilă bravură. A fost desfășurată, cu acest prilej, o inventivitate exemplară, pe care Schulze-Waldau a evidențiat-o în repetate rînduri.

Aci trebuie menționat în primul rînd așa numitul Prieten al Rațelor. Numele este oarecum ciudat, dar nu a fost stabilit în cadrul muzeului, ci a fost atribuit colegului nostru de către presă. Într-o ediție de sîmbătă, la rubrica culturală a principalei gazete, s-a publicat o fotografie care-l înfățișa pe Prietenul Rațelor în picioare, alături de o salcie plîngătoare, pe malul Marii Bălți. De fapt, Prietenul Rațelor era un coleg încă tînăr (pe nume S.), care — fiind dotat cu șiretenia trebuincioasă—, își pusese o perucă albă la o barbă încărunțită. Lîngă Prietenul Rațelor se afla un rucsac mare, umplut pînă la refuz, iar legenda fotografiei suna: Prietenul Rațelor (cu litere aldine și spațiate, pe un rînd întreg). Zi de zi, cetățeanul S., care nu se mai numără acum printre cei mai tineri, veghează pe malul lacului nostru orășenesc și hrănește prietenii săi penați — rațele. El aruncă un întreg rucsac de mîncare recunoscătoarelor păsări de apă, care apoi, sătule și mulțumite, încîntă pe trecătorii aflați în plimbări recreative prin măcă-

îtul și bătăile lor caraghioase din aripi. Atîta în ce privește ziarul.

Aproape că este puțin dureros să etichetezi frumoasa relatare despre dragostea de animale a lui S. drept incorectă. În realitate, Prietenul Rațelor nu împrăștia vreo hrană pentru locuitorii cu pene ai bălții, ci arunca în apă cioburi preistorice, mărunțite la dimensiunea unei fărîmituri. Din cînd în cînd și exclusiv pentru a camufla această strădanie meritorie, băga mîna în buzunarele hainei, care erau pline de resturi de pîine și chifle, ademenind cu ele animalele flămînde.

Ajuns în acest punct al povestirii, cititorul lipsit de o experiență multilaterală se va întreba eventual : Ce rost are o asemenea mascaradă ? Va fi desigur de acord cu considerentele ce urmează : naturii omenești nu-i priește să fie confruntată brusc cu stări de lucruri evidente, care să pună sub semnul întrebării cursul obișnuit al vieții. Reacții imprevizibile devin atunci probabile. Hai să zicem că Prietenul Rațelor ar fi fost recunoscut ca arheolog al muzeului în timp ce arunca cioburile : În ce lumină filantropică ar apare, în acest caz, activitatea, desigur, anevoioasă, a colegului S. ? Și, din această pricină, trebuie acordată o înaltă prețuire strădaniei tuturor lucrătorilor muzeului, de a urma exemplul demn de laudă al Prietenului Rațelor. Activitatea lor nu poate fi, e drept, apreciată ca fiind creatoare ; ei au fost lipsiți de titluri de onoare precum cel atribuit Prietenului Ra-

țelor. Merită însă a fi evidențiați atît unii bărbați, cît și unele femei. Astfel, colegul T., cunoscut dintotdeauna ca un iubitor al peșterilor, se alătura, ori de cîte ori era posibil, grupelor turistice care explorau faliile adînci din pămînt sau vechi mine părăsite. Cu gențile bine îndesate de valori ale culturilor preistorice, el se posta, purtînd pe chip o expresie binevoitoare, la intrările obiectivelor amintite. Cobora apoi, ca și ceilalți vizitatori, cu îmbrăcămintea de protecție adecvată, în interiorul muntelui. În funcție de condițiile de teren, alerga sau se tîra înaintea conducerii grupului, rămînea alteori pe nesimțite în urmă și zvîrlea în abisuri, fisuri și zone de prăbușire povara pe care și-o luase cu el. La capătul unor astfel de expediții extenuante, ieșea din nou la lumină, ușurat în cel mai propriu sens al cuvîntului, se grăbea să ajungă la muzeu și se pregătea pentru noi acțiuni. Un alt coleg, U., era stăpînit de pornirea năprasnică de a se cățăra pe pereți de stîncă. Și-ar fi putut înscrie numele în multe cărți de alpinism. Ceea ce am aflat despre activitățile lui T. în bizarele spații subpămîntene, se poate spune că înfăptuia temerarul U. pe formele de relief de la suprafață. Ajuns pe înălțimi escaladate cu trudă, arunca în hăuri și prăpăstii, unde foarte probabil nimeni nu pusese vreodată piciorul, conținutul de acum lesne de presupus al bagajului său de munte. Experiența lui U. implică în mod necesar și o altă performanță excepțională a returnării cioburilor. Trebuie să

consemnăm, cu o deosebită satisfacţie, că această performanţă a fost realizată mai ales de către femei. Ca iniţiatoare trebuie evidenţiată colega E., care dobîndise un frumos renume de planoristă şi paraşutistă. Această colegă înfrăţită cu văzduhul şi-a amintit de — pe nedrept — uitatul zbor cu balonul şi a identificat în această disciplină sportivă, care constituia totodată un mijloc de transport, nebănuite posibilităţi de susţinere a dificilei munci a muzeului. Zborul cu balonul implică, după cum se ştie, încărcarea de balast, care mai tîrziu este aruncat. S-a confecţionat în grabă un înveliş, s-au adus recipiente cu gaz, s-a montat un coş servind drept nacelă. După pregătiri care n-au durat decît puţină vreme, un balon gata de start se afla în curtea muzeului. Şi iată că întregul personal s-a adunat ; colega E., în echipament de pilot, s-a urcat în vehiculul aerian. Ea a verificat din nou cu competenţă sacii de balast umpluţi ochi cu cioburi, dînd apoi semnalul de ascensiune. Echipa de deservire a aerostatului a slobozit sforile, şi, în aplauzele asistenţei, montgolfierul îşi luă zborul.

Un vînt prielnic îl duse departe şi acolo colega E. începu să golească peste cîmpuri şi păduri sacii atîrnaţi. Trebuie să atragem în mod special atenţia asupra unei dificultăţi deosebite. N-ar fi fost deloc exclus ca bunurile diverselor culturi să fie aruncate tocmai în capul sau înaintea picioarelor unor căutători înzestraţi cu baghete magice. Colega E. trebuia

de aceea să descopere mereu terenuri pustii, potrivite pentru aruncarea încărcăturii. Exista de aceea primejdia ca balonul să aterizeze înainte de vreme, în regiuni populate, cu saci încă nedeşertaţi. Pe de altă parte, colega E. era ispitită să arunce întregul balast dintr-o dată în locuri izolate, ceea ce ar fi avut ca urmare o nouă ridicare, bruscă şi periculoasă, a balonului spre înălţimi. Mulţumită priceperii în ale zborului, ca şi pasiunii pentru arheologie, de care colega E. a dat dovadă, ea a făcut faţă ireproşabil sarcinii ce i-a fost încredinţată. O dată pe zi, ulterior chiar mai des, ea pornea în călătorie cu balonul.

În acest moment al istorisirii, să ne fie îngăduită o nouă întrerupere în urmărirea întîmplărilor uluitoare amintite. Cititorii înzestraţi cu fantezie sînt desigur pe deplin capabili să-şi imagineze viaţa care pulsa la muzeu, dar, din motive bine întemeiate, să schiţăm încă o dată trăsăturile determinante ale tabloului. În faţa clădirii — fluviul imens al căutătorilor, care îşi arătau reciproc cu mîndrie comorile, aşteptînd răbdători preluarea lor la rampă ; venind din clădire — fluxul colegilor mascaţi, care (tocmai sosiţi de la nou înfiinţata cameră de machiaj) plecau, sub înfăţişarea de pensionari, salariaţi la tramvaie, gropari, gunoieri ş.a.m.d., greu încărcaţi, la acţiunea de returnare ; deasupra clădirii — balonul care pe zi ce trece pleca mai des. Esenţial în această privinţă este conştientizarea subtilului echilibru care luase naştere şi repre-

zenta o premisă de bază pentru funcționarea exemplară a întregului proces. Acest echilibru era însă amenințat de primejdii, despre care vom vorbi în cele ce urmează.

Cioburile returnate de oamenii muzeului, în locuri alese cu perspicacitate și considerate drept absolut sigure, nu au rămas însă neidentificate. Purtătorii baghetelor magice le-au adulmecat și redescoperit în apă, pe pămînt și sub pămînt. Mai întîi a fost descoperit ascunzișul simplu, dar deschizător de drumuri, al Prietenului Rațelor. Într-o bună zi, scafandrii sportivi, dotați cu baghete magice subacvatice, au observat că aparatele lor începuseră să semnalizeze. Au scormonit fundul mlăștinos, au găsit cioburile Prietenului Rațelor, și, din dimensiunea extrem de modestă a fragmentelor ceramice, au dedus că aici trebuie să fi existat în vechime un altar de sacrificiu al vaselor, unde acestea erau depuse sub forma unor sfărîmături anume mărunțite. Cuprinși de un entuziasm euforic, arheologii-scufundători au adus la cunoștință administrației orășenești că tot fundul bălții mișună de mărturii ale trecutului. Drept urmare s-a luat o măsură care pune în evidență ce primejdioase alterări a putut să sufere echilibrul atît de lăudat mai înainte. Apa a fost scursă din baltă, fundul mîlos a fost excavat, totul a fost încărcat în camioane și expediat în convoi muzeului.

Personalul muzeului a deschis brusc ferestrele deoarece zgomotul asurzitor al basculantelor răsuna de parcă o armată de tancuri s-ar

fi apropiat de clădire. Uimirea s-a prefăcut aproape în groază, pe măsură ce vehicul după vehicul, descărca cu un plescăit înfundat încărcătura sa neagră, mustind de apă. Cînd clădirea a ajuns să fie aproape complet împresurată de o masă imensă de mîl, ultima basculantă tocmai ajunsese în apropierea imediată a intrării. Șoferul a deschis ușa mașinii sale și a strigat cercetătorilor înmărmuriți, în maniera hazlie a oamenilor de la volan : „Ia te uită ce v-am adus : Și de mîine ne apucăm de bălțile din împrejurimi !“

Este lesne de înțeles că în muzeu s-a produs o mare agitație. După unele informații, nu încăpea nici o îndoială că locul unde făcuse returnarea Prietenul Rațelor fusese descoperit și că cioburile oferite de el drept „hrană“ zăceau acum în noroiul din fața clădirii. Curînd deveni evident că și celelalte puncte de depozitare se dovedeau a nu fi fost sigure. Ziarele difuzară vestea că mai multe puțuri de mină abandonate au fost din nou date în exploatare, fiindcă în ele s-ar fi reperat cioburi preistorice, care erau acum scoase la suprafață prin procedee miniere. Asaltul asupra rampei de descărcare a muzeului a luat proporții considerabile, iar întregul proces a fost îngreunat, mai ales că, odată cu extragerea bunurilor culturale din ape și mine, erau de asemenea transportate la muzeu mari cantități de mîl și deșeuri.

Înțeleapta obște a cititorilor își va da desigur seama că istoria națională, cu o puternică pecete arheologică, se afla din nou într-o oa-

recare criză. Deşi contradicţiile sînt pe deplin fireşti oricărei evoluţii, s-au ridicat din nou, în mod semnificativ, în această etapă, acele glasuri sau mai bine zis acele „glăscioare“. Ar trebui totuşi... Cunoaştem doar refrenul. Neabătut, Schulze-Waldau nu le-a dat nici o importanţă. În schimb, a ordonat ca în curtea muzeului să se construiască o eficientă instalaţie de concasat minereuri. Uimirea întregului personal al muzeului s-a prefăcut în admiraţie cînd Schulze-Waldau a explicat cum aveau să procedeze în continuare. De acum înainte, precizase el, populaţia nu va mai avea prilejul să descopere şi să furnizeze muzeului cioburile returnate. (Unii pretind că l-au auzit pe Schulze-Waldau şuierînd printre dinţi : „O să le arăt eu ălora !“) Toate cioburile, a continuat el, vor ajunge în viitor de pe rampă, în concasor şi vor părăsi din nou muzeul prefăcute în praf. În felul acesta, complicata returnare de tip vechi va fi evitată.

După instalarea agregatului, directorul a împărţit personalul în trei brigăzi, care din acel moment au alimentat zi şi noapte concasorul cu cioburi. La început, părea că nici această formă superioară a activităţii muzeale nu poate face faţă fluxului de materiale sosit din exterior. Mormanele de cioburi continuau să crească. După ce au fost însă aplicate diferite măsuri de raţionalizare în deservirea concasorului, iar brigăzile au intrat în întrecere, s-a reuşit să se recupereze treptat rămînerea în urmă. Într-o bună zi, munţii de cioburi au început să se micşoreze. Se putea în sfîrşit

întrevedea că odată şi odată vor dispare cu totul. Colegi înzestraţi cu talent economic au calculat cu precizie termenul şi spre marea bucurie a tuturor s-a putut reduce durata respectivă cu douăsprezece zile. Şi nu numai Schulze-Waldau a dat o înaltă apreciere acestui succes, ci vestea s-a răspîndit şi în afară, aflîndu-se cît de exemplar fuseseră utilizate maşinile moderne de către muzeu.

Între timp, concasorul continua să macine, dar zgomotul produs suna de obicei a gol. Pentru oamenii muzeului, acest zbîrnîit era aproape de neîndurat. Ce era de făcut ? Trebuia oare abandonat drumul pe care apucaseră ? Maturitatea personalului s-a reflectat în faptul că nimeni nu a dat glas acestui gînd. Nu a fost nici măcar nevoie de o cuvîntare a lui Schulze-Waldau care să traseze sarcinile ce stăteau în faţă. Colegii îşi spuneau că a crea spaţiu prin fărîmiţarea mărturiilor arheologice găsite constituia îndatorirea cea mai nobilă a muzeului şi ar fi fost inadmisibil să se abandoneze această activitate. În clădire se mai află tone de materiale preistorice de tot felul, iar concasorul merge în gol. Ce situaţie absurdă !

Cu un lăudabil spirit de sacrificiu, oamenii lucrau fără odihnă mai departe la concasor, calculînd totodată momentul în care ultimul ciob din muzeu va fi măcinat. Şi din nou, după mari eforturi, s-a putut sărbători o victorie a muncii bine organizate, căci termenul a fost considerabil scurtat. Pînă şi încăperile de ex-

punere au fost golite și curățate, iar în vitrine doar etichetele mai stăteau mărturie exponatelor de odinioară.

Acum, temerarul Schulze-Waldau a considerat posibilă redeschiderea porților muzeului pentru public, cu condiția de a se crea premisa pentru aceasta prin curățirea coridoarelor de cioburi. Pînă și personalului care se obișnuise treptat cu cotiturile radicale i s-a tăiat răsuflarea la această încunoștiințare a șefului. Mulți se întrebau dacă prezentarea muzeului gol nu va avea un efect dăunător asupra atitudinii populației. Un coleg se temea chiar de producerea unui șoc, întrebîndu-se în același timp dacă Schulze-Waldau se va încumeta să provoace dezamăgire, ba chiar indignare în rîndurile oamenilor care fuseseră formați printr-o îndelungată muncă de cercetare arheologică și astfel să prejudicieze una dintre cele mai remarcabile cuceriri ale țării. Măreția lui Schulze-Waldau s-a revelat în faptul că el nu a respins pur și simplu asemenea învinuiri, ci a analizat cu răbdare problemele ridicate. În asemenea chestiuni, spunea el, nu poate să recunoască decît profundul atașament al colegilor săi față de muzeu. Temerile se vor dovedi însă neîntemeiate. Expoziției îi va pune drept motto celebrul aforism al unui mare filozof : „Tot ce e adevărat e rațional și tot ce e rațional e adevărat." El nu-și poate închipui că ar exista în această țară cineva care să se ridice împotriva rațiunii. În ceea ce privește exponatele lipsă, spuse Schulze-Waldau colaboratorilor săi, desigur lor, ca specialiști, nu trebuie să le explice, că în cercetarea preistorică ceea ce contează în ultimă instanță sînt rezultatele, semnificația descoperirilor. Cioburile și alte lucruri similare sînt numai mijloace servind scopului și pot fi fără grijă eliminate, în schimbul cunoașterii turnate în cuvinte. Altfel spus, sălile de expunere, cuprinzînd exclusiv textele etichetelor, reprezintă nici mai mult nici mai puțin decît rațiunea concentrată, dezbărată de mijloacele ajutătoare subordonate ei. În ce privește populația, ar mai trebui să i se explice că, firește, procesul cunoașterii nu s-a încheiat și ca urmare strîngerea sîrguincioasă pe mai departe a cioburilor este absolut necesară progresului.

Aceleași gînduri le-a împărtășit prin difuzoare puternice, în ziua deschiderii expoziției, mulțimii care aștepta de ore întregi în fața muzeului. Vizitatorii au privit de aceea muzeul preveniți din timp și au fost pur și simplu încîntați. Aproape în fața tuturor vitrinelor s-au format ciorchini de oameni. Cînd pe o etichetă era vorba de ornamente la cioburi și la vase, se auzeau expresii extaziate : noțiunea de „linie nobilă a desenului" proprie amforelor și ulcioarelor de altădată, producea un entuziasm euforic, iar vîrsta respectabilă a exponatelor de odinioară stîrnea uluirea.

În presă, care, în ziua următoare, a relatat evenimentul pe pagini întregi, s-a subliniat în repetate rînduri faptul că înaintașii au produs obiectele acelea demne de admirat chiar fără mijloacele noastre tehnice, cum ar fi de pildă roata olarului.

Doar o fetiță, care mergea de mînă cu tatăl ei printr-o sală a muzeului, a exclamat deodată, cu o voce tare, care s-a auzit pretutindeni : „Tăticule, păi aici nu-s decît hîrtii !“ Tatăl, foarte stînjenit, a spus, bîilbîindu-se : „Păi tocmai asta este !“ și a dispărut împreună cu fiica sa.

În sfîrșit, mai trebuie amintită în treacăt o întîmplare, unică, slavă Domnului, dar mult mai neplăcută. Un muzeolog cuprins de fanatism, s-a lansat într-o adevărată cursă de amoc împotriva expoziției și, după cum s-a exprimat el, a „întregii sminteli“. El a spart vitrinele și s-a apucat să rupă etichetele. Fiind curînd imobilizat, daunele nu au fost prea mari. E de la sine înțeles că la un asemenea om a trebuit să se renunțe. Etichetele cu inscripții au fost lipite la loc, iar expoziția dăinuie neschimbată, în toată splendoarea ei.

De fapt, acum am putea să părăsim mult admiratul loc al acțiunii. La despărțire este necesar să facem cunoscut cititorului preocupat să afle ce a mai urmat că, desigur, un bărbat ca Schulze-Waldau nu putea să nu ia în considerare și viitorul. Avînd în vedere faptul că disponibilul de cioburi preistorice existent în țară este limitat și că de aceea cîndva se va epuiza, a chibzuit la o nouă orientare, aceea de a îndrepta atenția populației asupra unui alt obiectiv și anume pietrele, care, după cum se știe, au jucat un rol hotărîtor în perioada preceramică. Pietre însă se găsesc în cantități aproape nelimitate în țară, așa încît vor putea fi adunate la nesfîrșit și prefăcute în praf de

concasorul care se dovedise a fi la înălțimea așteptărilor.

Mult prețuitul cititor va încheia pe deplin mulțumit, după această lămurire, lectura, deoarece va fi în posesia înălțătoarei certitudini că lasă în urma sa un perpetuum mobile, funcționînd cu o perfecțiune de necrezut. S-ar putea ca un gînd, ivit din cînd în cînd, să-i trezească o ușoară indispoziție : anume gîndul că pe acolo se mai află acea fetiță, care cu siguranță nu a uitat constatarea făcută în muzeu. La despărțire, un gînd consolator : nu este decît un copil. Dar, oricum, odată și odată tot o să crească.

TUNELUL ANTIFANTOMĂ

CÎND L-AM revăzut atunci pe Ede, mi-am dat îndată seama că avea necazuri. Şedea abătut pe o stivă de şine. Acest lucru nu trebuie să ne mire ; Eduard era proprietarul unui tunel al fantomelor şi era pe cale să îl monteze în iarmarocul oraşului nostru.

De fapt, nu-mi amintesc de nici o serbare populară fără Eduard, deşi era doar de puţină vreme posesorul acestui tunel al fantomelor. Nu pot să afirm că el ar fi un aşa-zis partizan al ştiinţelor oculte. Tunelul fantomelor era o achiziţie ocazională. Anterior, Eduard fusese proprietarul unui carusel pentru copii, iar mai demult, cînd, la scurt timp după război, mă luase tovarăş, deţinuse o baracă de tir sportiv. Cu alte cuvinte, el a ajuns mai mult întîmplător la tunelul fantomelor. Nu trebuie să deducem din aceasta o lipsă de ataşament a lui faţă de tunel. Îi era devotat trup şi suflet. Aceasta reiese în mod deosebit din faptul că Eduard inova fără încetare. Dacă nu mă înşel, imaginase scheletul luminiscent din care un difuzor puternic, ascuns în craniu, emitea un

sunet înfricoşător. Eduard migălea neîntrerupt şi chiar după desfăşurarea turului de probă se întîmpla să mai modifice cîte ceva. Uimea prin ceea ce era în stare să realizeze şi după doi ani de muncă la tunelul său, colegii îi ziceau de obicei „Ede, omul fantomelor“.

Dar siguranţa de sine la care ajunsese, datorită succeselor sale general recunoscute, parcă pierise fără urmă în ziua cînd l-am văzut şezînd pe şine. Eduard şi cu mine ne salutăm întotdeauna absolut neceremonios, chiar după trecerea unui an întreg în care nu ne mai văzusem. Eu spun : Edé ! foarte scurt, cu un uşor accent pe ultima vocală. El răspunde la fel. Pe mine mă cheamă Horst şi întrucît în cazul numelui meu nu se potriveşte nici un accent la sfîrşit, Ede spune : Horsté. În ciuda înfăţişării îngrijorătoare a prietenului meu, l-am salutat din nou ca altădată, dar el privea fix la un ziar, fără să se clintească.

Abia cînd l-am strigat a doua oară, a întors încet capul, m-a zărit şi a replicat : Horst. Aşa ceva nu mai făcuse niciodată.

M-am aşezat lîngă el, fără să insist cu întrebările. De jur-împrejur se construia şi mi-a venit în gînd că Ede îndrăgea tocmai perioada aceasta a pregătirilor. M-am întors precaut spre el şi am spus : „Aha, văd că îi daţi curînd drumul“.

Vrei cumva să te ajut ? l-am mai întrebat. Observasem că era singur. Doar Wilhelm, care apăruse anterior ca desenator ultrarapid, împrospăta trăsăturile reprezentînd cîteva vră-

jitoare de pe muntele Blocksberg *. Deodată, Ede se urni din loc, răsuflă din greu și făcu în sfîrșit un gest disprețuitor cu mîna. Arătă, fără să rostească vreun cuvînt, spre un anunț din ziarul local : *Un Montagne Russe ** vine în turneu cu prilejul serbării populare*. Mi s-a luat o piatră de pe inimă. Era deci vorba de necazuri cu concurența — m-am gîndit eu și în același timp am văzut că instalația de Montagne Russe se monta exact vizavi de noi. „Reprezentația noastră este menită să insufle publicului bucurie, forță și încredere, pentru a face față sarcinilor mărețe care îi revin" — am citit mai departe în ziar. M-am gîndit cîteva clipe că n-ar fi o idee rea să fac din nou un tur cu Montagne Russe. Cu caractere de litere mai mici era scris dedesubt : „Angajăm imediat muncitori care să ne ajute la îndeplinirea acestei înalte misiuni cultural-politice".

„Ei și, ăsta-i un motiv să pleci capul ?" am întrebat eu, cu certitudinea că voi reuși să înlătur de îndată acest fleac. „Ce te deranjează un Montagne Russe ?".

„Tu vorbești așa cum vezi tu lucrurile", replică Ede după un timp. „Oare crezi că eu aș putea să public un asemenea anunț în ziar ?

---

* Blocksberg este muntele pe care, în credința populară, în noaptea dintre 30 aprilie și 1 mai, vrăjitoarele se întîlnesc la marea petrecere a Nopții Valpurgiei (Walpurgisnacht) (N. t.).

** Instalație de bîlci, pe care vagonete cu pasageri circulă cu viteze mari, pe un traseu cu pante de urcare și coborîre amețitoare (N.t.)

Sînt sigur că nu merge. Tunelul meu și sarcinile... cultural-politice."

În primul moment îmi stătea pe limbă să-i zic : Te doare pe tine-n cot de asta ! Dar pe urmă, am cumpănit mai bine lucrurile și am spus : „Da, de fapt ai dreptate, Ede". Ede oftă.

A trecut o bună bucată de timp. Am meditat intens. Și deodată a început să se facă lumină în mintea mea, să se cristalizeze ceva încă nu pe deplin sesizabil, dar de care îmi dădeam vag seama că era lucrul cel mai simplu și mai la îndemînă. Totodată am înțeles că reprezenta soluția cea mai judicioasă, întrucît experiența m-a învățat că ideile bune sînt cele simple. „Ede, am zis eu, ia ascultă. Totul este să pui în valoare posibilitățile care există latent în întreprinderea ta".

Chipul lui Ede rămase năuc, iar eu i-am explicat că, de fapt, tunelul lui nu constituie un sălaș al fantomelor, că în realitate totul e doar o farsă. Este limpede ca lumina zilei că nu există fantome și alte asemenea scorneli.

El mă examină neîncrezător și replică : „Mulți ies pur și simplu înmărmuriți".

„Bineînțeles, am spus eu cu îngăduință, „bineînțeles, te înspăimînți, pe mulți îi trec poate chiar fiori, doar nu au cu toții același nivel : sînt atinse tot felul de relicve, dar depinde numai de tunelul tău ca așa ceva să nu se mai întîmple. Ar trebui să prefacem tunelul fantomelor într-un tunel antifantomă".

Ede hohoti sec, mă întrebă totuși cum îmi imaginam eu așa ceva.

Ca să meditez şi mai profund, m-am ridicat şi am început să mă plimb în tunelul pe jumătate montat. Ede m-a urmat. Am intrat în peştera lupului. Despre această încăpere nu am avut niciodată o părere prea bună, dar tocmai acolo mi-a venit o idee. Lucrurile s-au petrecut astfel : Ede a bătut pe spate cîinele lup împăiat, spunînd : „La lumina zilei arată cu totul inofensiv". Ede voia să treacă mai departe, dar cînd am strigat „Stai !", a rămas ţintuit pe loc.

„Uite cum cred eu că ar trebui să se întîmple, Ede", am zis eu, de parcă aş fi avut chiar atunci o viziune. „Vagonetul soseşte şi, ca de fiecare dată, lupul aşteaptă în semiobscuritate, cu gîtlejul lui iluminat în roşu — spaimă, un şoc primordial produs de fiară. Dar după aceea urmează o domolire care eliberează de teamă : lumina sîngerie dintre înfricoşătoarele maxilare se stinge, o lumină blîndă începe în schimb să se scurgă în jurul capului acestui fioros animal de pradă şi îmblînzeşte înfăţişarea îngrozitoare, lupul înspăimîntător se preface într-un cîine ciobănesc cumsecade". La început, n-am ştiut cum să continui.

Ede ascultase atent, iar expresia „cîine ciobănesc" trebuie că a fost pentru el un termen cheie, care i-a declanşat anumite asociaţii precise : „O zgardă cuprinde gîtul cu blană zbîrlită şi în planul al doilea lumina cade asupra unui perete pe care este pictată o turmă, cu ciobani" — îmi duse el mai departe gîndul, cucerit de elanul meu. Am fost adînc impresionat de temerara manipulare a tehnicii de către Ede, ceea ce m-a stimulat să urc pe o treaptă şi mai înaltă. „O bandă de magnetofon, am zis eu, de o bandă avem nevoie aici. Să sune cam aşa : Lupul este strămoşul sălbatic al cîinelui. El a fost primul animal domestic. Toate rasele canine provin din lup."

„Toate rasele canine ?" întrebă Ede perplex. „Chiar şi grifonul ?". „Chiar şi grifonul", am răspuns eu, şi această constatare ne-a plăcut într-atît, încît am hotărît să o înregistrăm de asemenea pe bandă. Ne angajasem deci pe calea cea nouă. E drept, n-am reuşit să concepem pentru toate compartimentele tunelului imagini atît de detaliate ca pentru grota lupului, dar s-a ajuns la o serie de considerente fundamentale. Am hotărît pînă la urmă să înlăturăm trăsăturile de spaimă proprii principalelor personaje ale tunelului, înfăţişîndu-le astfel : diavolul — filozofic, moartea — biologic, fantomele — psihologic şi vrăjitoarele — istoric.

Ede mă privea admirativ. „Horsté, omule", izbucni el, „de la încheierea ultimului curs pe care l-am urmat, mă tot zbat să găsesc soluţia şi uite că vii tu acum şi îmi arăţi calea".

Mi-am adus aminte că Ede îmi trimisese iarna trecută o vedere cu un palat de undeva din Brandenburg ! Sub salutări mai notase că totul era bine şi frumos, doar prelegerile interminabile le suporta cu greu.

„Ce fel de curs a fost ăsta?" l-am întrebat eu. Ede ezită niţel : „Un fel de şcolarizare cultural-politică pentru meşteşugarii ambu-

lanți. Nu lipsită de interes, dar de atunci n-am mai suportat să mi se zică «Ede, omul fantomelor»".

Ajuns acasă, m-am pus încrezător pe treabă, spre a compune scenariile destinate diferitelor încăperi, dar nici măcar cu diavolul n-am ajuns prea departe. Am schițat cele mai variate proiecte și cu acest prilej am constatat că mai-marele iadului trebuia să fie cumva doborît, înlăturat, să se prăbușească, ba chiar să-și schimbe cu totul atitudinea, așa încît să apară, în lumina puternică a zilei, fără coarne, ca un contemporan afabil. Nu mă îngrijorau greutățile tehnice, dibăcia lui Ede putea să le facă tuturor față, doar că nici un proiect nu mă mulțumea. Înainte de toate însă, nu o scoteam nicicum la capăt cu textul filozofic, care reprezenta miezul problemei. Cunoștințele mele generale privind chestiunile fundamentale ale filozofiei nu-mi îngăduiau o contestare convingătoare a existenței satanei.

În ziua următoare, mi-a dat de furcă rezolvarea unei chestiuni familiale ce nu putea fi amînată, iar după aceea m-am dus la biblioteca științifică din orașul nostru și m-am așezat neputincios în fața unor vrafuri de cărți consacrate demonologiei, datînd din diferite secole. Binevoitoare, bibliotecara mi-a propus să pășesc pe un drum mai rațional, cercetînd lucrări de referință ; ca urmare, am răscolit toate acumulările enciclopedice de cunoștințe, pe urmele diavolului, dar n-am găsit mai nimic care ne-ar fi putut mulțumi pe mine și pe Ede.

Credeam că am dat peste o soluție neașteptată descoperind în Meyers Neues Lexikon (Noua Enciclopedie Meyer) absența totală a termenului „diavol". Asta zic și eu — mi-am spus inițial entuziasmat — o biruință fără echivoc asupra unei concepții înapoiate, dar pe urmă am fost totuși cuprins de îndoieli.

Doamna serviabilă de la informații a citit pe chipul meu necazurile care mă copleșeau. Tocmai voiam să plec fără să fi elucidat problema. Mi-a sugerat să mă adresez unui institut universitar, respectiv Academiei Germane de Științe. Propunerea mi s-a părut rezonabilă. Cum știam de asemenea că Ede dispunea de fonduri bănești suficiente, am făcut comenzi telefonice fulger cu Jena, Leipzig, Halle, Berlin, Greifswald și Rostock.

Ce trebuia să spun ? La telefon sînt întotdeauna cam nesigur și la aceasta se mai adăuga natura specială a problemei mele, care părea atît de neobișnuită, de-a dreptul stranie pentru persoana neavizată de la celălalt capăt al firului : doream să primesc informații despre diavol ! Desfășurarea convorbirilor era de fapt întotdeauna aceeași. După ce socoteam că am găsit o persoană competentă, îmi declinam numele și începeam astfel : „Vă rog să mă scuzați, eu caut o infirmare lapidară, convingătoare și accesibilă a existenței diavolului". Urma o pauză și apoi întrebarea : „Cum adică ? În ce sens ?". Trăgeam adînc aer în piept, repetam cele spuse și adăugam : „Este pentru o cauză nouă și măreață, pentru un tunel al fantomelor care trebuie transformat într-un

tunel antifantomă, pe considerente cultural-politice, mă înțelegeți ?“ — „Da, cred că da“, venea de fiecare dată răspunsul, iar în unele cazuri mai auzeam și rîsul respectivilor.

A fost un eșec. Dar eu și Ede am scos-o la capăt cu propriile noastre forțe : cu alte cuvinte, textele sînt scrise de mine. Am introdus cît am putut de multe cifre. Cifrele constituie fundamentul tuturor științelor exacte și sînt încredințat că dacă cineva vrea să convingă, trebuie să opereze cu cifre.

La vrăjitoare am început de pildă cu faptul că prima atestare a arderii pe rug a unei presupuse vrăjitoare a avut loc în 1275 la Toulouse. Am adăugat la aceasta că, după promulgarea „Decretului împotriva vrăjitoarelor“ din 1489, numărul proceselor a crescut de patru ori, iar torturile s-au diversificat adesea la mai mult de zece procedee, că în 1782 a avut loc în Elveția ultima ardere a unei vrăjitoare și că, într-o serie de țări occidentale, un anumit procent de femei mai este încă și astăzi bănuit de vrăjitorie.

Cum spuneam, textul privitor la diavol ne mai făcea greutăți, mai ales că nu se prea putea lucra cu cifre. Cu toate acestea, am izbutit să introduc un indice numeric caracteristic. „Față de secolul al XVI-lea, arătam eu, cînd demonologia era deosebit de răspîndită în Germania, în ziua de azi, la noi, ponderea acestui gen în ansamblul noilor apariții editoriale a scăzut pînă la zero procente“.

Cînd s-au încheiat pregătirile de natură spirituală, Ede a reușit să cointereseze, pro-

mițîndu-le prime substanțiale, un electrician, un lăcătuș, un tîmplar, introducînd în cel mai scurt timp, cu ajutorul lor, inovațiile noastre pe traseul tunelului. Pentru ca textele să fie prezentate într-o formă corespunzătoare și cît mai impunătoare, prietenul meu angajase un actor, care să le înregistreze pe bandă. Cu toate că alegerea lui Ede se oprise asupra unui coleg mai vîrstnic, avusese totuși mînă bună. Omul vorbea cu un asemenea patos marcat de distincție, încît la ascultarea benzilor m-am felicitat încă o dată pentru redactarea formulărilor mele.

Și a sosit ziua deschiderii. Ede invitase funcționarul de resort de la Consiliul orășenesc și prin mijlocirea soției mele, care este profesoară, a venit și directorul școlii ei, ca să ia parte la cursa inaugurală a tunelului antifantomă.

Trebuie s-o spun de la început : mecanismele și benzile magnetice erau acționate dintr-o cabină de comandă cu pereți de sticlă. Ede voia să automatizeze mai tîrziu centrala, dar deocamdată lui Wilhelm îi revenea sarcina de a apăsa, la momentul potrivit, pe butoanele respective.

Am pătruns cu vehiculele duduind prin poarta de intrare, în fața Ede și cu mine, iar în spatele nostru — profesorul și responsabilul Consiliului orășenesc. Prima încăpere în care urma să ajungem era grota lupului, ceea ce Ede anunță din vreme celor doi oaspeți de onoare. Dar, în ciuda așteptărilor, n-am pătruns de la început în compartimentul respec-

tiv, ci ne-am oprit în întuneric la intrare. Un zgomot asemenea unui clinchet de cătușe vestea celor avizați, deci lui Ede și mie, că Wilhelm tocmai îi punea cîinelui lup împăiat zgarda. A răsunat apoi glasul tumultuos al actorului, care vorbea ceremonios despre îmblînzirea fiarei de către om. Abia după ce termină pe un ton solemn, garnitura noastră, alcătuită din două vagoane, își făcu intrarea în încăperea acum luminată puternic și privirăm orbiți, clipind din ochi, spre cîinele lup, ținut în lesă de către ciobanul pictat pe perete. Am simțit căutătura surprinsă a directorului școlii în ceafa mea, dar n-am avut prea mult timp să fiu stînjenit, căci vehiculul nostru a parcurs repede încăperea iluminată, a pătruns apoi iar în întuneric și s-a oprit din nou. Acum eram sigur că la tabloul de comandă ceva nu era în regulă, sau că Wilhelm trăgea concluzii greșite din semnalele pe care le recepționa. Ede înjură, sări de la locul său și o luă la goană. Probabil că înainte ca el să fi ajuns la Wilhelm, acesta din urmă ne pusese iar în mișcare. Străbăturăm în grabă iadul, unde însă o lumină de asemenea albă ne scutea de orice fiori, satana rînjindu-ne inofensiv în față, ca un coșar care se întorcea de la muncă.

Eram tot mai neliniștit.

Cînd ne-am oprit, din nou, într-o beznă totală, înaintea unei alte încăperi, m-am întors spre pasageri și am spus: „Desigur că a intervenit o defecțiune". — „Asta-i și părerea mea", l-am auzit pe profesor spunînd, cu un subînțeles specific dascălilor. Neplăcut impresionat, am revenit la poziția inițială.

Am trecut și prin celelalte compartimente abia după ce expunerile lămuritoare, antisuperstițioase se încheiaseră. Cînd am ajuns în ultima încăpere, Ede a descoperit în fine defecțiunea. Am intrat acolo fără probleme, ne-am oprit fără greș la locul prevăzut și am contemplat liniștiți spectacolul. Era încăperea în care moartea trebuia să se scoale dintr-un coșciug, pe fundalul unui perete negru, sclipind fantomatic și să scoată binecunoscutul sunet care stîrnea groaza. Ulterior, urma să se producă o modificare a iluminării, iar artistul nostru avea să explice biologic anumite realități despre moarte, în timp ce reflectoarele aveau să inunde cu razele lor scheletul ridicat în picioare. Partea întîia s-a desfășurat conform planului nostru, pînă în momentul cînd coșciugul conținînd scheletul trebuia să pătrundă înăuntru. Dar acest lucru întîrzia să se producă. Noi așteptam cu răbdare, învăluiți de o semiobscuritate sumbră. În spatele draperiei răsunau lovituri și zdruncinături, o răsuflare grea, iar eu, care ședeam în față, am auzit și niște expresii tari, rostite înăbușit de Ede. Eram aproape bucuros că Wilhelm, crezînd desigur că moartea s-a și prefăcut într-un material didactic, a dat drumul benzii de magnetofon, iar vocea cunoscută a actorului a acoperit toate zgomotele de fond. Deodată, cînd vorbitorul tocmai era pe cale să anunțe, cu o voce plăcută, că scheletul uman este alcătuit din două sute patruzeci și cinci de oase, din culise a

răsunat un scîrțîit, și în clipa următoare, sicriul a țîșnit prin draperie ca din gură de tun. Se îndrepta spre noi cu o viteză înspăimîntătoare, s-a izbit de vagonetul din față și scheletul, care rămăsese în picioare datorită mecanismului ce-l acționa, s-a prăbușit pe locul liber al lui Ede. Acest carambol trebuie că a declanșat la Wilhelm impulsul care ne-a pus din nou în mișcare. Am trecut în grabă printr-o porțiune de întuneric și am ieșit apoi afară, însoțiți de șuieratul ascuțit al unei sirene. Ne-am oprit sub inscripția cu caractere sobre, anticva*, TUNELUL ANTIFANTOMĂ, fixată acolo de către Wilhelm.

Abia mă încumetam să privesc înapoi. Cel dintîi și-a revenit profesorul, obișnuit să-și păstreze cumpătul chiar în situații cît se poate de tulburi. S-a ridicat, și-a netezit părul, apoi și-a exprimat părerea că intenția noastră este neîndoielnic demnă de laudă, însă, după toate aparențele, proiectul pare să nu fie pe deplin pus la punct. Din interiorul bîntuit de vrăji, Ede și-a făcut vijelios apariția, cu mîinile unsuroase și cravata strîmbă. Cînd a observat că profesorul își ia rămas-bun, i-a cerut stăruitor să mai rămînă, deoarece mica defecțiune va fi curînd remediată și abia atunci se va putea aprecia cu adevărat întreaga însemnătate a tunelului, mai ales pentru tineret. Plecînd, directorul mai observă că, în ciuda

---

* tip de litere de tipar asemănătoare cu cele folosite la inscripțiile de pe monumentele din vechea Romă (N. t.)

tuturor celor întîmplate, își dădea seama ce posibilități fecunde se întrevăd aci pentru educația extrașcolară.

Responsabilul de la Consiliul orășenesc a reacționat în mod diferit. Se arătă cît se poate de impresionat și își exprimă opinia că această întreprindere merită cea mai mare atenție. La o bere în vagonul de locuit, el declară că asemenea boli ale copilăriei, de natură tehnică, nu l-ar fi indus cîtuși de puțin în eroare. Tunelul antifantomă ar constitui o acțiune de pionierat, care merită sprijin și încurajare.

Într-adevăr, Ede a pus totul la punct, chiar în aceeași după-amiază. Tunelul a fost deschis publicului și curioșii s-au îmbulzit la casă. „O să vezi, dragul meu,“ am zis eu, în culmea bucuriei, „pînă departe ți se va duce vestea !“. Copleșiți de simțămîntul succesului, nu am dat, e drept, atenție sentimentelor cu care vizitatorii părăseau instalația noastră. Năvala amatorilor s-a potolit în scurt timp, cîteodată unele vagonete rulau goale, iar pînă la urmă am remarcat că majoritatea pasagerilor arătau cam indispuși la capătul călătoriei. O parte căscau, alții scuturau din cap și într-un rînd l-am auzit pe unul spunînd : „Ce nonsens !“. N-am replicat, desigur, nimic, dar la urmă am constatat : „Nivelul oamenilor noștri este într-adevăr foarte diferit“. Ede a conchis : „Lumea trebuie mai întîi să se obișnuiască“, iar eu am fost de acord : „Și asta e adevărat“.

Într-una din zilele următoare, soția mi-a atras atenția asupra unui anunț din ziar : „De ce mergeți la bîlci ? Pînă mai ieri vă era de

ajuns o beție superficială a simțurilor, dar astăzi așa ceva nu vă mai mulțumește. Sînteți un om cu cerințe mature și rafinate. Vă doriți o relaxare care să vă stîrnească interesul și să răspundă unor exigențe culturale. Noi vă oferim ceea ce căutați : TUNELUL ANTIFANTOMĂ — peste drum de Montagne Russe. Cu atributul : valoros sub aspect educativ. Deosebit de indicat pentru pionieri și grupe de tineret".

Trebuie să recunosc că, după citirea acestui text, am fost cuprins de gînduri și simțăminte contradictorii. Pe de o parte eram total de acord cu iscusita reclamă a lui Ede, iar acel „peste drum de Montagne Russe" mi s-a părut admirabil, dar pe de altă parte eram mirat că Ede încă mai făcea reclamă. Era oare nevoie ? Un lucru bun vorbește de la sine ! Întrucît soția mea devenise curioasă datorită laturii pedagogice a inseratului, am hotărît să-i facem în comun o vizită lui Ede.

Încă de la intrarea în piață, m-am convins cu satisfacție că, de fapt, anunțul nici n-ar fi fost necesar, deoarece din vacarmul general se desprindea glasul puternic al actorului. Cînd am ajuns în fața tunelului, am auzit vagonetele rulînd în interior, mecanismele funcționînd, difuzoarele răsunînd : întreaga instalație vuia și bubuia. Am urmărit în gînd traseul unui vagonet și așteptam cu încordare apariția pasagerilor în conformitate cu derularea benzilor de magnetofon. Sirena care vestea sfîrșitul a răsunat, vehiculul a țîșnit afară, dar era gol. Următorul la fel, pe urmă a apărut un bărbat mai în vîrstă și din nou un vagonet gol.

O privire năucă a soției mele m-a săgetat. Mie îmi devenise însă clar că Ede simula un trafic intens, pentru a ascunde criza acută de clienți. Pricina îmi era cunoscută : publicul ocolește un spectacol lipsit de viață. În același timp am înțeles însă că mersul în gol nu putea să aducă vreun folos. Ede spunea întotdeauna : „Pentru a însufleți ceva, e nevoie de oameni", iar pe atunci dobîndisem o excelentă siguranță la tragere, pe care o exercitam în baraca lui de tir. M-am hotărît de aceea să fac muncă de corvoadă, împreună cu soția mea, pentu cauza tunelului antifantomă. Am parcurs o dată traseul, totul a mers strună, iar cînd, la urmă, soția mea a dat sceptic din cap, aceasta nu a însemnat nimic față de bucuria ce-mi produsese desfășurarea desăvîrșită a cursei. Am pornit în cea de a doua călătorie. La încheierea ei, nevasta mea a vrut să coboare, dar am izbutit să-i mai smulg încă trei tururi. La cel din urmă am auzit-o gemînd, ținea ochii închiși și își astupase urechile. Am văzut că era pe cale să i se facă rău și am renunțat.

Ede își făcuse apariția. În ciuda situației, arăta foarte încrezător. Prea bine, m-am gîndit eu, și am zis : „Totul e să nu te dai bătut". Ede părea să nu fi auzit, mă bătu pe umeri și spuse : „Merge treaba !".

„Da, dar publicul ?" am obiectat eu, precaut.

„Vine, vine, dragul meu !" M-a dus, plin de zel, pînă la casă și a scos dintr-un sertar două condici mari : pe una era trecut „Înscrieri", iar pe cealaltă „Vizitatorul are cu-

vîntul". Prietenul meu deschise condica de înscrieri și parcurse, cu degetul, înregistrările: „Astăzi, ora 15 : grupă de pionieri ; ora 16,30, clubul sfîrșitului de săptămînă ; ora 19 : colectiv de bloc. A mai răsfoit cîteva pagini și pretutindeni erau anunțate grupe de tineri, brigăzi, pensionari, colective de bloc.

„Fantastic !" mi-a scăpat. Ede a sporit și mai mult entuziasmul meu cînd mi-a comunicat că, firește, călătoriile cu preț redus pentru pensionari și copii erau subvenționate. Mai aveam o mulțime de întrebări, dar nu mai era timp pentru ele. Ora 15 — grupa de pionieri și-a făcut apariția.

Trebuie să fi fost vreo douăzeci de băieți și fete, în vîrstă de zece sau unsprezece ani. Conducătorul lor l-a identificat pe Ede drept proprietarul instalației, salutîndu-l : Prietenie ! S-au înțeles ca mai întîi responsabilul să facă o călătorie de unul singur, pentru a-i putea pregăti apoi pe pionieri. La întoarcere, chipul său radia de mulțumire. Le recomandă insistent copiilor să fie foarte atenți, formă perechi pentru vagonete și repartiză fiecăruia cîte o încăpere despre care să întocmească o relatare amănunțită. S-a mai înțeles cu Ede ca benzile de magnetofon să fie audiate de două ori, deoarece pionierii s-ar putea să nu înțeleagă totul dintr-o dată. Soția mea obiectă că textele nu sînt încă potrivite pentru această vîrstă și ar fi mai bine să se renunțe la ele. Conducătorul pionierilor îi aruncă numai o privire disprețuitoare și răspunse : „Copiii noștri au ajuns cu mult mai departe decît vă închipuiți".

Ca urmare a dublării timpului de parcurgere, s-a scurs destulă vreme pînă ce primul vagonet ieși la iveală. În el se aflau două fetițe. La sosire, stăteau aplecate una spre cealaltă, ca și cum ar fi discutat despre cele văzute împreună. Pe urmă, am remarcat însă că amîndouă se îndeletniceau cu legarea șireturilor. Soția mea nu era deloc surprinsă.

Atenția noastră a fost atrasă de un fenomen acustic. În decursul lecturii diferitelor texte, mai întîi în pauzele retorice, iar apoi chiar în miezul expunerii actorului, se auzea mereu : Cucu ! Copiii aflați lîngă noi ascultau cu atenție, pentru ei totul era pe deplin limpede : „Frank !" strigau amuzați. Conducătorul pionierilor era și el edificat. Spuse, pe un ton de rău augur : „Frank va trebui să dea socoteală pentru asta !" Efectul n-a fost, e drept, cel scontat de educator, căci turul marcat de strigătele de cucu ale lui Frank era urmărit și mai departe cu însuflețire de colegii săi.

Cînd a venit timpul ca vagonetul în care se afla făptașul nelegiuirii să apară, toți priviră nerăbdători spre ieșire. Vehiculul apăru, un loc era gol, Frank lipsea. Ede a oprit imediat instalația, o echipă de cercetare sub comanda sa a pătruns în interior, și în încăperea morții l-am găsit pe Frank, murdar de sus pînă jos și urlînd. Tot își mai căuta ochelarii ; îi căzuseră de pe nas la o încăierare cu băiatul de alături, care voise să strige și el o dată cucu. Incidentul a fost curînd aplanat și Ede a putut să dea drumul din nou copiilor, în ordinea stabilită.

Cînd membrii grupei s-au adunat iarăşi pînă la ultimul, Ede s-a repezit la casă şi s-a întors cu condica: „Vizitatorul are cuvîntul". Tînărul profesor a luat-o şi a consemnat, sigur de sine, fără să stea prea mult pe gînduri, concluzia sa: „Călătoria prin tunelul antifantomă a reprezentat pentru cei douăzeci de pionieri o experienţă de neuitat. Plecăm mai bogaţi în cunoştinţe. Tunelul antifantomă întregeşte în mod fericit munca noastră de formare şi educare."

Soţia mea şi cu mine am plecat de asemenea, şi nu ştiu cum s-a întîmplat că în zilele următoare am omis să mă mai interesez de Ede. Cînd mi-am adus aminte, serbarea populară luase sfîrşit, iar prietenul meu plecase.

La început ne venea cîte o scrisoare din fiecare oraş în care se oprea Ede; pretutindeni era primit ca un oaspete de marcă, îi era atribuit locul cel mai bun în perimetrul bîlciului, se dădeau adevărate recepţii în centrul cărora se afla, nu ducea lipsă de meseriaşi şi nici de materiale, instalaţia funcţiona ireproşabil. Mase mari de vizitatori parcurgeau circuitul său şi o secretară se îngrijea de aspectele birocratice. Ulterior, elocvenţa înflăcărată a misivelor lui s-a mai atenuat, abia mai aminteau despre tunel. Ce să mai scrie mereu despre succesele sale, e doar obositor, m-am gîndit — şi aşteptam ziua cînd va reveni în oraşul nostru.

S-a întîmplat cu prilejul serbării primăverii. Ede avea acum un nou vagon de locuit, lăcuit în alb şi echipat cu roţi pneumatice. Am intrat, am strigat după obicei, bucuros şi

optimist: „Ede!" iar el a răspuns monosilabic: „Horst! Ce e?"

Prietenul meu arăta absent, şi îmi părea prost dispus. Cînd l-am întrebat, nerăbdător, dacă a mai introdus vreo inovaţie la tunel, a făcut doar un gest obosit cu mîna. Pe urmă, am remarcat că Ede arunca adesea, cu nervozitate, priviri spre fereastră. „Aştepţi pe cineva?"

„Curînd o să-nceapă iar totul", îmi explică el morocănos. „De îndată ce am ajuns într-un loc, se porneşte tot circul: presa, radioul, televiziunea, organizaţiile sociale, şcolile; deunăzi a fost şi un preot la mine." „Un preot?"

„Da, am convenit asupra unor tururi pe care să le efectueze tinerii din parohie, urmate întotdeauna de dezbateri în contradictoriu."

Îmi creştea inima de bucurie. „Edé, păi asta trebuie să fie minunat, eşti mereu în centrul evenimentelor cotidiene."

„Minunat? Aşa credeam şi eu la început."

Am ridicat uimit din sprîncene.

Ede a continuat, cu amărăciune: „Nu-s nicidecum în centrul evenimentelor cotidiene. Am mai curînd impresia că sînt undeva pe la periferie. Dacă se întîmplă să nu se anunţe nici o grupă, instalaţia mea merge în gol. Chiar cînd tot oraşul este în piaţă, nu vine nici naiba. Colegii de la celelalte instalaţii cu vehicule nu se mai feresc să se distreze pe socoteala mea. Îţi piere tot cheful."

„Acum-ai-nevoie-de-linişte" — am spus, vrînd să-l calmez, dar acest lucru nu a stîrnit la Ede altceva decît noi lamentări: „Şi pe

urmă : cei mai mulţi dintre vizitatori sînt bucuroşi că au încheiat parcursul, feţele lor sînt total inexpresive : asta cu excepţia cîtorva indivizi care se dau deştepţi, exprimîndu-şi dorinţe speciale sau făcînd propuneri de îmbunătăţire". „Aha !".

„E drept, sînt şi unele lucruri nevinovate, nimicuri uşor de rezolvat. Preotul de pildă m-a rugat să renunţ la iad, mai bine zis să fie străbătut într-o beznă absolută şi în cea mai mare viteză. Dar există şi alte sugestii. De curînd..."

Cineva a bătut la uşă şi cînd Ede a spus supărat „Intră", şi-a făcut apariţia un reprezentant al consiliului orăşenesc. Era însoţit de un fotograf, care şi-a pregătit de îndată aparatul. Reprezentantul consiliului orăşenesc s-a îndreptat spre Ede, a scos din geantă o mapă roşie din imitaţie de piele şi de asemenea o cutiuţă. „În numele...", a început el, dar s-a oprit, deoarece Ede nici nu întorsese măcar capul spre el. „În numele...", începu el din nou şi apoi înşiră pe nerăsuflate o sumedenie de instituţii şi organizaţii din însărcinarea cărora venise. Pe Ede l-a caracterizat drept un dîrz luptător împotriva rămăşiţelor deloc neglijabile ale prostiei şi ignoranţei. A scos din cutiuţă o medalie strălucitoare şi i-a agăţat-o lui Ede în piept. Cu acest prilej a declarat : deşi nu-i încă pe deplin oficial, n-ar fi deloc exagerat dacă s-ar considera că această distincţie este strîns legată de titlu „Artist emerit" pe care Ede ar putea să-l poarte liniştit de acum înainte. Am sărit în picioare, i-am strîns mîna

lui Ede şi n-am putut să rostesc nimic altceva decît „artist emerit" — asta de cîteva ori. Fotograful îşi făcea zelos datoria. Dar nici măcar pentru fotografii n-a înţeles Ede să zîmbească. Cînd am vrut să-i îndrept decoraţia, care stătea cam strîmb, s-a întors indispus. A intervenit o pauză penibilă. Pînă la urmă, nu mi-a trecut nimic altceva prin minte decît să reiau discuţia pe care o purtasem cu Ede înaintea decorării sale.

„Ce s-a mai întîmplat în ultima vreme, Ede ?", l-am întrebat eu.

I-au trebuit cîteva clipe pînă să-şi revină şi pe urmă a istorisit, la început dezgustat, apoi însă cu indignare crescîndă : „Deunăzi, a făcut la mine circuitul un grup de intelectuali. O editură, un institut, o redacţie, oricum, ceva în genul ăsta. Au ieşit toţi cu nişte rînjete blazate. Mi-am zis : Să sperăm că o luaţi curînd din loc. Dar după aceea, unul m-a rugat să stăm de vorbă. «Dragul meu, îşi dădu el cu părerea, toate astea sînt bune şi frumoase, dar iremediabil depăşite. Pe cine-l mai preocupă în ziua de astăzi fantomele şi fiarele ? Tunelul dumitale constituie un anacronism. Trebuie să-l modificaţi total şi să înglobezi realitatea noastră socială, în ansamblul ei : un muncitor chimist la comanda agregatelor, femei în curs de calificare, o vacă de mare productivitate, tineri deschizători de drumuri angajaţi în opera de cercetare, manifestări ale sportului de masă şi aşa mai departe»". Ede se opri brusc. Era atît de iritat, încît mîinile îi tremurau.

Voiam să-l potolesc şi să remarc : Nu-ţi face probleme, nu e cazul să pleci urechea la orice nerozie.

Reprezentantul consiliului orăşenesc mi-a luat-o însă înainte. Dusese arătătorul la nas şi strigă cu glas de vizionar : „Pur şi simplu genial, ideea e formidabilă. Asta va fi treapta următoare, aşa trebuie continuat".

Ede se făcu mic. Eu încremenisem şi am început să cumpănesc febril situaţia. „În orice caz", am spus pînă la urmă, „ar trebui să ne mai gîndim la toate astea".

Privirea lui Ede scăpăra cînd a întrebat : „Şi ce mai rămîne atunci din tunelul meu ? E ca şi cum ai vrea să faci dintr-o grădină zoologică un combinat de creştere a vitelor".

Am tăcut dezorientat. Funcţionarul consiliului orăşenesc a trecut însă pur şi simplu peste obiecţiunile lui Ede. „Cum ar trebui să se cheme în acest caz tunelul ?" reflectă el. „E doar nevoie de un criteriu, de o titulatură, de o denumire călăuzitoare".

Am înţeles că mie mi se adresează.

„Denumirea exactă se poate stabili în final. Ca denumiri provizorii ar fi poate indicat : Tunelul Demistificat sau Tunelul Social Total".

Nu voi uita niciodată ce a făcut Ede atunci. Şi-a scos medalia prinsă de jachetă, a aşezat-o cu grijă în cutiuţă, a luat mapa care conţinea diploma şi ni le-a oferit în silă, atît colegului de la consiliu cît şi mie. „Plecaţi", a spus el cu voce stinsă, „plecaţi, plecaţi".

Şi cu un glas pierdut, a continuat : „Gata ! Sînteţi bătuţi în cap. Eu am terminat".

Rămăsese nemişcat şi privea fix în faţa lui. Aveam impresia că în interiorul său era pradă unei tensiuni care îţi sugera un cazan cu aburi în pragul exploziei. Am părăsit speriaţi vagonul de locuit. Reprezentantul oraşului şi-a exprimat părerea că lucrurile se vor linişti cu timpul.

Ede a rămas însă neînduplecat. A vîndut tunelul, a dat dracului, cum se zice, toată porcăria.

Tunelul antifantomă mai există însă.

KONZ FERICITUL

PRIMARUL UNUI oraş care nu era, e drept, nici cel mai mare, dar nici cel mai mic din ţară, s-a aşternut într-o bună zi la drum, pentru a mai cunoaşte cîte ceva din lume. Îl interesa în mod deosebit să vadă sau să afle unele lucruri care să fie spre folosul urbei sale, căci se îngrijea de ea ca un părinte. Mai trebuie însă remarcat că locuitorii oraşului său erau porecliţi, nu fără o doză apreciabilă de invidie, născocitorii de maxime. Într-adevăr, cu multă vreme în urmă, acolo trăise un om înţelept, care explica concetăţenilor săi, într-un mod subtil şi profund, cum ar trebui să-şi rînduiască cît mai desăvîrşit viaţa ca să le meargă cu adevărat bine. Şi deoarece această înţelepciune se bucura de o înaltă preţuire, iar binefacerile ei erau resimţite zi de zi, toată lumea se străduia, cu un zel ieşit din comun, să imite modelul iniţial, şi, în decursul anilor, luase naştere un meşteşug tot mai rafinat al făuririi maximelor, practicat de foarte mulţi. Iar primarul nostru era un vestit făuritor de aforisme ; nici n-ar fi fost posibil ca cineva străin de acest meşteşug să ajungă în oraş la înalte

funcţii şi demnităţi. Nu e deci de mirare că onorabilul bărbat s-a apucat să investigheze şi dincolo de zidurile oraşului, spre a vedea în ce mod arta sa ar putea să se perfecţioneze şi mai mult, ce mijloace superioare s-ar putea folosi, spre a face aforismele şi mai convingătoare în ochii oamenilor. Căci cu adevărat el fusese acela care dăduse ordin ca textele respective să fie prezente, cît mai vizibil, pretutindeni — în birouri, şcoli, ateliere, de asemenea pe uliţe şi străzi.

Eminentul bărbat n-a găsit prea multe lucruri care să-l entuziasmeze, pînă în ziua cînd a ajuns într-un oraş respectabil, unde o descoperire însemnată i-a produs o mare tulburare. A observat, în mai multe pieţe importante, remarcabile tăbliţe de piatră cu inscripţii, în faţa cărora se opreau, nu rareori, oameni avizi de înţelepciune, ca să afle ce avea de spus memorabil şi înălţător piatra cea frumoasă. Mai ales acest ultim lucru a făcut o impresie covîrşitoare asupra primarului nostru, întrucît, spre amărăciunea lui, acasă trebuise să constate tot mai des că cetăţenii abia mai luau în seamă frumoasele texte. Deci aşa trebuie procedat, cugetă el, gîndul ales are nevoie de un veşmînt ales şi, bucuros de această revelaţie, îşi întrerupse de îndată călătoria şi se grăbi să se întoarcă acasă, pus pe fapte mari.

Întruni fără zăbavă toţi consilierii şi se sfătui cu ei o zi şi o noapte încheiate, ca să decidă ce ar fi de făcut. În scurt timp a fost luată o hotărîre bine cumpănită, şi anume ca în viitor maximele să fie aduse la cunoştinţa

locuitorilor sub forma unor plăci de felul celor comemorative. Consiliul s-a înfierbîntat însă în dezbateri aprige cînd s-a pus problema cine să preia funcția dificilă și de mare răspundere privind această misiune de înaltă responsabilitate. Era doar vorba — și nu în ultimă instanță — să se păstreze bunul renume al orașului ca făuritor de maxime, iar cetățenii să fie antrenați la o vie participare, de o spiritualitate înaltă. După ce a fost parcursă o lungă listă de responsabili și subresponsabili, reieșind că acești bărbați de nădejde nu mai puteau fi încărcați cu sarcini suplimentare, alegerea s-a oprit finalmente, după examinarea a numeroși încă-ne-responsabili, asupra unui tînăr plin de rîvnă, pe nume Konz; deși nu îndeplinea decît sarcina modestă de curier care distribuia actele subresponsabililor, acesta se evidențiase încă mai de mult prin plăsmuirea de maxime pline de duh.

El era autorul uluitorului aforism: „Cine umblă fără încetare, / Clipe de zăbavă, vai, nu are“, — care putea fi citit pe alocuri în oraș.

Pașnicul Konz s-a speriat destul de rău cînd primarul, pe care un om de rangul său abia dacă îl vedea vreodată la față, a intrat în modesta sa cămăruță de lucru, însoțit de cei doi consilieri principali. Iar cînd, pe deasupra, a mai aflat, chiar din gura mai marelui orașului, că el, micul Konz, fusese numit responsabil pentru așezarea plăcilor cu inscripții în oraș, sărind astfel cu repeziciune peste ierarhia considerabilă de subresponsabili și responsabili, pînă în vîrful piramidei, și-a pierdut pur și simplu răsuflarea: genunchii au început să-i tremure, a trebuit să se așeze pe cărucіorul cu care tocmai se pregătea să distribuie plin de zel actele. După aceea i s-a dezvăluit că va trebui să părăsească de îndată încăperea sa. Deși aci domneau ordinea și disciplina, acesta nu era loc potrivit pentru elanul unor gînduri înalte. Avea să se mute într-o încăpere bine dotată, care se afla în apropierea birourilor consilierilor comunali. Primarul îl conduse personal acolo, arătă spre topurile înalte de hîrtie fină care îl și așteptau, îndemnîndu-l pe Konz să reflecteze cu grijă la înalta funcție ce-i revenea. Se va întoarce a doua zi, ca să afle ce și-a propus Konz să întreprindă.

Și iată-l pe sărmanul Konz, avînd la dreapta și la stînga sa topuri mari de hîrtie albă, pe masă zece călimări cu cerneală de calitate superioară și în dreptul fiecăreia din ele zece pene bine ascuțite storcîndu-și creierii ca să concretizeze în scris cîte ceva din intențiile sale. Dar gîndurile îi erau potrivnice, nu-i venea nimic în minte care ar fi fost de folos pentru viitoarea sa funcție. În schimb, îl asaltau imagini ilustrînd modul în care își va putea organiza viața în viitor, ca un responsabil înstărit. Îl bătea gîndul că i-ar plăcea să schimbe căsuța sa cu o casă arătoasă, în piață, și o umplea, în fantezia sa, cu cele mai alese lucruri. Printre acestea se numărau sipete și mese artistic ornamentate, pe pereți străluceau oglinzi venețiene, picioarele se afundau în covoare orientale, simțea parfumurile îmbătă-

toare ale Arabiei. Vinuri din Ţara Galilor sclipeau în cupe şlefuite cu măiestrie. Consoarta lui, Agnes, purta veşminte cu dantele de Brabant şi avea întotdeauna timp pentru el, fiindcă de gospodărie se îngrijea o servitoare şi un lacheu. Duminica însă visa să se plimbe, alături de adorata lui soţie, bogat gătită, într-o caleaşcă cu doi cai, prin poienile verzi care se întindeau de jur-împrejurul oraşului. Ziua se scurse bîntuită de astfel de gînduri pestriţe. Konz nu izbuti să pună nici măcar un singur cuvînt pe hîrtie şi cînd răsunară clopotele rugăciunii de seară, se îndreptă, e adevărat, mîndru, dar şi puţin deprimat, spre casă, unde îl aştepta nevasta.

Doamna Konz era o femeie căreia îi plăcea să se remarce şi cînd află de norocul soţului ei, izbucni în chiote de bucurie, îi sări bravului Konz de gît şi înşiră o mie de nimicuri pe care îşi propunea să şi le cumpere pentru a scoate ochii vecinelor. Nu luă însă mai deloc în seamă grijile împovărătoare ale lui Konz, privind modul în care să se apuce efectiv de treburile înaltei sale funcţii, ca şi propunerile pe care trebuia să le prezinte a doua zi primarului : palavre, era doar un veritabil responsabil ; dacă va medita temeinic la funcţia sa, îi va veni desigur în minte ceva, timpul va fi cel mai bun sfătuitor. Şi astfel, după ce a mîncat, Konz s-a dus bine dispus şi liniştit cu soţia la culcare. Noaptea a avut însă un vis minunat, pe care nici mai tîrziu nu a putut să-l preţuiască îndeajuns, numindu-l marele său noroc.

Konz visă că păşeşte, străin fiind, prin poarta propriului său oraş şi zăreşte pentru prima oară tot ce îi era de fapt cunoscut. Chiar dacă multe îi păreau familiare — avea să recunoască întotdeauna, mai tîrziu, Konz —, oraşul plutea totuşi într-o altă ambianţă, care făcea ca urbea să-i apară străină. În orice caz, încă dis-de-dimineaţă, la vremea cînd începeau întîmplările din visul lui Konz, pretutindeni pe străzi şi în pieţe domnea o animaţie intensă, care i se arăta cu atît mai remarcabilă cu cît oamenii aveau toţi chipuri luminoase, pline de aşteptare, în timp ce, de obicei, înfăţişarea lor era destul de abătută cînd se duceau la lucru. Pe urmă se petrecu ceva care-i stîrni pentru întîia oară uimirea, ceea ce se mai petrecu apoi de multe ori şi în măsură crescîndă în acel vis. Un car mare, tras de doi cai arătoşi, se ivi deodată dintr-o uliţă, în timp ce bicele răsunau cu voioşie, iar orăşenii se opriră pe dată şi le făcură cu mîna calfelor : acestea stăteau în căruţă lîngă o placă mare de piatră, arătînd, cu salopetele şi uneltele lor, ca nişte constructori. Cîţiva pietoni alergară o bucată de drum pe lîngă carul ce înainta repede. Ţineau capetele aplecate într-o parte, ca şi cum ar fi vrut să citească ceva de pe placa de piatră, iar Konz îşi dădu acum seama că aceasta era acoperită de sus pînă jos, pe una din laturi, cu semne grafice, splendid cioplite : întrucît placa era aşezată pe o parte, rîndurile se desfăşurau de sus în jos. Konz era de acum gata să urmeze şi el carul cu capul aplecat lateral, pentru a afla ce se

cioplise în piatră, cînd observă cum calfele făceau semn orășenilor că nu le este îngăduit să citească, ba chiar aruncau cu mortar umed în cîțiva dintre cititorii cei mai îndărătnici. Îl uimea zborul bulgărilor mari, dar atenția sa fu curînd atrasă de un nou car, mai mare, care se ivi, cutremurînd pămîntul, tras de patru cai. În el se aflau două plăci de piatră, rezemate una de alta, ca la coama acoperișului, iar orășenii aflați pe străzi se bucurau îndoit față de primul car. Își dădeau coate, arătau spre cortul de piatră, rîdeau, și cîțiva dintre ei aplaudau. Dar entuziasmul întrecu orice măsură cînd surugiul opri carul și, după aceea un crainic îmbrăcat într-o tunică viu colorată sună din trîmbiță și vesti noua hotărîre a calfelor de pietrari de la poarta de jos : începînd cu săptămîna următoare aveau să producă în fiecare zi cîte o placă în plus și să efectueze transportul în care cu șase cai. Oamenii chiuiau și își aruncau pălăriile în sus, se urcau unii pe umerii celorlalți, alții țopăiau ca niște copii cărora li se promisese un cadou, fete tinere își smulgeau panglici de la rochii și le aruncau în carul ce trecea năprasnic, duduind.

Konz, care, cum am spus, privea întregul spectacol ca un străin, era buimăcit de tot ce îi fusese dat să vadă. Se adresă timid unui bărbat cu aspect onorabil și-l întrebă ce rost au toate acestea. Celălalt îl privi pe Konz plin de uimire, ca și cum cineva n-ar fi sesizat cel mai elementar lucru din lume și ar întreba, de pildă, de ce curge apa în jos.

„Aceștia sînt meseriașii care-și duc plăcile cu inscripții, gloria perenă a orașului", răspunse el mîndru. Și pe un ton ridicat, ca și cum ar fi vorbit peste zidul orașului către vecinii pizmași, continuă : invidia bîntuie de acum atît de răutăcioasă prin multe orașe, încît iscoade mîrșave sînt strecurate în urbea noastră ca să adulmece grandioasa operă pe care o punem la cale. Așa s-a făcut că, înainte ca plăcile să fi fost montate, maximele pline de miez au fost citite, ajungînd prin alte părți, astfel încît cei ce s-au bucurat primii de ele au fost oameni din alte locuri. Iată de ce consiliul orășenesc a interzis ca cetățenii să se îndeletnicească cu descifrarea plăcilor în timp ce sînt transportate în care prin oraș. Konz roși din pricina indiscreției de care tocmai dăduse dovadă și îl asigură solemn pe celălalt de bună-credința sa. Învingîndu-și rezerva, trecătorul inițial supărat, renunță la suspiciunile și admonestările sale ; întrucît Konz avea o expresie de om onest și pe deasupra făcea din adîncul inimii elogiul inițiativei, cîștigă pînă la urmă încrederea celuilalt. Porniră împreună la drum, iar localnicul se arătă dispus să-i arate lui Konz obiectivele demne de vizitat. O luă grăbit înainte, trecură pe lîngă fîntîni măiestrit construite, biserici impunătoare și locuințe arătoase, dar toate acestea erau trecute cu vederea de către localnic ; în schimb, se apropia neabătut de o zonă a orașului din care răzbătea o hărmălaie nemaipomenită. Ajunși acolo, Konz zări cam o sută de barăci-atelier, în care lucrau, cot la cot, o mulțime de pietrari, mînuind

cu zel și îndîrjire ciocanul și dalta, cioplind în masive plăci de piatră o literă după alta. Străinul îl lămuri că acestea sînt atelierele în care se realizează vestitele plăci cu inscripții, și nu uită să-i dezvăluie lui Konz, care îl privea cu ochii holbați, că aveau să se amenajeze și alte pietrării. O serie de recrutori ai orașului fuseseră de pe acum trimiși pînă și în Țara Galilor pentru a angaja pietrari. Konz contempla înmărmurit această activitate intensă, observînd în același timp cît de ordonat se desfășura totul. Carele încărcau piesele terminate, în vreme ce altele aduceau noi blocuri de piatră încă necioplite. După o bună bucată de vreme, în care Konz dăduse în repetate rînduri din cap cu sinceră uimire, graiul îi reveni. Întrebă cu aceeași timiditate pe însoțitorul său dacă în oraș există destul loc pentru imensul număr de plăci cu inscripții ; într-o bună zi, nu se va mai găsi nici un colțișor unde să fie așezate.

Localnicul se minună de întrebarea lui Konz. „Iertare, cumetre, zise el, se vede că nu ești de pe-aici și nu știi că un bărbat de mare înțelepciune îndrumă cu cea mai mare chibzuință înfăptuirea acestei opere. Un înalt responsabil, pe nume Konz (în acest moment al visului, Konz se simți străbătut de un fior neînchipuit de dulce), a gîndit și a plănuit toate acestea. Nu numai că a organizat o breaslă a montorilor care instalează plăcile cu acuratețea cuvenită pe ziduri și pereți, ci, odată cu aceasta, a creat și o breaslă care efectuează demontarea, înlăturînd plăcile cu topoare și

răngi puternice, așa încît montorilor li se asigură din nou spațiul necesar pentru scrupuloasa lor îndeletnicire. Datorită ingeniozității responsabilului, s-a ajuns ca de fiecare dată o ceată a demontorilor și o alta a montorilor să-și coordoneze activitatea, cu alte cuvinte, demontorii să urmeze pas cu pas montorilor, cu sarcina bine precizată de a da jos absolut totul, pentru ca lucrarea să progreseze continuu". Konz rămase o bucată de vreme cu gura căscată și se întrebă îngîndurat dacă a înțeles într-adevăr bine. Pînă la urmă, se încumetă sfios să se îndoiască ; aceasta deoarece i se părea că textele nici nu ar putea fi citite dacă ar cădea imediat pradă loviturilor furioase ale demontorilor. La aceste cuvinte, străinul scutură sceptic din cap. „Firește, opină el, trebuie să fii iute dacă vrei să-ți însușești partea ce-ți revine din această operă nouă și înălțătoare. Dar unui om isteț care a fost atent și a știut să ajungă cît ai bate din palme la fața locului cînd s-a așezat o nouă placă, acest lucru îi reușește lesne. De obicei demontorii se află la oarecare distanță în urma montorilor. Pînă acum s-a întîmplat numai de două sau de trei ori ca rängile cetei demontorilor să facă loc cît ai clipi din ochi pentru noi plăci de-ndată ce acestea fuseseră montate ; doar o singură dată o ceată sălbatică a demontorilor a izbutit să depășească o ceată de montori care tocmai lua masa. A urmat o dispută violentă, căci demontorii dezlănțuiți au dărîmat cu rängi și fiare, în lipsa plăcilor încă nemontate, case și magazii, astfel că acestea au trebuit să fie mai

întîi reconstruite, pentru ca lucrarea să poată fi dusă mai departe."

Deoarece Konz nu mai avu nimic de spus, localnicul îi mai dezvălui că, pe lîngă aceasta, înaltul responsabil ar fi dispus de curînd ca fiecare placă în parte să fie reprodusă de către un copist după cioplirea ei, iar textele copiate să fie apoi expuse la primărie, pentru ca orișicine să le poată citi acolo. S-a dovedit însă că este incomod ca niște nechemați să mișune printre cetele montorilor și demontorilor. Oamenii de cultură desigur că nu renunțau să umple breșa și să studieze originalul.

Bravul Konz, îmbogățit de atîta înțelepciune, mai avea doar o singură dorință, aceea de a-l vedea pe omul din care toate acestea se revărsau atît de darnic. Îi pierise dorința să observe în continuare pietrari sau să admire cetele de montori și demontori îndeplinindu-și măreața operă, își învinse ezitările provenite dintr-o deosebită venerație și îl întrebă pe însoțitorul său dacă i s-ar îngădui să ajungă a-l vedea pe înaltul responsabil. Străinul încreți fruntea și căzu pe gînduri. Apoi zise: „Iată o cerere deloc lipsită de modestie". Eminentul bărbat este firește protejat așa cum se cuvine, de stăruințe excesive sau chiar de tot felul de invidioși răuvoitori, iar Konz ar trebui să-și scoată îndată din cap posibilitatea unei întrevederi directe. Foarte puțini sînt cei cărora le este îngăduit să pătrundă pînă în anticamera responsabilului, pentru a arunca, printr-o mică deschizătură, o privire asupra acestui om extraordinar. El însă", continuă respectabila călăuză, „poate afirma că frecventează cele mai selecte cercuri ale orașului și deci va încerca să-i facă lui Konz această bucurie unică.

Konz îl urmă, inima bătîndu-i cu putere, pe fidelul său însoțitor și curînd se aflau în fața impunătoarei primării, care era în curs de extindere prin mari corpuri de clădiri spre dreapta și spre stînga. După ce amîndoi fură opriți în repetate rînduri de paznici, iar străinul scosese de fiecare dată din haină un alt act care le asigurase libera trecere, ajunseră la etajul unde înaltul responsabil lucra la concepera plăcilor. Era o liniște de mormînt. Deși nimeni nu i-o ceruse, Konz pășea în vîrful picioarelor. Cu toate că deschiseră cu cea mai mare precauție ușa anticamerei, fură întîmpinați de un bărbat cu o ținută autoritară și severă, care îi somă, cu degetul la gură, să păstreze cea mai deplină tăcere. Îi șopti misterios însoțitorului lui Konz că el este primarul în persoană, care se schimbă periodic cu consilierii comunali și se îngrijește ca aci să domnească cea mai deplină liniște. Pe peretele aflat de partea opusă ușii se găsea un tablou cu ramă aurită. Primarul îl dădu cu multă atenție la o parte, astfel că se ivi o deschizătură prin care privi mai întîi el, apoi călăuza lui Konz, iar la urmă Konz însuși.

Mai tîrziu, ori de cîte ori Konz își istorisea visul și ajungea la acest episod, ochii i se umpleau de lacrimi. Într-adevăr, Konz se zări chiar pe el la un birou superb, în mijlocul unei încăperi luxoase. Spectacolul acesta de

vis îl copleşi cu totul, dar în acelaşi timp se simţi cuprins de spaimă şi jale. Konz cel de la masa de scris arăta într-un hal fără de hal. Obrazul îi era tras şi livid, ochii îi erau roşii de nesomn ; cînd medita şi pana luneca pe hîrtie, aceasta vibra ca frunzişul plopului tremurător, iar cînd mîna înscria pe coala albă gîndurile lui Konz, se observa că fiecare literă îl costa o trudă neînchipuită. Konz nu mai putu să îndure această privelişte, îşi întoarse ochii de la ea şi izbucni într-un plîns amar.

Cînd îşi veni în fire, observă că atît primarul cît şi însoţitorul lui Konz îşi ştergeau şi ei ochii cu degetele.

„Ar fi o nenorocire dacă l-am pierde pe acest om de seamă", spuse primarul cu glasul stins.

„Oare nu poate cineva să-l ajute ?" întrebă Konz înspăimîntat.

Cine se gîndeşte la aşa ceva, răspunse cel întrebat, cu alte cuvinte, la a-i asocia unui asemenea spirit pe altcineva, nu-şi dă seama că ar însemna doar să-l stînjenească !

„Deci nu-i absolut nimic de făcut ? Se vede doar că e mort de oboseală, gata să se sfîrşească", gemu Konz.

„Dragă prietene, linişteşte-te", zise localnicul, „salvarea vine de la sine. În curînd se împlineşte un an de cînd înaltul responsabil activează, iar după aceea îi va veni mai uşor. Asemenea primăverii şi iernii, se repetă în fiecare an şi maximele. Celor mai multe nu trebuie să li se aducă atunci decît ajustări mărunte, iar unele dintre ele sînt atît de perfect

adaptate perioadei calendaristice, încît se potrivesc fără nici o modificare. Spre pildă, ascultaţi :

Două treimi de au trecut,
A treia iat-o la-nceput.

Cum îşi dă oricine seama, un asemenea aforism poate fi fără grijă cioplit din nou în piatră odată cu trecerea a nouă luni ale anului."

Konz, care ascultase atent cuvintele primarului, era puternic impresionat de aceste idei profunde. Numai un mic amănunt i se părea că trebuie să dea de gîndit. Se adresă celor doi bărbaţi şi le spuse : „Iertaţi-mă, domnii mei, nu ar fi oare foarte avantajos dacă plăcile din anul precedent ar fi reutilizate, astfel ca să nu fie necesară dăltuirea lor cu atîta trudă ?"

Primarul şi însoţitorul lui Konz îşi făcură amuzaţi cu ochiul. Pe urmă, cel dintîi izbucni într-un hohot de rîs, astfel că bietului Konz îi deveni limpede un lucru : se aventurase într-o problemă pentru care, în mod vădit, nu avea suficiente cunoştinţe.

În timp ce încă se mai scutura de rîs, primarul spuse : „Eşti grozav, domnule Preaisteţ, ce s-ar întîmpla cu pietrarii, cărăuşii, montatorii şi cei care asigură demontarea dacă am folosi vechile plăci ? La asta n-a ajuns dumnealui să se gîndească ?"

Konz se simţea ruşinat. Cînd însă roşeaţa din obraz începu să se şteargă, simţi cum creşte în el o mare bucurie, căci îşi dădu seama că în această mare operă totul era chibzuit cît se poate de temeinic şi că oricît va mai scormoni

lucrurile, întotdeauna va fi întîmpinat de o înțelepciune clarvăzătoare, astfel încît nu mai avea nici un motiv de îndoială. Și cum începu să vadă cît se poate de clar că perioada dificilă prin care trecea înaltul responsabil va lua sfîrșit, iar acesta va ajunge curînd la un răgaz binevenit, astfel că se va mai odihni și va prinde puteri, se bucură din adîncul inimii. I se părea că fusese paralizat, iar acum, dintr-o dată, putea iar să meargă. Ridică brațele, ca o pasăre care ar voi să zboare și începu să danseze prin cameră, fredonînd un cîntecel. Zgomotul acesta îl mînie însă pe primar. Îl apucă pe Konz de guler și îl împinse atît de violent pe ușă afară, încît acesta se rostogoli în jos pe treptele primăriei, pînă la capătul scării.

În această clipă, Konz se trezi. Lîngă el, în pat, ședea Agnes, nevasta lui, care îl privea cu ochi mari, speriați. „Bărbate", zise ea, iartă-mă că te-am scuturat ca să te trezesc, dar trebuie să fi avut un vis înfricoșător, căci ba plîngeai cu sughițuri de se muiau pietrele, ba rîdeai ca un smintit. N-am putut să mai suport așa ceva".

Konz mai zăcea încă buimăcit în pat. La început era furios pe soția lui fiindcă îi curmase visul, dar pe măsură ce și-l amintea mai bine, supărarea i se potolea treptat. Găsea că de fapt visul se încheiase și încă în modul cel mai fericit, o fericire pe care i-o hărăzise un geniu bun. „Femeie", zise el, „de-acum am scăpat de toate grijile". Îi istorisi apoi totul, de la un capăt la celălalt. De îndată ce începu

să se crape de ziuă, se sculară amîndoi veseli din pat și se așezară la masă, ca să mănînce supa de dimineață.

După aceea, Konz își puse cel mai bun costum și o porni încrezător spre primărie. Se mai întoarse însă o dată din ușă spre Agnes a sa și îi spuse cu un aer de superioritate : „Acum o să mă apuc de treabă ceva mai cu cap, voi fi la înălțimea funcției mele. Înainte de a pregăti operația așezării plăcilor pe zidurile noastre, mi se pare că este mai ingenios să construim, pe celălalt mal al rîului, un nou oraș, care să servească exclusiv acestui scop. Acolo n-o să locuiască nimeni, astfel că nici certuri sau reclamații n-or să fie. Numai lucrătorilor le va fi îngăduit să calce pe acolo. În felul acesta, cioplirea, montarea și demontarea se vor desfășura cu mult mai repede. Și asta este doar problema principală."

MEMORABILA INVENȚIE A LUI KULLRICH

KULLRICH, STUDENT la educație fizică, ședea într-o cafenea, dar bea vodcă. Faptul concret că el căzuse la examen era ireversibil. Dacă s-ar fi întîmplat la altă materie, n-ar fi avut nici un fel de remușcări. Dar tocmai la riștistaspo, cum era denumită în jargon studențesc statistica sportivă riguros științifică — asta era nemaipomenit. Profesorul, o figură strălucită a acelei tinere discipline, îl simpatiza pe Kullrich, știa că acest student de nădăjde avea deosebită înclinare pentru materia sa, dar peste lapsusul acela nu putuse trece în nici un caz.

Într-adevăr, profesorul îi ceruse să dezvolte seriile divizate riguros științific pentru aruncătorii de suliță. Puțin cam grăbit, dar pe deplin corect, studentul explică : distanțele record obținute de atleți, împărțite prin lungimea brațului de aruncare, dau performanțele pe centimetru-braț ; pe această bază stabili riștistaspo-ul celor mai buni aruncători de suliță din toate timpurile, în fruntea cărora se afla campionul țării noastre, datorită brațului său cam scurt. Profesorul dădu din cap aprobator

și îi ceru în continuare să calculeze seriile aruncătorilor de greutate.

Kullrich, și mai sigur de sine, procedă în același mod, dar, numai după cîteva cuvinte, fu întrerupt de profesor. Oare nu știa el că la aruncarea greutății avem un campion național cu un braț neobișnuit de lung și în consecință nu se poate rezolva problema pe baza unui raționament atît de nedialectic ca cel propus de Kullrich ? În acest caz trebuiau luați în considerare și alți parametri, ca greutatea corporală, numărul de la pantofi, măsura cămășii la gît. Răspunsul primi nota cinci. *

Cu toate acestea, Kullrich nu se simțea nicidecum deznădăjduit. Era încrezător în înzestrarea sa naturală pentru riștistaspo și era convins că, printr-o muncă creatoare în acest domeniu, va face ca rezultatul de la examen să fie pînă la urmă uitat. Kullrich dădu pe gît încă o vodcă mare și se duse calm și sigur de sine pe stadionul de fotbal.

Acolo se desfășura un joc greu pentru echipa locală, ale cărei bătălii de pe gazon erau întotdeauna urmărite de Kullrich cu deosebită pasiune. Adversarul, cunoscut în regiune drept un club temut și în același timp detestat, împingea mereu aversiunea publicului, printr-o lipsă de scrupule sistematică, pînă în pragul punctului critic. Și de această dată, emoția încărcată de speranța stîrnită de asaltul neobosit al propriei echipe, s-a prefăcut într-o

* Nota minimă în R.D.G. cea mai mare fiind 1. (N.t.).

furie dezlănțuită cînd, spre sfîrșitul partidei, oaspeții au obținut golul hotărîtor, după toate aparențele, cu ajutorul arbitrului. Cînd jucătorii echipei adverse și-au înălțat brațele într-un gest de triumf la fluierul final, tulburarea, acumulată și stăvilită pînă atunci, n-a mai putut fi zăgăzuită. Adversarii și arbitrul s-au văzut înconjurați, în cîteva clipe, de o mulțime indignată — în rîndurile ei aflîndu-se și Kullrich —, care refuza cu îndărătnicie să recunoască rezultatul. Un oarecare a strigat : „La drept vorbind, noi sîntem învingătorii !" ; de fapt, tonul pe care-l adoptase nu se prea potrivea cu acel „la drept vorbind" ce sugera dispoziția de a argumenta. Cei aflați în preajma lui Kullrich au simțit îndată acest lucru, au lăsat la o parte locuțiunea ce mai permitea îndoiala, și au început să strige, amenințători și triumfali : „Noi sîntem învingătorii !"

Privind această scenă, Kullrich s-a hotărît să părăsească locul dramaticului eveniment. Am putea fi ispitiți să presupunem că el aprecia scena înfruntării cu un ochi critic, dar adevărul era altul. Ca toți reprezentanții statisticii sportive riguros științifice, individ cu puternice înclinații altruiste, era consternat de durerera care sfîșiia sufletul poporului. Nu mai fusese în stare să îndure spectacolul acesta, înainte de toate deoarece știa că nici o asemenea dezlănțuire a sentimentelor nu putea fi de vreun folos : își dădea seama, chiar dacă nu cu totul limpede, că în conformitate cu un regulament rigid și învechit, jocul era definitiv pierdut pentru localnici. Desigur că aces-

tor considerații retrospective le stau la îndemînă raționamentele întemeiate pe riștistaspo, dar să dăm toată atenția celor ce se petreceau în inima răscolită a lui Kullrich, aflată sub impresia întîmplărilor tocmai trăite. A durat mult pînă ce în mintea lui s-a produs scînteia care l-a dus la o soluție științifică. Față în față cu o vodcă mare, a luat în cele din urmă hotărîrea să se înfățișeze profesorului pentru a se sfătui cu el cum să vină în sprijinul fotbalului și a numeroșilor săi prieteni, cu ajutorul statisticii sportive riguros științifice.

Omul de știință tocmai lucra la un studiu important și dificil, care supunea o mare festivitate sportivă internațională concepției statistice riguros științifice. Cu acest prilej era pe cale să identifice un fapt extrem de interesant, și anume acela că, prin adunarea vîrstei concurenților cu performanțele lor corespunzătoare, rezulta o surprinzătoare modificare a ordinii lor de clasificare, cît se poate de favorabilă pentru proprii atleți trimiși să-și încerce forțele. Cu toate acestea, profesorul îl primi imediat pe Kullrich și ascultă plin de înțelegere rugămintea tînărului, pe care îl aprecia în pofida eșecului de la examen, ca avînd mari perspective de dezvoltare și meritînd a fi menținut în rîndurile promotorilor noii științe, aflată în plin avînt.

Bineînțeles că profesorul a sesizat de îndată însemnătatea covîrșitoare a noii viziuni asupra fotbalului propusă de Kullrich, astfel că a început de îndată să se sfătuiască cu el

asupra modului în care acțiunea ar trebui abordată.

Ideea providențială a venit în momentul cînd Kullrich, recapitulînd recentul joc al echipei locale, a spus, cu părere de rău, că șuturile la poartă nu au lipsit, numai că toate au nimerit alături. Experimentatul om de știință a descoperit ideea de aur a acestei observații. „Norocosule !“, exclamă profesorul, „acum ții firul Ariadnei în mînă“. Prin aceasta se deschidea o cale exemplară de aplicare a statisticii sportive riguros științifice. Fără doar și poate, ar însemna să fii cît se poate de mărginit dacă ai aprecia performanța unei echipe după numărul de mingi pe care le-a introdus în spațiul meschin al porții adverse ; spiritul de luptă, capacitatea și valoarea își găsesc expresia nu numai în acestea, dar într-o și mai mare măsură în șuturile apărate sau în cele trase în apropierea porții. Un studiu aprofundat în această direcție ar duce într-adevăr la promovarea unei izbînzi a legității — a cărei natură este evident statistică — asupra întîmplării, ceea ce ar scoate la iveală adevăratele forțe ale fotbalului.

Kullrich se puse pe treabă și aceasta cu o stăruință și o acribie pe care nimeni nu o remarcase la el pînă atunci. Urmînd indicațiile profesorului, procedă astfel : schiță un cadru imaginar care depășea cu trei metri cele trei bare ale porții și cu ajutorul acestui mijloc de investigare, conceput cu abilitate, stabili cu cea mai mare exactitate numărul de mingi ce pătrund în spațiul respectiv. Folosi, cu neo-

stoită rîvnă, toate peliculele de film disponibile, toate relatările vorbite și tipărite ale comentatorilor sportivi, mărturii ale unor martori oculari consemnate anume de el însuși, observații ale arbitrilor și jucătorilor și — nu în ultimă instanță — propriile sale cercetări de teren. După scurgerea unui an de muncă încordată, se arătară, pentru Kullrich și mentorul său universitar primele rezultate îmbucurătoare. Cluburile presupuse pînă atunci drept cele mai slabe se dovediră, în conformitate cu cercetările strict științifice ale lui Kullrich, drept acelea care acumulaseră cele mai multe șuturi pe lîngă sau deasupra „Vechii Porți“ în „Noua Poartă“. Și, spre marea satisfacție a lui Kullrich, s-a putut constata că echipa locală înregistrase cele mai numeroase Goluri Noi, astfel încît în tabelul sintetic săltase tocmai pe primul loc, întrecînd toate celelalte cluburi.

Mîna sigură a profesorului îl îndrumă, în acest stadiu al investigației, spre o foarte semnificativă extindere a cercetării sale, care s-a bucurat mai tîrziu de o înaltă prețuire. Un domeniu important al statisticii sportive riguros științifice era, după părerea sa de om de știință, compararea rezultatelor pe plan internațional, iar lucrarea lui Kullrich ar avea doar un caracter provincial dacă nu ar lua în considerare, ca cercetare și evaluare, ceea ce se întîmplă dincolo de graniță. Deși Kullrich avea în urma sa o muncă cu adevărat herculeană și nădăjduise să poată recolta roadele strădUinței sale, se apucă fără să murmure de noua misiune primită, aceasta desigur cu mult mai

cuprinzătoare. Timp de doi ani, călători prin țările fruntașe ale fotbalului continental și întreprinse acolo, foarte conștiincios, aceleași cercetări ca și în patrie. Cînd Kullrich își încheie lucrarea, ea cuprindea adevăruri pe care nici cei mai temerari adepți ai statisticii sportive riguros științifice nu îndrăzniseră să le viseze măcar. Pînă atunci, se considerase drept un adevăr imuabil că fotbalul din țara noastră nu putea fi considerat — trebuie s-o spunem, spre mîhnirea iubitorilor săi —, fruntaș în concertul continental. În schimb, scrierea elaborată de Kullrich reușea să arate că această resemnare dureroasă trebuie repudiată, făcînd dimpotrivă să înflorească o mîndrie pe deplin îndreptățită. Ea demonstra, fără putință de tăgadă, că în nici o altă țară nu se realizaseră atîtea Goluri Noi ca într-a noastră. Clasificările bazate pe Goluri Vechi, în conformitate cu care țări străine ne întrecuseră pînă acum în fotbal, se dovediră drept înșelătorii ieftine, iar Kullrich, descoperitorul incontestabil al adevărului, izbuti să spulbere cutezător falsa clasificare tradițională.

Dacă, așadar — suna una dintre concluziile sale irefutabile — există vreo țară care să pretindă că joacă cel mai bun fotbal, aceasta nu poate fi decît a noastră. Și dacă cineva, continua el, trebuie socotit drept model și maestru în această disciplină sportivă — nu este nimeni altcineva decît noi. Kullrich descoperise adevăratul criteriu de evaluare a performanței fotbalistice.

Lucrarea a răspîndit o nouă lumină, asemenea proclamării sistemului heliocentric de către Copernic. Pe baza ei, Kullrich obținu titlul de doctor și fu numit membru titular al Academiei Sporturilor.

S-ar putea presupune că acum Kullrich era mulțumit : lucrurile stăteau însă altfel. Dobîndise, e drept, laurii academiei, dar Kullrich, un bărbat care putea fi găsit săptămînă de săptămînă pe băncile arhipline ale stadioanelor, poseda, cum s-a dat să se înțeleagă și pînă acum, un sentiment de solidaritate foarte dezvoltat, care îl făcea să trăiască în profunzime, alături de marea masă a spectatorilor, bucuriile și mai ales suferințele acestora. Avînd în vedere că doar el și un cerc restrîns de oameni de cultură sportivă știau — spre deosebire de mulțime — să-i recunoască pe învingătorii autentici, suferea întotdeauna intens, la partidele internaționale ca și la jocurile echipei locale pe care le urmărea, aceasta datorită discrepanței dintre dispoziția sa exuberantă după clare victorii bazate pe Goluri Noi și depresiunea generală rezultînd din numărătoarea tradițională a Golurilor Vechi.

Mai întîi încercă, lucru care îi era cel mai la îndemînă, să-i lămurească pe amatorii de sport din orașul său. Ținu în acest scop scurte conferințe, înaintea partidelor, sub cerul liber, pe soare și pe ploaie, expunînd descoperirile sale științifice într-o formă populară. Cu prilejul competițiilor, Kullrich se posta — așa cum obișnuia să o facă în timpul elaborării lucrării sale — în apropierea porții echipei adverse,

lăsa la o parte reticenţele de pînă atunci şi începea să strige cît îl ţinea gura : Gol Nou ! Gol Nou !, ori de cîte ori echipa locală expedia un şut care trecea pe lîngă bara laterală sau cea superioară. Oricine îşi poate închipui cum reacţiona faţă de aceste izbucniri entuziaste mulţimea încă necultivată, ţinînd seama de faptul că tocmai cei mai fanatici partizani ai echipei locale, care mai erau obsedaţi de concepţia depăşită a Vechilor Goluri se aflau întotdeauna îngrămădiţi în spatele porţii adverse. Cu prilejul unei importante partide, un înaintaş al echipei locale izbuti să marcheze la dreapta porţii cel de al doisprezecelea Gol Nou. Indivizii din preajma lui Kullrich, care aşteptau, orbiţi de vechile prejudecăţi, un Gol Vechi, lipsit de orice importanţă, se cufundară într-o tăcere de mormînt, în timp ce el izbucni în strigăte răguşite de bucurie, destinate întregului stadion. Un bădăran din apropiere zbieră la Kullrich : „Ţine-ţi fleanca, derbedeule !“, şi aplică un pumn zdravăn în figură omului de ştiinţă. Ca la un semn nevăzut, bărbaţi cu totul ignoranţi, crezînd că au fost luaţi în derîdere, se năpustiră asupra pionierului adevăratei aprecieri a jocului de fotbal. Kullrich ieşi maltratat din acest incident.

I se înfăţişă profesorului, cu maxilarul inferior, e drept, repus la locul lui, deşi încă dureros. După relatarea lui Kullrich, anevoioasă fără îndoială din pricina vătămării, profesorul critică procedeul greşit utilizat de colegul său. O asemenea comportare individualistă, exprimînd îngustimea spiritului, a fost

profund eronată. Oamenii devin pe drept cuvînt neîncrezători cînd sînt confruntaţi de viziuni atît de neobişnuite. De ce oare mai există atîtea mijloace de informare în masă şi diferite organizaţii, dacă el, Kullrich, nu le mobilizează pentru cauza cea bună şi dreaptă ?

Kullrich înţelese şi se angajă pe drumul care-i fusese astfel indicat. Dacă pînă acum era vorba numai despre opoziţia îndîrjită şi violentă căreia a trebuit să-i facă faţă, acum trebuie să recunoaştem că omul nostru s-a bucurat de un sprijin generos din partea asociaţiilor sportive, ziarelor şi feluritelor organe de emisiune. Toată lumea era receptivă faţă de riştistaspo. Descoperirile lui Kullrich fură difuzate sub toate formele posibile, prin metode dintre cele mai iscusite. Succesul nu s-a lăsat aşteptat. Un stadion după altul a afişat lozinci ca : „Noi, susţinătorii lui F. C. Combina, evaluăm rezultatele după metoda Kullrich“. Cotele de goluri urcară vertiginos, victoriile deveniră tot mai triumfale, fotbalul progresa spectaculos.

S-ar putea crede şi de această dată că inimosul Kullrich era mulţumit ; dar nu era nici pe departe cazul. Numărarea Golurilor Noi întîmpina greutăţi. E drept că Kullrich putea să determine precis, datorită experinţei sale îndelungate, Noul Spaţiu al Porţii, putea să-şi dea seama cu o certitudine absolută dacă o minge ajunsese în interiorul sau în afara lui ; masa spectatorilor nu era însă atît de sigură. Se iscau de aceea frecvente diferende interminabile. Cu prilejul unui furtunos schimb de

cuvinte la care Kullrich a fost nevoit să asiste, un bărbat se lovi cu degetul în frunte și îi aruncă în batjocură adversarului său, care purta ochelari, o observație grosolană : „Ţi s-au deplasat ochelarii, bă !"

Nu este încă lămurit dacă Kullrich a avut chiar atunci ideea genială cunoscută sau dacă soluția a găsit-o mai tîrziu, după o matură chibzuință, oricum, această întîmplare i-a dat impulsul creării vestitei Optici-Kullrich. Neobositul bărbat a conceput și construit un instrument optic, în ale cărui vizoare, asemenea sistemului de marcare dintr-un binoclu, Noul Spațiu al Porții apărea limpede conturat de niște bare albe și, pe lîngă aceasta, întreg cîmpul încadrat avea o nuanță mai întunecată, care-l diferenția de rest. Cu ajutorul acestui instrument, introdus de îndată în producție și pus în vînzare la un preț modest, stabilirea sigură a Noilor Goluri a devenit un joc de copii. Pe deasupra, era și o plăcere aparte să privești mingiile luminoase, aducînd cu niște rachete, venind din toate direcțiile și căzînd în spațiul întunecat. Inimile microbiștilor, ca și ale telespectatorilor, ale tuturor celor care foloseau aceste dispozitive cu prilejul jocurilor, nu mai ajungeau să bată într-un ritm normal sau cu încetineala specifică resemnării. Cu ajutorul Opticii Kullrich, drumul către victorie era întotdeauna asigurat.

Cu toate acestea, Kullrich a mai trebuit să treacă un obstacol înainte de a se bucura de o izbîndă deplină. Se mai întîmpla ca propriul său club să fie înfrînt chiar în sistemul Noilor

Goluri, anume atunci cînd adversarul reușea să nimerească mai des decît el pe lîngă sau peste Vechea Poartă. Era o imperfecțiune a viziunii riștistaspo Kullrich, care nu putea fi corectată nici măcar prin mijloacele opticii. Dar cine se putea îndoi că omul nostru va remedia și această ultimă lipsă ? A făcut asta într-o manieră pe cît de simplă, pe atît de uluitoare. Kullrich dialecticianul și-a dat seama că ceea ce este bun pentru una din părți, nu trebuie să fie neapărat legitim și pentru cealaltă. Desigur că era justificat să privești acțiunile propriilor jucători prin optica inventată, dar pentru clubul străin aceeași optică era total necorespunzătoare. În felul acesta, Kullrich tăie cu o singură lovitură ultimul nod al evaluării realiste a fotbalului, lansînd parola : Pe adversar să nu-l privești prin instrumentul optic !

Din nou fu nevoie de unele lămuriri și de exerciții, pînă ce toată lumea pricepu ce spunea Kullrich și urmă îndemnul său. În cadrul stadioanelor, tehnica vizuală îmbunătățită era însușită datorită indicațiilor de rigoare pe care le dădeau crainicii prin megafoane, în conformitate cu situația de pe teren. Dacă echipa proprie trecea de linia de mijloc, răsuna ordinul : Puneți aparatul ! Dacă însă rivalii pătrundeau în jumătatea proprie de teren, se auzea somația : Scoateți aparatul ! În felul acesta, Noul Spațiu al Porții dispărea pentru adversar și toate baloanele sale — dacă nu cumva nimereau în Vechea Poartă —, se pierdeau într-un spațiu exterior nebulos. Cu timpul,

spectatorii se familiarizaseră în așa măsură cu vizionarea partidei pe baza sistemului Kullrich perfecționat, încît nu mai era necesar să fie dirijați prin difuzoare. Fiecare știa ce avea de făcut, și, după evoluția partidei, deschideau sau închideau aparatul Kullrich întotdeauna la momentul oportun.

Sistemul aprecierii realiste a performanței fotbalistice ajunsese astfel la perfecțiune și efectul lui era copleșitor. Vremea înfrîngerilor aparținea pentru totdeauna trecutului, pretutindeni se înregistrau numai victorii. Niciodată nu s-a mai întîmplat ca o echipă să părăsească învinsă, și de aceea deprimată, terenul. La sfîrșitul competiției, membrii și susținătorii ambelor cluburi își aruncau brațele în sus, se îmbrățișau și părăseau arena fluturînd drapelul victoriei. Fotbalul țării noastre se ridică astfel dintr-o dată pe un pisc singular, nicăieri nu existau atîtea echipe de înaltă clasă, care să cîrștige o etapă după alta, fără să piardă nici un punct. Aceasta a fost deci memorabila invenție a lui Kullrich, care a început cu un examen ratat și cu o vodcă, numai că, din păcate, nu toată lumea își dă seama cît este ea de remarcabilă.

CUM SE ÎNTEMEIAZĂ O CĂSNICIE

MAX HEGEWALD se așeză la masa unde se afla Hubert Kleinschmidt, deși localul era aproape gol. Faptul că Hubert ținea în mînă un ziar, făcînd sublinieri și note cu un creion pe marginea lui — îl interesa foarte mult pe Max. Cu pasiunea pentru cunoaștere a unui om de cultură multilaterală, însă și cu ascuțimea de minte a unui intelectual, se informă, după ce șezuse în tăcere lîngă Hubert cam un minut : „Presupun că vă ocupați cu demoscopia *, iar acum strîngeți material din presa cotidiană. Așa este ?". Cînd intrase în încăpere, Max crezuse inițial că Hubert rezolvă un joc de cuvinte încrucișate, ulterior însă observă că persoana din fața sa parcurgea rubrica de mică publicitate a ziarului, făcînd cu acest prilej uz de creion.

Hubert zîmbi stînjenit, ca un școlar care nu știe ce să răspundă. „Și la asta poate fi util un ziar", spuse el.

„Tocmai la acest lucru m-am gîndit", se grăbi Max să-l asigure, „recent am ascultat

* Știința sondării opiniei publice. (N.t.)

o conferință despre respectabila dumneavoastră știință, în care se atrăgea atenția asupra bogăției și fertilității marilor organe de presă. S-a stabilit de pildă, prin studiul minuțios și precis al anunțurilor din rubrica «Se caută» că femeile preferă la peruși* culorile deschise."

„Aha !" se miră Hubert.

Max continuă zelos : „Grozav aș vrea să descopăr odată și odată cum se transpune această preferință a femeilor pentru culori, asupra persoanelor din jurul lor."

Hubert avea părul negru. Medită profund. „Considerați că brunetii au mai puține șanse ?" întrebă el afectat. „Nu se poate face din asta o regulă generală", replică Max. „Situația obiectivă devine dintr-o dată relativă cînd îți pui întrebarea : Ce vîrstă au oare femeile care posedă peruși și dau anunțuri atunci cînd aceștia au dispărut ?" Max îl privi pe Hubert cu un aer provocator, apoi însă continuă tot el : „Desigur că de o vîrstă mijlocie, astfel încît acea preferință pentru culori determinată pe cale demoscopică este valabilă numai în ce privește mediul de viață respectiv ; în cazul celor mai tinere, o asemenea înclinație nu este încă dovedită".

Hubert răsuflă ușurat : „Credeți că femeile mai tinere preferă nuanțele întunecate ?"

„Nu am afirmat așa ceva. Despre acest lucru nu știm încă nimic. Știința nu a destelenit pînă acum terenul respectiv. Și cînd se va

---

* Papagali cu pene ondulate, cu cioc lung și coada ascuțită (N.t.).

ajunge aici, ceea ce consider că este cert, putem să ne așteptăm la cele mai mari surprize. Toate varintele sînt practic posibile, chiar și aceea că ele resping orice fel de culoare".

„Cîteodată nu știe omul ce să mai creadă despre ele", mormăi Hubert și își întoarse din nou privirile spre ziar.

Max îl observă un timp, constatînd că mai tînărul său comesean citea cu o concentrare forțată. Pînă la urmă nu se putu abține de la o nouă întrebare : „Aș putea să aflu și eu ce problemă vă preocupă acum ?".

Hubert își ridică din nou privirea de pe jurnal : „Anunțurile de căsătorie", spuse el și artă spre rubrica unde acestea se aflau în organul de presă.

Pradă uimirii, Max ridică sprîncenele. Se auzi apoi o fluierătură admirativă „Aha, va să zică sociologia familiei, asta zic și eu o problemă interesantă și de mare însemnătate".

Hubert surîse.

„Și, dacă-mi este îngăduit să întreb, ce-ați scos la iveală pînă acum ?"

„Anunțul acesta", zise Hubert, puțin cam rușinat. Citi : „Cine ar vrea să fie un soț bun pentru sora mea ? Ea : 28 ; 1,63, blondă întun., subț., înfăț. îngrij., spirit gosp., casn. și adaptab. Se acceptă numai răspunsuri serioase, cu foto".

Max nu zise decît : „Aha !"

„Trebuie să vă spun", continuă Hubert, „că fosta mea soție, de care am divorțat, era tocmai invers. Mai precis, la început a mers cum a mers, dar pe urmă a început să se simtă atrasă

de discotecă. Grija pentru casă a dispărut fără urmă. De trei ori pe săptămînă era pe drumuri. Noaptea. Şi nu singură. Cît despre spiritul gospodăresc... Îi trebuiau rochii de seară, costume-pantalon de lux, curînd a avut şi trei peruci, iar pantofii nici nu i-am mai numărat. Mie-mi cerea să mă „adaptez“, pretinzînd că ea este doar artistă“.

Max pricepuse în fine ce căuta Hubert în ziar, dar această întorsătură a lucrurilor nu i-a produs vreo dezamăgire în legătură cu inițial presupusa preocupare pentru demoscopie, ci mai curînd o atracție şi un interes sporit pentru noua problematică care îşi făcea astfel apariția. Ca om echilibrat şi de spirit, nici nu a lăsat să se observe regretul de a se fi înşelat, mai ales că îl şi depăşise. Întrebă, aproape cu asprime : „Iar doamna aceasta vi se pare potrivită pentru cea de a doua căsnicie ?“

Hubert dădu nesigur din cap.

„Domnul meu, nu vă dați seama că asta este ceva arhaic ? Fratele care «pețeşte un soț pentru sora sa». Încercați doar să căutați o femeie care să fie modernă şi independentă“.

„Da, fireşte, dar nici peste măsură“, îşi dădu Hubert prudent cu părerea. După o pauză, întrebă însă abătut : „Dumneata ai, desigur, o soție corespunzătoare ?“.

Max se sculă în picioare, trase cu distincție din țigara pe care o aprinsese mai înainte şi răspunse : „Dragul meu prieten, eu sînt necăsătorit şi tocmai de aceea — obiectiv şi clarvăzător. Pe lîngă aceasta, pot să spun că am studiat domeniul prin audierea unor cicluri

de conferințe ştiințifice, ca şi a literaturii respective de specialitate“.

„Şi după părerea dumitale asta nu reprezintă nimic ?“, întrebă Hubert, arătînd spre anunțul fratelui, subliniat cu linii groase.

Max scutură energic din cap. „Nu, în nici un caz“, declară el. „Cădeți din lac în puț. Mai întîi o muiere instinctuală, spiritualmente imperfectă, iar acum o femeie prozaică, degenerată pe plan intelectual. Amîndurora le lipsesc capacitatea ideației, interesul pentru problemele superioare, noblețea gîndului, concepția lucidă despre lume, pe scurt, o cultură aleasă. Nu uitați, acesta este lucrul cel mai important la un om. Cel care ştie ce este drept, va şi proceda drept. Fericirea personală se întemeiază astăzi tot mai mult pe o cultură superioară“.

Nehotărît, Hubert parcurse totuşi cu degetul, de sus în jos anunțurile matrimoniale. Deşi şovăitor, se opri la unul dintre ele, care era însemnat cu o linie, e drept, cam subțire. „Caut bărbat intel., cu vederi înaint., pînă la 40. Am în jur de 30 ani, 1,59. Concep. marx-len., profesiune pedag. Interese multil.“

Expresia lui Max spunea : De ce nu mai curînd pe aceasta ? Observă totuşi : „E uşor, fireşte, să tipăreşti concepție M.L. Chiar Marx spunea că nu poți să judeci un individ după părerea pe care o are despre el însuşi“.

Hubert nu părea prea edificat.

Max căută să concretizeze :

„Închipuieşte-ți de pildă că pedagoga dumitale — lucru improbabil, dar pe care totuşi

îl putem presupune —, s-ar ține departe de viața socială, ar considera că adunările obștești nu au nici o însemnătate, nu ar lua parte din pricipiu la manifestații și demonstrații. Vezi, asta este".

Hubert chibzui. „Gitta n-a participat niciodată", spuse el și parcă i-a căzut un văl de pe ochi.

„Poftim, aici se arată insuficiența orizontului în ce privește practica", spuse Max și explică pe îndelete necesitatea unității dintre cunoaștere și acțiune.

Hubert aproape că nu mai ajungea să deschidă gura, cu toate acestea mai șezu multă vreme cu Max la masă, consumînd felurite soiuri de vin, Hegewald descriindu-l și apreciindu-l pe fiecare ca un adevărat cunoscător și asta încă înainte de a fi dus paharul la gură. Pînă la urmă, s-au înțeles ca Hubert să pună la cale o vizită la profesoară, iar la despărțire, cînd și-au mai strîns o dată cu efuziune mîna, s-a întîmplat ca de la sine că au început să se tutuiască.

Cu un ceas înainte de întîlnire, Max l-a vizitat pe prietenul său, i-a mai dat tot felul de sfaturi și a apreciat favorabil ținuta sa vestimentară. O atitudine ostentativ-festivă a fost evident evitată, întrucît era oarecum vorba de o întîlnire de lucru. La sugestia lui Max, Hubert nu a cumpărat flori. Max era din principiu împotriva cadourilor. În schimb, a propus ca Hubert să țină sub braț o carte, care ar putea fi și punctul de pornire al conversației, strecurîndu-i prietenului său „Originea familiei, a proprietății private și a statului". Neliniștit, dar și cu o ușoară curiozitate erotică, Hubert apăsă pe butonul soneriei de la casa profesoarei, care dealtfel se numea Gudrun, după cum scria pe tăbliță. Situația este firește cam delicată : te afli deodată în fața femeii cu care s-ar putea să te căsătorești și pe care ai dori totodată să o ai ca partener intim. Pe lîngă aceasta, ea știe că ai venit anume în perspectiva acestei legături.

Hubert se prezentă bîlbîindu-se, apoi adăugînd : Știe ea doar... Se fîsticise, deși femeia abia îi ajungea la umeri, iar el, datorită staturii lui de urs, avea întotdeauna un simțămînt de superioritate stîngaci-prietenoasă față de femeile mărunte. La ceai — doamna Gudrun avea un samovar —, ea vorbi despre vreme și Hubert își recăpătă stăpînirea de sine, observînd că ea era de asemenea stingherită. Nu-i displăcu deloc modul în care întorcea pe toate fețele acest subiect cotidian, dar Max îi recomandase stăruitor să nu se limiteze la teme banale și îl prevenise textual : „Dacă vorbiți despre ploaie și soare, nu o să afli cu cine ai de a face. Mergi la esență !" „V-o spun deschis", declară de aceea Hubert, cu o fermitate pătimașă, „un zeu al vremii nu există și de altfel zei nu există deloc".

Ea nu susținuse niciodată așa ceva. Rămase la început uimită, dar pe urmă îl aprobă cu amabilitate : „În această privință, aveți deplină dreptate, nici eu nu cred într-un zeu al vremii". „Dar poate în zei ?", o iscodi Hubert. „Zei ?", întrebă ea nedumerită, „cum de v-ați

gîndit la așa ceva ? Am spus eu oare vreun lucru care să vă trezească bănuiala că sînt adepta politeismului ?"

Hubert nu prea știa exact ce înseamnă neologismul respectiv, cu toate acestea observă : „Politeismul este doar și el o ideologie dușmănoasă".

„La drept vorbind, ideologie dușmănoasă e cam mult spus. Abia dacă se mai întîlnește. Nu mă consider competentă pentru a preciza lucrurile, dar monoteismul este acela care s-a impus în general". Hubert se simți puțin jenat și se hotărî de aceea să rămînă la politeism. „Oricum, recunoașteți că politeismul nu corespunde concepției noastre despre lume".

„Asta în orice caz."

Hubert avea impresia că nu se putea declara satisfăcut cu investigațiile întreprinse pînă acum. Imaginea spirituală a femeii îi apărea îngrijorător de confuză. Iată de ce consideră necesar să pună acum pe masă „Originea...". Cartea se afla în buzunarul din dreapta al hainei și cînd introduse în el, aparent fără nici o intenție, mîna, dădu imediat de ea, dar făcu o mutră care voia să exprime surpriza.

Ochii ei ageri parcurseseră titlul încă înainte ca scrierea să-și fi găsit locul lîngă ceașca lui.

„Aha ! Vă ocupați deci cu istoria ?"

Hubert mai privi o dată coperta. „Ce vreți să spuneți cu istoria ?", întrebă el neîncrezător.

„Vreau să spun de fapt cu preistoria. Ce v-a interesat în mod special ?"

„Interesat ?" Hubert apucă volumul lui Engels cu precauție, ca și cum ar fi fost o

bombă care putea să explodeze în orice moment și întoarse în silă filele. Descoperi un titlu și citi cu glas tare : „Ginta irocheză". Își asculta propriile cuvinte de parcă ar fi pronunțat ceva greșit.

„Asta mi se pare un lucru pozitiv", strigă ea, cuprinsă de agitație : „egalitatea inițială în drepturi a sexelor m-a atras dintotdeauna".

Hubert zîmbi prostește.

„Ia amintiți-vă", spuse ea cu o expresie mucalită, „cînd un bărbat era prea leneș spre a contribui corespunzător la nevoile comunității, putea fi pur și simplu trimis înapoi".

„Înapoi ?"

„Întocmai, în ginta lui. Știți doar !"

„Și găsiți că asta era bine ?"

„Firește, — fără ocolișuri și fără toată murdăria unui divorț".

„Ar fi putut s-o facă și cînd era sătul pînă-n gît".

„Desigur, dar pentru mine semnificativă este independența și libertatea de care se bucura femeia."

„Femeia ?"

„Bineînțeles. Cunoașteți doar lucrurile acestea mai bine decît mine. Am citit cartea cu ani în urmă. Aveți acum nevoie de ea pentru vreo lucrare ?"

„Pentru o lucrare", răspunse Hubert descurajat și nădăjduind că ea nu va mai stărui în continuare asupra cărții : acum ar fi dorit să nu o fi scos niciodată din buzunarul hainei. Ea însă spuse : „Dați-mi voie să ghicesc despre

ce ar putea fi vorba. Vreun studiu științific ?"
Hubert clătină din cap, infirmînd presupunerea.
„O dizertație pentru o lucrare de doctorat?"
Hubert se înecă și trebui să bea o jumătate de ceașcă de ceai pentru a scăpa de un acces de tuse. Cu acest prilej, o mișcare a capului său îi apăru ei drept o confirmare a întrebării.
„Ați și introdus formele de promovare a tezei ?" se interesă Gudrun din nou.
„Nu, nici pomeneală, cum de vă puteți gîndi la așa ceva ?"
„Firește, la așa ceva nu trebuie să te grăbești." Istorisi apoi că un cunoscut de-al ei, de profesie muzicolog, zăbovește de unsprezece ani la o lucrare despre marș în creația lui Schubert și încă nu s-a putut hotărî să încheie și să predea studiul. Este de fapt foarte dificil.
Termenul „marș" îi sugeră lui Hubert posibilitatea de a arunca o ancoră salvatoare. „N-ar trebui considerat că marșul este un gen ușor", observă el cu gravitate : „pot să afirm, din proprie experiență, că este tot atît de greu de executat ca un vals sau un tango."
„Într-adevăr, mă bucur că sîntem de aceeași părere", replică ea. „Pot să vă întreb la ce instrument cîntați ?"
Hubert cumpăni înfrigurat dacă să indice vioara sau chitara, dar prevenit de încurcăturile în care intrase mai înainte, răspunse, în conformitate cu realitatea : „La muzicuță".
Ar trebui să admitem că cel mai tîrziu în această etapă a întrevederii, pedagoga ar fi

fost întrucîtva șocată sau dezamăgită. Dar profesoarele sînt și ele femei, iar ea avea de acum vreo treizeci și cinci de ani. Dealtfel, cînd Hubert și-a lăsat privirile să rătăcească neajutorate prin încăpere, interlocutoarea interpretă acest lucru, neintenționat sau poate calculat, în sensul că problema a fost lăsată deoparte, vizitatorul fiind interesat de spiritul ei gospodăresc, de domeniul unor aspecte personale sau, ca să zicem așa, particular-intime. Spuse de aceea fel de fel de lucruri cu privire la diferite piese de mobilier. Cu acest prilej, îndreptă cu îndemînare expunerea ei spre un nud de Modigliani, atîrnat deasupra studioului — tocmai spre acest loc al liniștii și de asemenea al neliniștii. „Acesta e patul meu", explică Gudrun și se strădui, dealtfel cu succes, ca din ochii ei să se reverse valuri de somnolență și caldă feminitate.
Hubert se ridică și examină cu o mînă tapițeria. „Plăcut și moale", aprecie el, adăugînd însă că nu ar fi sănătos să dormi pe ceva atît de moale.
Ea se așeză pe divan, își încrucișă brațele sub cap și se întinse comod, pentru a dovedi cît de bine te simți pe această mobilă. Cu acest prilej expedie spre Hubert o privire învăluitoare. Farmecul pe care-l iradia, aspectul ei nefiind nicidecum de lepădat, pătrunse în inima lui Hubert și din fiecare fibră a trupului său, supus de luni de zile ascezei, izvorî dorința de a se așeza lîngă ea și de a da frîu liber mîinii sale. Cu această hotărîre, care se născuse parcă de la sine într-un fel de joacă,

mai întoarse o dată capul și ochii îi căzură asupra „Originii“, a cărei copertă era împodobită cu chipurile clasicilor.

Deodată își aminti de sfaturile și avertismentele fierbinți ale lui Max Hegewald. Cînd Hubert o privi din nou pe doamna Gudrun, era de acum stăpîn pe sine. Ochii lui se desprinseră de la femeia întinsă pe studio și spuse : „Ah, de fapt voiam să vă întreb ceva“.

Cine ar putea să se mire că, în această situație, ea nu remarcă schimbarea care se petrecuse cu Hubert și murmură, fără să se uite la el : „Vă rog“.

Hubert își drese glasul și observă cu oarecare timiditate : „Desigur că în această casă există o atmosferă de bună înțelegere“. Ea surîse mirată, deși cu o oarecare bunăvoință față de capriciul acestui om cam încăpățînat : „Știți, nu e nici mai bine și nici mai rău decît prin alte părți“. Lăsă apoi ca pleoapele ei, cu gene lungi, să coboare, acoperind pe jumătate globii oculari, și se uită la Hubert ca o ispită vie.

El rămase însă ferm pe poziție. „Aveți desigur din cînd în cînd și adunări ?“

„Într-adevăr“, zise Gudrun plictisită. „De cele mai multe ori nu m-am dus pe acolo“.

Trăsăturile lui Hubert deveniră mai severe. „De cele mai multe ori ?“, întrebă el.

„De fiecare dată intervenea cîte ceva care să mă împiedice, școala sau cine știe ce. Dar n-are nici o importanță“, declară ea.

Hubert era de altă părere. „Și lucrurile acestea sînt educative“.

Doamna Gudrun izbucni într-un hohot răsunător : „Cine v-a mai îndrugat asemenea povești ?“

Hubert privi pe profesoară profund contrariat. În el se năștea o bănuială care îl îndemna să sondeze și mai adînc. „Ați participat însă la marile manifestații și demonstrații din ultima vreme ?“, se interesă el, cu o voce de dascăl examinator.

Profesoara se ridică din poziția ei orizontală. Vălul bunăvoinței amoroase prin care contemplase pînă atunci pe vizitatorul ei începu să se risipească. „De ce mă tot întrebați asemenea prostii ?“, replică ea, vizibil mai rece decît pînă atunci.

„Prostii ?“ Hubert se simți de două ori lezat. „Trebuie doar să știi cu cine ai de a face“, declară el aspru, cu un subînțeles care părea să provină dintr-un sentiment de onoare rănit.

Desigur, că doamna Gudrun resimți această observație ca fiind dură, pentru a nu spune jignitoare, iar curînd după aceea urmă despărțirea, Hubert fiind de fapt dat afară.

Hubert îi istorisi lui Max întreaga desfășurare a întîlnirii : problema religioasă, egalitatea sexelor, intermezzo-ul erotic și activitatea socială. „Acum te-ai lămurit“, începu Max, „ea pare să fie la înălțimea timpurilor noastre, în orice caz se vede că își dă osteneala, este fără îndoială o femeie cultă, o intelectuală, chiar dacă se află sub influențe dubioase, dar cît de lamentabil se prezintă comportarea ei socială ! Îi era desigur rușine și de aceea nu a consimțit să îți răspundă. Ai procedat impecabil

refuzînd să mai rămîi un singur minut acolo".

Hubert, căruia dealtfel după plecarea de la doamna Gudrun îi revenise de mai multe ori în minte feminitatea ei, ceea ce-i stîrnise unele sentimente de remuşcare, murmură ceva cam în genul : ar mai fi de încercat o dată.

Un „Niciodată!" articulat cît se poate de clar îi interzise însă orice nou pas în această direcţie. „Ce rost ar mai avea o reeditare ! Ai bîjbîi stîngaci într-o nouă Cannae * şi ar fi cea de a doua pentru tine, aşa cum prea bine o ştii". Cu un glas plin de gravitate Max continuă : „Trebuie să ajungem în sfîrşit să încheiem căsătoriile cu creierul, şi nu cu alte organe".

Chiar mai înainte ca Hubert să se fi desprins cu totul de cele întîmplate, Max porni din nou în recunoaştere. Aşa cum studiază harta un comandant de oşti, întinse pe masă pagina de mică publicitate a presei autohtone, îşi puse ochelarii şi parcurse anunţurile tipărite cu litere mici : „Licenţiată caută licenţiat ! Revizoare drăguţă caută partener plin de înţelegere ! Gretl, amatoare de drumeţii, caută tovarăş de excursii la munte !" citea el, şi de fiecare dată scutura capul a dezaprobare. După tentativa eşuată a lui Hubert, Max îşi pierduse încrederea în absolut toate anunţurile. Era de părere că intelectul prietenului său nu se afla la înălţimea unei noi solicitări a libidoului, care îi apărea inevitabilă dacă persevera pe

* Cea mai gravă înfrîngere a Romei de către oştile lui Hanibal, în anul 216 î.e.n. (N.t.)

acelaşi drum. Iată de ce Max se hotărî să lase la o parte jurnalul, îşi scoase gînditor ochelarii şi începu să cugete la alte posibilităţi de alegere a partenerei, care i se păreau mai puţin primejdioase pentru Hubert, şi care îl puneau pe el într-o poziţie ce-i îngăduia să-i dea un sprijin nemijlocit.

După un timp, Max începu să povestească despre un reportaj pe care îl ascultase la radio. Era o relatare privitoare la reţeaua de restaurante, în care se arăta că acestea şi-au asumat oarecum misiunea să aducă o contribuţie însemnată la întemeierea celei de a doua căsătorii. Cunoscutul local de dans „Intermezzo" ar organiza săptămînal o seară avînd drept deviză „Locul de întîlnire al solitarilor" — anume pentru divorţaţi. Proiectul, pe care îl presupune izvorît din mintea unui om cu o solidă formaţie în ştiinţele sociale, i s-a părut de la început o iniţiativă exemplară. „O să vedem noi dacă această nouă măsură corespunde în practică cu ceea ce promite pe plan teoretic". La acest îndemn, Max folosi bineînţeles pluralul, excluzînd astfel orice încercare a lui Hubert de a se duce singur acolo. Max insistase ca la restaurant să meargă îmbrăcaţi ireproşabil.

Au atras de aceea o deosebită atenţie, iar chelnerul le-a recomandat de îndată cîteva vinuri bune, precum şi şampanie franţuzească. Dacă ar fi fost după Hubert, ar fi acceptat ultima ofertă, dar Max respinse sugestia ospătarului ca o pretenţie insolentă, ridică din sprîncene şi declară protejatului său : „Nu am

venit aici pentru plăcerea noastră". Spre uimirea chelnerului, i-au comandat două sticle de juice.

În salonul restaurantului, elementul feminin era destul de numeros, ceea ce putură să constate amîndoi cu satisfacție cercetînd ambianța. Privirile lui Hubert se fixau de fiecare dată după repetate rătăciri, asupra unei blonde intens fardate, cu sîni proeminenți sub o bluză albă de dantelă, strînsă pe trup ; în acest timp atenția lui Max era captată în măsură tot mai mare de o doamnă cu o ținută rigidă, îmbrăcată într-o rochie maro, închisă pînă-n gît, care-i făcea cea mai bună impresie. Ochii lui Hubert nu se puteau opri asupra ei, fugeau de ea ca de un trunchi de molid pleșuv, și iarăși se fixară asupra blondei, observînd : „Numai un măgar putea să se despartă de o asemenea femeie". „De neînțeles cum de își pierd unii bărbați rațiunea", îi întări spusele Max, dar referindu-se la brunetă.

O orchestră alcătuită din trei oameni cînta șlagăre din perioada anterioară muzicii beat. Hubert era puternic atras de blondină, și cu toate că Max îl sfătui stăruitor să aibă răbdare, de fapt în speranța că femeia cu multiple rotunjimi va mai ademeni și alți bărbați la dans, iar pentru Hubert va rămîne disponibilă bruneta, acesta nu se lăsă oprit de nimic și invită doamna cu dantele la dans. Max însă nu era bărbatul care să se resemneze, el își urmărea imperturbabil scopul de a-l duce pe Hubert pe terenul solid al căsniciei și în acest scop întreprinse mai întîi el însuși o ofensivă

corespunzătoare : o invită pe brunetă la dans.

Unui privitor care ar fi judecat doar cu ochii, desigur că Hubert și partenera sa i-ar fi plăcut, amîndoi dansau relaxat și cu simț muzical, în timp ce Max și bruneta păreau cam greoi ; dacă însă impresia vizuală pe care o făceau ambele perechi ar fi fost întregită chiar numai de cîteva fragmente din convorbirile lor, atunci aprecierea s-ar fi inversat fără nici o îndoială. Hubert și partenera sa nu treceau dincolo de niște banalități specifice dansului, ca „Ați mai fost pe aici ?", „Ce îngrămădeală !" „Căldura asta !" : dimpotrivă, cea de a doua pereche, în primul rînd datorită spiritului lui Max, purta o conversație de înalt nivel. Om de o cultură subtilă, Max abordă problema căldurii cu o întrebare de enigmistică :

„Ce părere aveți", se adresă el partenerei sale, „cîte grade Celsius sînt aici : douăzeci și unu, douăzeci și patru sau douăzeci și opt ?"

Bruneta, care întîmpina destule dificultăți în a-l conduce la dans pe Max, rămase pironită locului cînd acesta i se adresă astfel, așa încît Max trebui să-și folosească întreaga sa elasticitate pentru a nu se lovi de ea. După oarecare chibzuință, în timp ce se uita spre plafon, ca și cum s-ar fi putut citi acolo temperatura, bruneta se hotărî în cele din urmă pentru valoarea mijlocie.

„Nu-i rău, nu-i rău", comentă Max, „e necasară doar o corectură neînsemnată, valoarea exactă este douăzeci și opt". Scoase din buzunarul hainei un pix în care, cum dădu să se înțeleagă, montase chiar el un mic termo-

metru și i-l prezentă doamnei ca să citească nivelul coloanei de mercur.

„Treizeci", anunță ea uimită.

„Ați observat perfect, dar dacă scădem, ceea ce este absolut necesar, două grade provenite din temperatura corpului meu, atunci obținem..."

Inițial, constrîngerea la care o supunea pe brunetă de a proclama neapărat rezultatul, o cufundase într-o tăcere îndărătnică și abia la cea de a doua invitație spuse în sfîrșit douăzeci și opt.

Printr-o reverență elegantă, Max o pofti pe doamna sa la continuarea dansului. După un tur în jurul ringului de dans, îi adresă din nou o întrebare iscusită : „Care-i opinia dumneavoastră, cîte persoane se află în această clipă pe podium : optzeci, o sută sau o sută douăzeci ?"

În ciuda așteptărilor, bruneta nu se opri de astă dată, motiv pentru care Max, care scontase pe comportarea ei anterioară și întrerupsese dansul, trebui să grăbească pașii ca să-și ajungă partenera. În sfîrșit, se opri totuși și declară, clătinînd capul, nițel cam nesigură : „O sută !" „Bravo, într-adevăr un bravo din toată inima !", spuse Max și bătu discret din palme. „Din nou, aproape corect. Sînt o sută douăzeci. Vedeți, o lămuri el pe urmă, parchetul măsoară de cinci ori doisprezece metri, ceea ce mi-a fost lesne de stabilit, rezultînd deci șaizeci de metri pătrați. Ținînd seama că în prezent două persoane ocupă în medie un metru pătrat, — puteți să vă convingeți cu

ușurință de aceasta printr-o privire laterală —, obținem... ?"

Și din nou își lăsă partenera să găsească rezultatul. Cînd Max se adresă pentru a treia oară, după cîțiva pași, doamnei, amîndoi erau atît de perfect sincronizați, încît în aceeași clipă se opriră concomitent din dans. Pe baza acestor reușite preliminare, Max era dispus și în situația de a trece la problemele realmente importante, anume cele relative la concepția filozofică despre lume.

„Vă rog să-mi permiteți, stimată colegă", spuse el, adunîndu-și gîndurile. „Cînd cuprind cu mintea excelentele dumneavoastră răspunsuri la întrebările mele, ajung la concluzia că sînteți un om al poziției medii, o medie armonioasă, — trebuie desigur adăugat. Datorită lor îmi dau seama că dați urmare marilor tradiții etice, gîndindu-mă de pildă la Areta* atică sau la cumpătarea și echilibrul imaginii omului clasic. Dacă însă vă veți mai gîndi odată la disputele noastre anterioare și mai ales dacă veți avea în vedere soluțiile pe care le-am dat problemelor ce ni le-am pus, atunci veți observa că media nu mai este, ca să spun așa, punctul în care săgeata ajunge să nimerească astăzi drept la țintă. Cele mai multe, cele mai bune, cele mai valoroase lucruri, tocmai acestea corespund vremii noastre, așa încît pe dumenavoastră aș vrea — întrucît *hic et nunc* chiar și media armonică trebuie considerată drept ceva mij-

---

* Eroină mitologică, întruchipare a idealurilor de virtute și cumpătare (N.t.)

lociu sau mai exact ca însemn al mediocrității— să că vîștig pentru ieșirea din cercul unei modestii retrograde, spre a vă dezvolta ca personalitate dinamică și plenar evoluată".

„Ce frumos vă pricepeți să vorbiți !" mărturisi ea admirativ, și cînd părăsiră ringul de dans, întrebă : „Sînteți, desigur, om de știință?"

Măgulit, Max răspunse : „Eh, pot să spun, cred, că sînt un om cu totul devotat științei, deși nu o exercit în mod direct, în sensul că nu îmi cîștig prin ea pîinea. Dar știința este viața mea și n-aș vrea să omit a declara cu acest prilej : ea este viața noastră, soarele nostru, razele ei ne luminează tot mai mult drumul, pînă și cele mai mărunte obstacole pot fi observate grație ei cu cea mai mare ușurință, iar noi putem înainta fără cea mai mică perturbare".

„Asta ar fi cu adevărat frumos", observă ea cam stereotip.

Încîntat, Max continuă de îndată : „Ei bine, îmi dau seama că sînteți însuflețită de aceleași sentimente și convingeri ca și mine, o adevărată tovarășă de drum. Da, asta ar fi într-adevăr frumos ! Să găsim puterea de a spune : Este într-adevăr frumos ! Căci, să privim în jurul nostru : Știința își celebrează de acum pretutindeni biruințele, în tot ceea ce înseamnă făurirea și modelarea existenței noastre. Ce reprezentăm noi oare fără ea ? Nu este domeniu în care să nu pătrundă, chiar și în cele mai intime. Astăzi ea începe chiar să ajute oamenii să se găsească unul pe celălalt și să conviețuiască, să îndrume și să determine coexistența a doi oameni".

„Cum așa ? Asta-i desigur o glumă".

Amabil, dar contrariat, Max o contrazise : „Nici gînd, sînt cît se poate de serios. Să luăm de pildă exemplul nostru".

Partenera sa se opri în loc și o roșeață pronunțată i se ivi pe față.

Max rămase și el stupefiat.

Dansul luase sfîrșit. Tulburat, dansatorul își conduse doamna la locul ei. Pentru întîia oară deveni conștient de apropierea trupului partenerei : brațul femeii, înlănțuit de al lui, deveni pentru Max sursa unui soi de curent electric.

La masă cu Hubert, își mîngîie tîmplele cu mîna : „Asta femeie !" zise apoi extaziat.

Hubert se arătă prea puțin impresionat, dădu absent din cap și rămase cu ochii pironiți la blonda sa.

„Ascultă, dragul meu, e doar necesar să știi cum stau lucrurile", interveni din nou, mai insistent, Max. „Este o făptură de o mare bogăție a intelectului, cu care poți discuta cele mai complexe probleme" — cuvintele acestea țîșniră ca un torent din gura lui Max. „Modestă, simplă, dar de o mare ascuțime a minții". Relată despre întrebările sale cu caracter de enigmistică. Hubert atrase atenția că, foarte probabil, și el ar fi indicat de fiecare dată valoarea medie.

„Nimeni nu a spus", replică Max aprobativ, „că ai fi inferior ei din punct de vedere intelectual, sau chiar prost. Lucrul cel mai re-

marcabil este însă" — spuse el cu o vădită simpatie — „că e avidă de învățătură și efectiv capabilă de a evolua pe plan spiritual. O femeie a timpurilor noastre. Aș paria că la orice noi testări ale cunoștințelor atinge neîndoielnic cele mai ridicate cote și în felul acesta se află întotdeauna pe drumul cel bun. Îți mărturisesc că este un adevărat noroc să nimerești atît de repede un asemenea om. Iată partenera care îți trebuie.... ție".

Cu toate acestea, Hubert dansă după aceea din nou cu blonda, iar Max o invită din nou pe brunetă.

Cînd Hubert își aduse în sfîrșit partenera la masa sa, Max o rugă și el pe a lui să ia loc tot acolo. Ședeau acum toți patru laolaltă și trecură de la limonadă la o licoare din frunză de tei. Conversația însă nu se înnoda. Hubert apucase mîna blondei și o mîngîia. Doamna se juca acum cu un colier din gablonz și sticlă, care scînteia pe decolteul adînc deschis de tăietura bluzei, contemplat pînă în profunzimile sale ispititoare de privirile scrutătoare ale lui Hubert. Max arunca ocheade invidioase perechii de lîngă el. Bruneta ședea țeapănă la dreapta sa. Cînd Max, iritat de jocul amoros evident al celorlalți, îi aruncă la un moment dat o privire chinuită, ea strîmbă din nas dezgustată.

Acesta a fost pentru Max semnalul.

„Este profund îngrijorător", spuse el apăsînd pe fiecare cuvînt, „în ce mare măsură părerile generale ale oamenilor sînt determinate de canoane foarte vechi, dar de mult depășite".

Ciuliră cu toții urechile.

„Să luăm de pildă bijuteriile și în general obiceiul de a te împodobi. Nu e nimic altceva decît un soi de platitudine crasă, mofturi pentru a face pe grozavul. Chiar și oamenii de Neandertal se vopseau la trup, spre a stimula libidoul sau pentru a scoate adversarul din luptă. Există și astăzi triburi la care femeia cea mai împopoțonată este cea mai rîvnită, chiar dacă podoabele sînt de tinichea sau de sticlă".

Blondina se înroșise și își luase degetele de la colierul ei, Hubert privea nedumerit în jur, în timp ce bruneta se uita, triumfătoare la pieptul ei plat și lipsit de orice podoabă.

Max își continuă acerba pledoarie : „La hotentoți, femeile cu dosul cel mai mare erau considerate cele mai atrăgătoare, iar la noi un gust neformat face ca de aceeași apreciere să se bucure femeile cu sînii proeminenți".

Blondina sări ca arsă de pe scaun și părăsi sala de dans, cu capul aruncat pe spate. Hubert, care acum pricepuse ce se petrecea, se lovi cu palma peste frunte și o urmă.

Cuprins de-o bruscă indignare, Max rămase cu bruneta. Dar însoțitoarea lui îi potoli curînd supărarea și, după cîteva dansuri, în timpul cărora Max inventă tot felul de probleme enigmistice cu privire la amplitudinea medie și costul mediu al consumației celor de față, întîmpinate de brunetă, spre încîntarea lui, cu alegerea constantă a valorilor superlative, o conduse fericit acasă și uită cu totul de Hubert.

După această seară, în care prietenii, cum se spune în popor, își găsiseră norocul, căci pînă la urmă partenerele îi urmară ca adevărate soții în căminele lor, Max și Hubert se văzură tot mai rar. Nu mai aveau să-și spună aproape nimic și preferau să-și consacre timpul liber viitoarelor consoarte.

De ziua nunții au fost văzuți din nou împreună, întrucît ceremoniile avură loc la aceeași dată. Aproape că împrejurarea ar fi produs o scenă demnă de Nibelungi, căci atunci cînd cele două femei se zăriră, fiecare dintre ele insistă să intre prima la ofițerul stării civile și dacă nu s-ar fi găsit posibilitatea ca cele două cununii să aibă loc concomitent, deși separat, în aceeași instituție spațioasă, conflictul ar fi fost de neevitat. Despărțirea s-a produs deci pașnic, pe coridor, acolo unde se aflau dealtfel o mulțime de tablouri și texte cît se poate de reușite.

Perechea Kleinschmidt era aceea care făcea impresia cea mai bună asupra privitorilor obișnuiți. Hubert era îmbrăcat în negru, ea în alb, ceea ce-i scotea în evidență formele încîntătoare, iar în urma celor fericiți venea un lung șir de rude și cunoștințe.

Perechea Hegewald era lipsită de însoțitori și purta o îmbrăcăminte turistică de bună calitate, adecvată scopului.

În aceste condiții, privirile oamenilor de duzină fugeau de la ei și preferau să se oprească asupra celorlalți doi. Ceea ce captiva însă îndată mulțimea, atît de impresionabilă și ageră la minte, în aspectul soților Hegewald era

faptul că în dotarea lor se găseau binocluri, mape cu hărți și aparate fotografice, purtate pe umeri sau pe după gît.

Dacă în acest punct ar trebui exprimată opțiunea pentru una dintre cele două perechi, atunci cei inteligenți, deci și noi, am fi neapărat de partea familiei Hegewald, care promite să devină — prin aparatura etalată la oficiul stării civile —, o deschizătoare de drumuri aducătoare de surprize și plină de spirit. Înaintea ceremoniei, Max se apropiase în grabă de oficiantă, rugînd-o să asigure o desfășurare rapidă a formalităților, întrucît rezervase două bilete pentru un zbor de agrement ce urma să înceapă peste 30 de minute; își propusese să efectueze, împreună cu soția sa, observații arheologice din perspectivă aeriană deasupra unui teritoriu unde bănuia că se află vestigiile unei vechi civilizații, încă necunoscute. Descoperise ocazional acolo fragmente ceramice, pe care arheologii le atribuiau, e drept, epocii moderne, dar, după cum se știe, specialistul este adesea neputincios în fața descoperirilor neașteptate, neobișnuite. Colega de la oficiu aproape că s-a grăbit prea ostentativ, iar Hegewalzii ajunseră atît de devreme la aeroport, încît Max mai putu să dea pilotului cîteva indicații.

Pe cînd survolau locul știut, Max și soția lui priveau încordați prin binocluri în jos. Deodată, Max fu cuprins de o surescitare nemaipomenită. O înghionti pe nevastă-sa și strigă entuziasmat, ca și cum ar fi zărit armata

greacă cu armurile ei de bronz sclipitor în fața dealului Hisarlîk : „Asta este o a doua Troie !“

Soția scrută la rîndul ei prin binoclu terenul și declară apoi rece : „Nu văd nimic“.

„Zonele mai șterse la culoare“, strigă Max, dar jumătatea sa scutură fără nici o înțelegere din cap. În timp ce Max enumera înfrigurat tot ceea ce observa : primul zid de cetate, al doilea, depozitele de provizii, încăperile femeilor, templele, palatul, ea declară în mod stupid că era vorba doar de un cîmp obișnuit, pe care tocmai se plantaseră cartofii. Această afirmație trivială, care pe deasupra fusese pronunțată în ziua nunții, tulbură, e drept, sincera bucurie de descoperitor a lui Max, dar curînd spiritul său își revărsă spumegînd elanul și îmbrățișă obiectul investigației științifice. Max reuși să pătrundă în cabina pilotului și să-l convingă pe acest bărbat receptiv de la manșa avionului să survoleze încă o dată zona stăpînită altădată de acel popor de mare cultură, azi dispărut. Se postă apoi iar la geam și de această dată avea în mînă un bloc de desen, pe care fixă, în linii sigure și pline de avînt, imensul complex ascuns în pămînt. Cînd îi înmînă, mîndru, soției sale, care nu aruncase nici o privire afară, coala și explică în același timp în ce fel intenționează să înceapă și să organizeze viitoarele săpături, ea spuse disprețuitor : „Asta-i un rahat !“

Această ieșire era, chiar pentru Max, obișnuit cu antitezele, prea mult.

„Un rahat ?“, întrebă el revoltat. Și îi stătea pe limbă să zică : Cînd conștiința nu ți-e tocmai

curată, totul e un rahat. Își înghiți însă remarca, amintindu-și ce zi era. Și astfel, perechea reveni cam dezbinată pe pămînt. Lui Max Hegewald elanul către considerații și interpretări de subtilitate îi fusese simțitor retezat. Doar la masa pe care o luară într-un restaurant distins, Max declară cu competență că în viitor alimentația omenirii va putea fi asigurată numai prin cultivarea unor alge cu creștere rapidă. O viziune fundamentală care nu provocă altă remarcă, contestatară, decît : „Slavă Domnului că nu s-a ajuns așa departe“. Max trecu și de această dată peste lipsa ei de perspicacitate intelectuală, care în mod vădit concepea atît de primitiv situația reală. Ca și cum urmașii noștri ar fi fost sortiți să aibă în farfurii un terci marin de culoare verde. Totodată își înăbuși, plin de amărăciune, cu gîndul la ziua nunții, rigoarea sa științifică, setoasă de dispute și precizări. Plecă apoi, în tăcere, cu soția sa, spre casă. Cu acest prilej, Max se consola cu gîndul că ziua de mîine nu va mai impune nici un fel de menajamente și restricții, fiind posibil ca, în cazul unor erori ale consoartei sale, de felul celor de astăzi, să desfășoare din plin confruntarea de idei.

E lesne de întrevăzut către ce viață conjugală elevată, lipsită de monotonie, se îndrepta perechea.

La nunta lui Hubert nu s-a petrecut nimic care să fie cu adevărat demn de istorisit. Totul se desfășură pe căile și după formele uzuale : mîncare, băutură, larmă, jocuri, glume, dansuri, iar seara tîrziu dispariția perechii, care

nu provocă nici cea mai mică stînjeneală vreunei doamne din cele de față.

În felul acesta, prin simpla comparare a desfășurării diferite a zilei festive, oricine poate să judece care dintre căsătorii a început mai bine, a fost mai bogată în satisfacții și deci mai trainic întemeiată.

UN SPORT DE MARE VIITOR

CINE NU-ȘI amintește de călătoria de întoarcere a astronavei de la steaua Barnard, mai precis de la singura planetă a acestui Soare îndepărtat, cu ai cărei locuitori, precum se știe, se stabilise legătura prin radio încă cu mult înaintea expediției. Entuziasmul care ne-a cuprins pe toți era cu atît mai mare cu cît prin acest zbor au fost depășite toate recordurile cosmice, iar printre astronauți se afla și un reporter sportiv, Krater, care ne este concetățean. Urmăream atunci, împreună cu prietenul meu Georg, marele eveniment la televiziune și chiar dacă spectacolul plutirii prin aer a aparatului de zbor în coborîrea sa spre Pămînt era de neuitat, iar apoi eroii cosmici descinseră în cea mai perfectă sănătate din capsulă, faptul cel mai semnificativ a fost pentru noi conferința de presă pe care Krater a ținut-o a doua zi :

Vă amintiți desigur ; erau de față ziariști din întreaga lume și echipe de filmat ale celor mai importante companii de televiziune. Krater a apărut într-o haină în carouri, cu un aspect

neglijent, avînd un chip de parcă s-ar fi întors din concediu și nu ar fi revenit dintr-o călătorie extenuantă, care durase mai mulți ani, prin Univers. „Măi, măi, ăsta zic și eu drum !" — strigă de la-nceput în microfoanele care se îmbulzeau spre el. Georg și cu mine îl priveam emoționați. Pe urmă, Krater deveni grav și istorisi despre sportul barnardienilor, căci misiunea lui fusese tocmai observarea acestuia.

Omul acesta, de o cultură multilaterală, își luă un mare avînt și începu : Locuitorii respectivei planete, dealtfel mai mică decît a noastră, au străbătut o îndelungată evoluție, asemeni nouă. Dar în timp ce strămoșii noștri și-au dobîndit în pomi și pe întinsul savanelor condițiile biologice necesare spre a deveni oameni, formele incipiente ale barnardienilor au luat naștere în apă. Firește că astăzi ei sînt locuitori ai uscatului și consideră chiar cucerirea continentelor drept momentul definitoriu al formării speciei lor. În cadrul acestui proces, explică în docta sa expunere Krater, a existat un instrument care a jucat un rol atît de decisiv, încît se poate spune că fără el n-ar fi existat barnardieni. Krater deschise o cutie asemenea casetelor în care se țineau pe vremuri pistoalele pentru dueluri. Obiectivele aparatelor fotografice care se îndreptară avide spre ea dezvăluiră un tablou la a cărui vedere Georg strigă în primul moment înmărmurit : „Pipe de tutun !"

Am aflat apoi de la Krater că de fapt era vorba de instrumente de respirat, așa-zise tuburi de alimentare cu aer, care tocmai în acea

fază hotărîtoare fuseseră inventate de un barnardian rămas necunoscut. În acele vremuri, pămînturile erau stăpînite de uriașe animale sălbatice, asemănătoare saurienilor tereștri ; împotriva atacurilor turbate ale acestora doar apa oferea un adăpost. Este ușor de priceput, că șanse de supraviețuire puteau avea numai barnardienii care au reușit să se readapteze mediului acvatic, de care între timp se dezobișnuiseră. Acest lucru a fost posibil numai datorită tuburilor de respirat. Barnardianul și tubul de respirat erau astfel indestructibil legați unul de celălalt.

Pînă la acest punct al expunerii, amintita conferință de presă a trezit un interes cu totul neobișnuit printre specialiștii în preistorie, antropologi și de asemenea zoologi, în schimb lumea sportivă, adică tocmai aceea care audia cu precădere conferința lui Krater, se întreba surprinsă ce aveau toate astea de a face cu formele moderne de cultură fizică. Răspunsul nu se lăsă mult așteptat. Krater istorisi că la toate manifestările care aveau drept obiectiv selecționarea indivizilor celor mai desăvîrșiți din punctul de vedere al calităților fizice — iar sportul ocupa în această privință primul loc —, barnardienii purtau și astăzi un tub de respirat, în rest veneratul instrument fiind păstrat în locuințele lor sub sticlă, bucurîndu-se de toată cinstirea.

După aceea, Krater prezentă cîteva discipline din domeniul atletismului. Cel mai bine îmi amintesc de demonstrația aruncării barnardiene a discului. Krater scoase din casetă un

tub de respirat de mărime mijlocie, îl strînse între dinți, apucă unul din discurile obișnuite la noi și începu să-și ia avînt. Desigur că nu îl aruncă, ba nici nu ajunse la acest moment, căci încă la prima răsucire — și asta după mai multe încercări — tubul îi alunecă din gură și căzu greoi pe podium. Zîmbind, dar în mod vădit cu dureri de dinți — dealtfel și glasul lui suna cam chinuit — Krater declară că desigur atleții barnardieni țineau tubul de respirat între buze, altfel aruncările erau considerate nevalabile. Sportivii seniori utilizau tuburi cu o greutate dublă, realizînd aruncări de disc de peste 80 de metri.

„Astea performanțe, frate!“ exclamă fără voie, pentru întîia oară, Georg, care ședea lîngă mine.

În sfîrșit, Krater povesti și alte lucruri uluitoare, cu privire la alergări. Alergările erau întotdeauna cuplate la barnardieni cu înotul, ceea ce își avea obîrșia în conștiința epocii primitive, iar pe stadioane exista întotdeauna, în paralel cu pista de tartan, un lung bazin de apă. Atleții înotau și alergau alternativ, bineînțeles întotdeauna cu tuburi de respirație. Iar timpurile erau : 10 000 metri pe uscat în 25 minute, iar în apă de trei ori mai mult. Georg, care era el însuși un activ concurent de decatlon și cunoștea pe dinafară toate recordurile, păli de emoție : „Astea performanțe!“ gemu el, electrizat, „și pe deasupra cu tuburi de respirație“.

N-am putut decît să dau aprobativ din cap, și să spun : „Toți ar trebui să fim barnardieni“.

M-au cam enervat, e drept, dezvăluirile ulterioare ale lui Krater, cărora Georg, în exaltarea sa, nu le-a dat atenție. Natural că trebuie luate în calcul diferențele dintre masa acelei planete și masa planetei noastre, așa încît rezultatele barnardiene se reduc cam la jumătate în condițiile Pămîntului. „Este un lucru cu adevărat fantastic“, spuse Krater, „să te întîlnești cu sportul atît de departe în hăurile Cosmosului“ : acest lucru îl năucea, îl mișca și îl entuziasma în același timp ; dar considerînd ansamblul fenomenului în esența sa, trebuia să spună că pentru noi nu rezultau multe lucruri demne de imitat. Barnardienii sînt băieți de treabă, sportivii mai ales. Oricum, nu puteai să-ți reții un zîmbet (pe care acolo, bineînțeles, și l-a stăpînit), la gîndul că pe îndepărtata planetă nu există sportivi de performanță în înțelesul propriu-zis al cuvîntului, adică în accepțiunea noastră. Sportul îl practică oricine dorește. Și pe urmă — Krater apucă iar tubul de respirat între dinți —, ce ne trebuie nouă așa ceva, un instrument care te face să te simți ca un bunic!

Nu prea eram de acord cu ultimele observații ale lui Krater. Tubul reprezenta pentru mine un grad sporit de dificultate, ceva în genul unei rotații în plus la o săritură pe gheață. Ce-i drept, m-a și nedumerit profund reacția funcționarilor din sectorul sportiv, ca și a ziariștilor prezenți. Mi s-a părut că rîsul lor constituia o respingere a instrumentului barnardian. Cum nu mă număr nicicum printre aceia care își impun cu aroganță punctul de

vedere, i-am zis lui Georg, care se întorcea din bucătărie cu un polonic bălăbănindu-i-se din gură: „După părerea mea, tubul ăsta de respirație este promițător!"

Georg nici nu-mi dădea atenție. Se apleacă în mijlocul camerei, așa cum o fac aruncătorii de greutate în cercul lor, țîșni înainte și expedie cu brațul întins în sus, plin de eleganță, presupusa bilă, într-o călătorie imaginară. Cu acest prilej îi scăpă însă polonicul, care mă izbi în ochi, zdrelindu-mă.

„Așa ceva nu-i de noi", am spus eu, încercînd să-mi opresc sîngele cu batista. Georg nu se lăsă însă frînat din avînt. Continuă cu sîrg exercițiul, pînă ce reuși să mențină linguroiul în gură. Satisfăcut, deși cu maxilarele în suferință, se așeză lîngă mine. „Nici nu-ți închipui ce efort și cîtă stăpînire de sine te costă așa ceva", spuse el, aproape cu evlavie. „Ia închipuie-ți un alergător de maraton sau un gimnast cu tub de respirație. Ar avea nevoie de un antrenament cel puțin dublu ca durată. Astea performanțe!"

„Fără nici un dubiu, ai văzut însă prea bine care a fost reacția".

Georg nu remarcase însă ecourile la care mă refeream și chiar dacă ar fi fost cazul, nimic nu s-ar fi schimbat. Pentru a lămuri aceste lucruri, trebuie să mai spun cîte ceva despre Georg.

Ne-am cunoscut — lucrul poate să pară bizar — la un varieteu. Ședea lîngă mine, deoarece în asemenea împrejurări, întotdeauna sau de cele mai multe ori, șade cineva pe locul

vecin. Se poate spune că l-am observat abia după numărul cu omul de cauciuc. Se producea o tînără care își curba în asemenea măsură înapoi coloana vertebrală, încît își scosese capul printre picioare, iar în această poziție reușea să bea un pahar de vin. Corpul acesta contorsionat mi s-a părut inestetic și n-am aplaudat decît moderat. Georg a aplaudat cu mișcări ample ale mîinilor, ba a strigat și bravo spre scenă. Cînd a observat reacția mea atît de reținută, a remarcat: „Cît trebuie să fi muncit această femeie". Am dat din umeri. A continuat, plin de însuflețire. „Și după toate, să mai și bea un pahar întreg. Probabil că a început cu unul mic". Pianistul l-a dat însă complet gata pe Georg. Fusese anunțat drept cel mai rapid pianist din lume, și deoarece era capabil de o viteză de execuție atît de extraordinară, își mai și îngreuna mîinile cu inele de fier, fără să sufere prin aceasta vreo pierdere notabilă de ritm. Artistul cu greutăți la mîini execută Impromptu-ul în la bemol major de Schubert într-un interval atît de scurt și cu atîta corectitudine, încît am rămas uluit și de data aceasta n-am fost zgîrcit cu aplauzele. Georg mi-a scuturat de mai multe ori entuziasmat mîinile, căci noi, îmi strigă el, am fost martorii unei performanțe cu totul neobișnuite. Atunci s-a născut prietenia noastră, căci înflăcărarea lui Georg m-a contaminat și a făcut ca el să-mi fie simpatic.

„Imaginați-vă ce s-ar întîmpla", am spus eu atunci, „dacă ambele numere ar fi reunite într-unul singur, în așa fel ca un pianist să

ia poziția omului de cauciuc și să execute, cu mîinile îngreunate de fiare, o sonată care să nu dureze decît jumătate din timpul obișnuit".

Această idee mi-a atras în mod vizibil considerația lui Georg. Dintr-o dată, m-a privit cu o admirație respectuoasă, ceea ce s-a cristalizat în faptul că ochii săi nu mă mai priveau decît pe furiș, ca și cum aș fi fost o personalitate de seamă, la care nu te holbezi fără să roșești. „Ar fi o performanță de nivel mondial, absolut de nivel mondial", zise el încîntat.

Acum, cînd ședeam împreună în fața televizorului, Georg mi se uita de mult iarăși drept în ochi. El nu este omul care să se orienteze repede, așa cum o fac eu. Sticla mată a aparatului nostru dovedea, fără putință de tăgadă, că sportul cu tubul de respirație nu era pentru noi nimic altceva decît o variantă comică, amuzantă ; la interviul ulterior cu funcționari proeminenți ai sectorului sportiv, aceștia afișară, de îndată ce veni vorba de sportul cu tub de respirație, un zîmbet lesne de înțeles, pe care Georg nici nu l-a băgat în seamă. Dacă însă Georg nu se gîndea nici pe departe să traducă el însuși în viață viziunea pianistului de cauciuc pe care îl imaginasem eu cu toată ardoarea, la varieteu — și aceasta fiindcă era lipsit de ureche muzicală —, el se considera în schimb competent în ce privește sportul, iar în acea zi memorabilă luă hotărîrea să devină un deschizător de drumuri în ce privește sportul cu tub de respirat.

Multă vreme, Georg a ascuns față de mine intenția sa, iar eu aș fi aflat desigur cu mult mai tîrziu despre ea, dacă efectele antrenamentului pe care îl practica nu ar fi devenit foarte vizibile pentru mine. La început, am remarcat surprins că prietenul meu arăta adesea complet epuizat. Cînd ședeam la televizor, adormea după puține minute. Desigur, acest lucru nu reprezenta încă un indiciu care să arate că se supunea la eforturi neobișnuite, mai ales că Georg se antrena în mod constant. Dar oboseala sa era însoțită de unele fenomene curioase. Ținea tot timpul capul ușor aplecat spre spate, iar maxilarele îi erau încleștate. Vorbea rar și atunci cînd o făcea cuvintele îi ieșeau printre dinți ca și cum s-ar fi străduit neîntrerupt să țină ceva cu ei.

Cînd îl trezeam cu precauție, după ce programul luase sfîrșit, sărea în sus ca ars și își ducea repede mîna la față. Cititorul își va putea da lesne seama că acestea erau reacții specifice, produse la Georg de un antrenament constant cu tubul de respirat, totuși eu nu aveam certitudinea cauzei determinante și cele întîmplate mă surprindeau. Totul a devenit însă absolut evident cînd Georg a început să se plîngă de dureri violente de dinți ; la stăruința mea, mi-a arătat în sfîrșit dantura. Dinții incisivi erau toți degradați, iar unul dintre ei, al doilea de sus, era pur și simplu rupt la colet. N-a mai avut, firește, cum să se eschiveze și am aflat tot adevărul. De săptămîni de zile, prietenul meu efectua sistematic exerciții extrem de dure cu tubul de respirat. Alergările îi făceau cele mai puține griji, îmi explică el, iar după ce noua tehnică a respirației îi devenise fami-

liară, obținea timpi destul de buni. Își însușise pe deplin tehnica menținerii dispozitivului (așa numea el tubul de respirat) în gură. Situația la sărituri era însă alta. Întîmpina greutăți neînchipuite mai ales la săritura cu prăjina. De acolo și deteriorările suferite la dinți. Nu se plîngea cîtuși de puțin de faptul că mai era pe deasupra și ironizat, ba chiar batjocorit de-a binelea. A doua zi, m-am dus pe stadion ca să asist la exercițiile lui Georg. Am așteptat desigur, încordat, săritura cu prăjina.

Cînd Georg și-a luat avîntul, în jurul terenului se adunase o mulțime de privitori curioși. S-a oprit de două ori înainte de a înfige prăjina. Nu-și fixase bine dispozitivul, explică el. În sfîrșit, la cea de-a treia încercare, totul a fost în regulă ; așa cum mi-am putut da seama, dispozitivul fusese fixat impecabil. Georg se înălță splendid pe prăjina încovoiată ca un bici, săltă trupul său peste bară și nu mai avea să-și treacă dincolo decît capul. În acea clipă a survenit însă nedoritul incident. Tubul se lovi, prinzîndu-se în același timp de lemnul vopsit în negru și alb, iar Georg, care nu voia cu nici un preț să-i scape aparatul din gură, rămase cîteva lungi secunde atîrnat de bară. Pînă la urmă, aceasta se frînse trosnind și, datorită greutății, se prăbuși împreună cu prietenul meu pe salteaua din burete de cauciuc. Cîțiva adolescenți ireverențioși izbucniră în rîs. De întîmplat nu se întîmplase nimic, Georg se sculă îndată în picioare și pescui din cavitatea bucală fragmentul unui alt dinte rupt, cel clasificat stomatologic cu numărul 1 dreapta

jos. De vreo continuare a antrenamentului nu mai putea fi însă vorba.

Ședeam abătuți la o masă a cantinei stadionului. „N-o să ne alegem cu nimic din asta", spusei eu în sfîrșit, „vezi doar, chestiunea nu este întîmpinată cu prea multă bunăvoință. Antrenorii dau din cap cu dezinteres, ba presupun chiar că nici terenul n-o să-ți mai fie lăsat mult timp la dispoziție".

Georg se tot frămînta. „Totuși este vorba de performanțe cum nu s-au mai văzut în lume", murmură el îmbufnat. De fapt, eram destul de mulțumit cu acest răspuns, căci reflecta, deși încă neprecizată, intenția lui Georg de a renunța la aparat. Într-adevăr, așa s-a și întîmplat.

Și iată că după vreun an, o veste care s-a răspîndit pe tot globul m-a făcut să ciulesc urechile. În ultimele săptămîni, tineri dintr-o țară îndepărtată reluaseră sportul barnardian cu tub de respirație, îl găseau foarte plăcut, ba chiar organizaseră și competiții. În felul acesta fusese întreprinsă prima încercare de a aplica în sport descoperirile cunoscutei expediții cosmice. Presa noastră inserase comentarii în sensul că ar fi vorba de o cutezanță pe cît de nebunească pe atît lipsită de perspectivă. Deși eram și eu de această părere, am considerat cît se poate de nedrept faptul că se vorbea despre „prima receptare a culturii fizice barnardiene", cu toate că Georg avusese cu mult înainte aceeași inițiativă. Eram de părere că meritele naționale existente în mod obiectiv nu trebuie în nici un caz abandonate și m-am

adresat cu un memoriu celui mai înalt for sportiv de la noi. Trebuie s-o spun însă deschis că uneori în secretariate şi la ministere oamenii au urechile cam înfundate. E drept, un răspuns am primit, dar comunicarea mea a fost tratată ca o curiozitate, fiind întrebat batjocoritor dacă nu sînt poate de părere că pionierul sportului cu tubul de respiraţie — Georg — ar trebui să primească, deşi cu întîrziere, titlul de maestru emerit al sportului. Aceasta, deşi nu făcusem altceva decît să aduc la cunoştinţă că la noi, încă în urmă cu un an, un sportiv deocamdată necunoscut efectuase exerciţii fizice de tip barnardian şi aceasta nu ca un diletant. Nici prima ascensiune pe Ciomolungma nu ar fi desigur atribuită cu delăsare cine ştie căror străini, dacă realizatorii ei ar fi propriii noştri alpinişti. Puteţi judeca singuri dacă replica primită a corespuns sau nu întîmpinării mele.

A intervenit însă o întorsătură a lucrurilor, pe care n-ar fi putut-o prevedea şi în nici un caz bănui individul, desigur cam greu de cap, care-mi răspunsese. Sportul cu tub de respiraţie era în continuare practicat în acea ţară transoceanică. Din cînd în cînd, parveneau informaţii despre rezultatele obţinute. Performanţele erau inferioare celor realizate de Georg la noi. Am comunicat acest lucru înaltului for sportiv, dar n-am primit nici un răspuns. A venit însă în sfîrşit acea veste care a schimbat totul. Comitetul Olimpic Internaţional, se spunea, hotărîse să selecteze cîteva discipline ale sportului cu tub de respiraţie, pentru a îmbogăţi în felul acesta programul de competiţii al viitoarelor jocuri.

Trebuie să recunosc că nici eu nu am sesizat din primul moment importanţa acestei ştiri. Georg a fost dealtfel acela care mi-a citit-o, zîmbind ironic, iar eu am conchis : „În acest caz, satul olimpic trebuie prevăzut cu cîteva puncte de prim ajutor stomatologic".

Peste cîteva zile îşi făcu apariţia la mine Krater, reporterul sportiv, însoţit, după cum mi-am dat seama, de un întreg stat major. Bineînţeles că m-am bucurat, căci îmi închipuiam că Georg va primi înalta recunoaştere sportivă meritată. „Ia spune, unde este pionierul sportului cosmic modern ?" Nici n-am apucat să-i răspund, şi Krater a şi vizat, printr-o nouă întrebare, singurul loc unde credea că Georg se poate afla : „E sigur pe gazon, nu-i aşa ?"

Am scuturat din cap.

„Atunci în apă ? Înoată ?"

Şi de data asta am negat.

Krater însuşi era consternat. „Poate în aer?" întrebă el nerăbdător. „Paraşutism cu tub de respiraţie ?"

În sfîrşit am spus : „Nu, nici gînd, probabil că lucrează".

„Păi cum aşa, e doar sportiv de performanţă, nu ?" observă Krater, care nu mai înţelegea nimic.

„Fireşte, adică... nu mai este. Lucrează".

„Lucrează", repetă Krater perplex. „El, care este primul sportiv cu tub de respiraţie din lume ?"

„Adevărat, aşa este. Dar la sportul cu tub de respiraţie a renunţat, l-a abandonat".

„Abandonat !", strigă Krater. „Tocmai acum! Aţi pierdut simţul raţiunii sau nu sînteţi în toate minţile. Cine l-a împins oare la un asemenea pas ?"

„Eu. Pur şi simplu n-a mers. Sînt martor că s-a chinuit amarnic".

„N-a mers ! S-a chinuit amarnic !", îl maimuţări Krater furios. „Nici un lucru măreţ nu se poate înfăptui fără chin şi fără a trece prin momente de disperare".

„Opinia publică", am obiectat eu în continuare. „Încercările lui Georg nu au fost luate în serios. Dacă ar reîncepe antrenamentele, s-ar lovi din nou de sarcasm şi lipsă de înţelegere".

„Pe naiba", zise Krater, „situaţia este acum alta. Sportul cu tub de respiraţie e acceptat ca disciplină olimpică, iar opinia publică recunoaşte întotdeauna ceea ce este consfinţit oficial".

Ne-am dus după aceea la Georg. Mă convinsesem de necesitatea ca prietenul meu să fie recîştigat pentru cauza sportului cu tub de respirat. Apariţia lui Krater şi vestea colosală din tabăra olimpică îmi păreau un semn care anunţa o completă răsturnare în aprecierea sportului cu tub de respiraţie. Aveam în schimb îndoieli bine întemeiate legate de Georg. Mă îndoiam că, aşa cum era el, prea puţin maleabil, va înţelege tot atît de repede sensul schimbării intervenite. Am căzut de aceea de acord cu Krater să-mi îngăduie ca să încep eu discuţia.

I-am strigat : „Alo, Georg, cum o mai duci ?". Nu era o simplă formulă de salut, căci Georg suferise periodic de tulburări digestive datorită danturii sale deteriorate. Exista primejdia să rămînem cu discuţia la tulburările de digestie ale prietenului meu, cum se mai întîmplase, dar Georg nu arătă decît cu un gest fugitiv şi voios spre gură şi apoi spre stomac, indicînd că totul ar fi iarăşi în regulă. Îmi vîrî gazeta sportivă sub nas. Recordul mondial la săritura cu prăjina fusese îmbunătăţit.

„Formidabil !" am spus eu.

„Şi încă cu zece centimetri", se aprinse el. „Ce trebuie să fi muncit omul ăsta !"

„De necrezut".

„Magnific".

Urmă o tăcere plină de respect.

Am intuit o ocazie şi am spus, precaut : „Ia imaginează-ţi că s-ar fi realizat aşa ceva cu dispozitivul barnardian". „Imposibil !" izbucni Georg. Era vădită dezamăgirea sa că am putut crede pe cu totul altcineva în stare să obţină recorduri cu tubul de respiraţie. „Am vrut să spun numai", am întors eu vorba, „că aşa ceva ar fi o performanţă şi mai fantastică".

Georg rîse plin de înţelegere şi constată : „Ce mai, de nivel mondial".

„Păcat că ai întrerupt antrenamentele".

Atinsesem un punct nevralgic. Tăcea. Acum interveni Krater. „Cînd este vorba de rezultate de vîrf cu instrumentul acela, nici nu se mai poate vorbi despre un nivel mondial".

„Ar trebui poate găsit ceva care să implice Calea Lactee", am zis eu.

Krater strîmbă din nas. Nici lui Georg termenul nu îi părea fericit și se dădu cu totul de partea lui Krater cînd acesta propuse „de nivel cosmic".

„Dumneata ai avea stofă pentru așa ceva !", îi zise Krater lui Georg.

Mă tot întreb dacă este cazul să strîmb din nas la gîndul că Georg s-a arătat măgulit. De fapt dacă cineva nu simte fiori atunci cînd îi dai de înțeles că un lucru important și demn de cinste nu este pentru el numai posibil, ci și imediat realizabil, înseamnă că respectivul este un nerod. E drept, Georg îi mai înfățișă încă o dată lui Krater dificultățile sportului cu tubul de respirat, dar pe un ton care amintea de acela cu care un îndrăgostit descrie drumul anevoios ce duce spre adorata sa.

Am simțit atunci că îl recîștigasem pe jumătate pe Georg.

Krater, un cunoscător de oameni cel puțin la fel de bun ca și mine, apucă pe dată taurul de coarne. Declară că este foarte interesat să vadă tubul de respirat folosit de Georg la antrenamente, căci, se putea foarte bine presupune că au fost utilizate dispozitive foarte diferite. Irezistibilul reporter avu succes. Prietenul meu ne conduse într-o încăpere pe pereții căreia atîrnau poate vreo duzină de tuburi. La prima vedere, toate mi se părură la fel, produsul tip uzual din comerț, dar Georg ne explică în ce fel se deosebeau simțitor tuburile de plastic, după diferențele de greutate

dintre ele. Prietenul meu poseda, pentru antrenamente mai ușoare, exemplare îngreunate cu rumeguș, pentru exerciții mai dure altele cu un lest din nisip, iar pentru pregătirea marilor concursuri avea și instrumente înzestrate cu greutăți de plumb. În ambianța stimulatoare a tuburilor sale de respirație, Georg nu putu să refuze cînd Krater îi propuse să organizeze a doua zi o emisiune care să-l înfățișeze în plin antrenament.

Experimentatul reporter concepuse o scenă de un efect deosebit. Prevăzuse să-l prezinte pe Georg la intrarea în stadion, venind de la un cros prin pădurea parcului. În continuare, un interviu avea să-i familiarizeze pe telespectatori atît cu eforturile extenuante cerute de noul sport, cît și cu frumusețea sa. Pentru ca Georg să nu apară pe micul ecran ca un outsider izolat al culturii fizice, au fost desemnați să i se alăture cîțiva alergători, care însă, neobișnuiți cu instrumentul, nu puteau să străbată toată distanța ce revenea principalului protagonist. Ei i se asociară lui Georg doar cu puțin înainte de intrarea pe stadion, cînd el avea de acum zece kilometri în picioare, respectiv în dinți. Din pricina acestor tineri alergători, se iscă la apariția pe stadion o mică încurcătură. După ce camera de luat vederi înfățișase stadionul din diferite unghiuri, ea fu îndreptată spre un alergător care pătrundea grăbit prin poartă, iar un crainic tînăr, care cu această ocazie își făcea debutul, începu să-l omagieze pe Georg, prezentîndu-l telespectatorilor, și atrăgînd atenția asupra ținutei sale desăvîrșite

în ce privește folosirea tubului de respirat. Numai că acest alergător nu era cîtuși de puțin Georg, ci un însoțitor oarecare al său, care își îngăduise să o ia înaintea maestrului. Krater întrerupse reportajul și observă cu răceală: „Asta tăiem". Ceva mai greu a fost să fie liniștit Georg. El sosi pe locul trei și îi ocărî pe diletanții aceștia neloiali, care se angajaseră odihniți în sprintul final și desigur că sosiseră înaintea sa în incinta sportivă. „Asta nu-i nici o scofală!", strigă el de mai multe ori, revoltat. Pentru a evita noi greșeli, Krater luă el însuși microfonul. Trecu, afișînd o dezinvoltură suverană, peste incident și îi puse lui Georg, care mai era încă enervat, întrebări care să-i abată atenția de la cele întîmplate. „Ați făcut o cursă trepidantă, maestre. Cum a mers astăzi cu aerul?"

„Aerul?", întrebă buimăcit Georg, a cărui respirație nu se potolise încă. „Cu aerul a mers bine. Dar...". Era limpede că voia să revină asupra incidentului care tulburase programul.

„Știți, gradul de umiditate al aerului este astăzi foarte ridicat. Chiar noi, spectatorii, ne dăm seama de acest lucru". Krater își șterse broboanele de sudoare de pe frunte, acest gest fiind filmat de camera de luat vederi. Se referi în continuare la deosebita sîrguință de care Georg dădea dovadă și întrebă: „De fapt ce v-ați propus astăzi?"

„Ce mi-am propus?" repetă mai întîi Georg.

Îmi dădeam seama că în sinea lui tot îl mai zgîndărea acel loc trei pe care se situase la intrarea pe stadion și din nou ar fi vrut să-l mustre pe tînărul și nedisciplinatul sportiv amator. I-am făcut de aceea, cu gura și cu mîna, prietenului meu un semn — invizibil pentru camera de luat vederi —, atrăgîndu-i atenția că reporterul voia să afle ceva despre instrumentul barnardian.

Georg pricepu gestica mea. „Astăzi a fost ziua schimbării aparatului", spuse el, în timp ce pieptul continua să i se ridice și să coboare ritmic, încă destul de anevoios.

„Ascultați, dragi prieteni din fața ecranelor de televiziune, maestrul a exersat schimbarea aparatului", repetă Krater, subliniind importanța spuselor sale și îl rugă pe Georg să explice ce trebuie înțeles prin aceasta. Georg surîse cu un aer superior, dar plin de bunăvoință, ca și cum ar trebui să lămurească la grădiniță care este semnificația culorilor semafoarelor. „Hotărîtoare este întotdeauna performanța", începu el, „iar performanța crește odată cu oțelirea. Și o performanță crescută cere o și mai mare oțelire. Iar ca urmare, performanța sporește din nou. Și așa mai departe". El arătă că la cursele sale purta întotdeauna cu el un săculeț în care avea la îndemînă aparate de diferite greutăți, pe care le schimba trecînd de la cele ușoare la cele grele, pentru a ridica astfel gradul de călire.

„Și pînă la ce clasă ponderală v-ați ridicat astăzi?" întrebă nerăbdător reporterul.

„Pînă la nisip, întrucît nu mai dispuneam de plumb". Georg făcu o strîmbătură și își arătă dantura.

Krater intercală o pauză plină de considerație, inspirînd profund și vizibil aer în piept. Se adresă ascultătorilor pe tonul solemn, folosit de ghizii muzeistici cînd prezintă vizitatorilor obiectele cele mai de preț. Cu aceasta s-ar fi ajuns întrucîtva la esența acestui sport grandios. „Autodepășește-te !" stă scris cu slove de aur deasupra intrării înguste a acestui forum sportiv. Cîte strădanii și suferințe trebuie să ia asupra lui un atlet ca să pătrundă pînă aici. Dar, în același timp, se dovedesc cît se poate de evident care sînt însușirile dezvoltate de acest sport. Prin el înveți, mai mult decît oriunde, să strîngi din dinți și acest lucru prezintă o valoare deosebită nu numai pentru formarea personalității sportivilor de performanță, dar și sportivilor amatori le demonstrează convingător cum pot fi învinse obstacolele. Sportul cu tub de respirație este neîndoielnic un sport care dezvoltă în mod deosebit înalte calități morale. Cît de înălțător este însă ca pe deasupra să știi că pionierul, deschizătorul de drumuri al acestei discipline sportive de înaltă valoare, se află în rîndurile noastre.

Krater rostise această laudatio* închinată noului sport și lui Georg cu un elan inegalabil. Trebuie să recunosc că în acest moment eram fericit să nu mă aflu în raza camerei de luat vederi, căci o tulburare adîncă pusese stăpînire pe mine. Și în ce privește aspectul psihic, Georg este mai robust decît mine. Cuvintele avîntate a lui Krater reprezentau pentru el

---

* Elogiu (în original în lb. latină) (N.t.)

pur și simplu sfîrșitul interviului, luă un tub de respirație dintre cele ușoare și plecă grăbit; avea o ținută ce putea fi socotită exemplară.

În zilele următoare, evenimentele se precipitară, așa că nu voi menționa aici decît pe cele mai importante. Georg fu încredințat unui antrenor excepțional, care se ocupase anterior de scafandri și era familiarizat cu tuburile de respirat. A fost stabilit un program care îl solicita întreaga zi pe prietenul meu. Georg obținu o situație profesională care îi permitea să dispună de timpul necesar. Un stomatolog cunoscut a fost și el cooptat în echipă, avînd misiunea să-i monteze atletului nostru fruntaș punți dentare solide, astfel ca tubul să poată fi ținut într-o poziție cît mai favorabilă. Diagrama performanțelor lui Georg crescu vertiginos ; astfel, la săritura cu prăjina, cinci metri nu mai constituiau pentru el vreo problemă. S-a reglementat cum se cuvine și chestiunea schimbului de mîine. Lui Georg nu i-au fost alăturați o seamă de alți concurenți adunați în pripă, ci juniori și juniori mici plini de entuziasm, cu reale perspective ; chiar dacă nu mai urmau școala, ei vădeau de pe acum posibilități deloc neglijabile.

N-a lipsit totuși mult ca neghiobia unora să înăbușe în fașă această fericită evoluție ascendentă.

Este binecunoscut faptul că, în cadrul forurilor de conducere ale sportului mondial, vîrsta medie a membrilor crește proporțional cu gradul la care se situează aceste instanțe. Unii domni, dintre cei avansați după criteriul

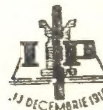
gerontologic în organul olimpic de conducere, şi-au exprimat îndoiala faţă de acceptarea disciplinelor sportive cu tub de respiraţie în rîndul competiţiilor olimpice. Este semnificativ faptul că aceşti moşnegi nu au putut să invoce nimic împotriva noului sport în sine, afirmînd însă că urmăresc să evite extinderea excesivă a jocurilor, aşa-zisul gigantism. Probabil că asemenea idei sucite nu m-ar fi neliniştit nicicînd dacă ele n-ar fi aruncat o umbră asupra carierei lui Georg. Lucrurile au început cu antrenorul, care a declarat, în treacăt, că pînă la urmă se va întoarce totuşi la scafandri. Activitatea juniorilor mari şi mici a devenit apoi tot mai anemică. În sfîrşit, s-a aflat de intenţia reducerii, ba chiar a sistării producţiei tuburilor de respirat. Desigur că toate acestea nu au rămas fără urmări asupra lui Georg. S-a ajuns la o stagnare a performanţelor sale. Am trecut prin zile grele, căci împărtăşeam bucuriile şi suferinţele lui, de parcă ar fi fost vorba de propria mea soartă.

Slavă Domnului că acest regres aparţine trecutului. Obiecţiile vetuste au putut fi depăşite. S-a sporit chiar producţia aparatelor şi în curînd va creşte şi mai mult, în cadrul unei uzine semiatomatizate (doar piesa care se introduce în gură mai necesită o confecţionare manuală). Lui Georg îi revine acum misiunea măreaţă de a se pregăti conştiincios pentru viitoarele concursuri şi parcă îl văd primit cu ovaţii şi mare pompă atunci cînd se va întoarce încărcat cu medalii în patrie.

CUPRINS

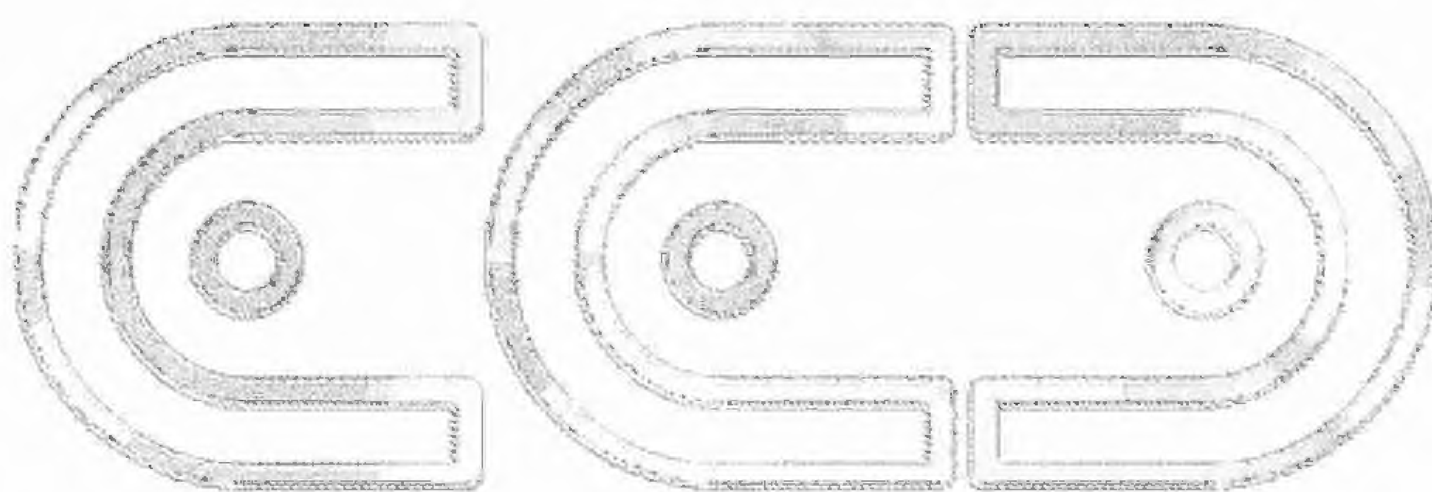
Lector : RADU SĂNDULESCU
Tehnoredactor : V. E. UNGUREANU

Bun de tipar : 12.05.1983. Coli tipar : 4,25.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/150 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
Str. Grigore Alexandrescu 89—97,
București,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

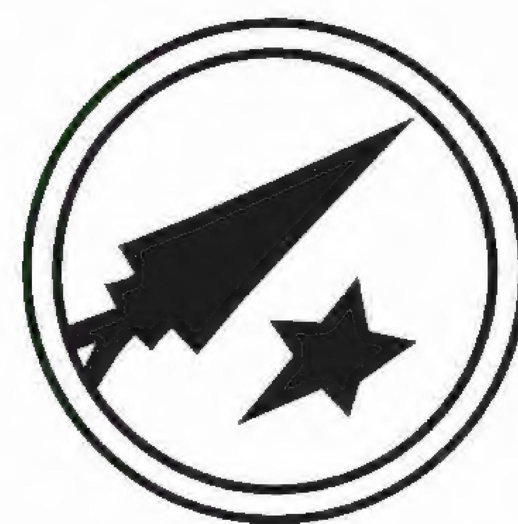

Anonim

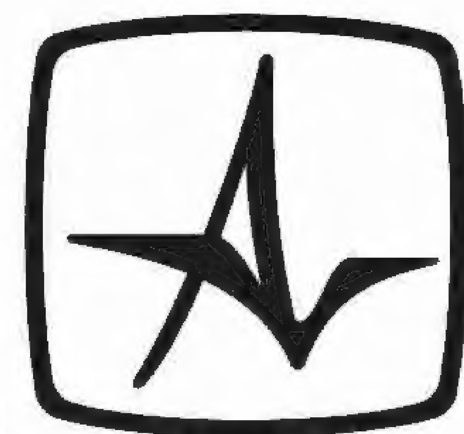

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

